

Kun uusi viini kukkii

Bjørnstjerne Bjørnson

Project Gutenberg

Kun uusi viini kukkii

Bjørnstjerne Bjørnson

Project Gutenberg

The Project Gutenberg eBook of Kun uusi viini kukkii

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kun uusi viini kukkii

Author: Bjørnstjerne Bjørnson

Translator: Helmi Krohn

Release date: April 23, 2025 [eBook #75940]

Language: Finnish

Original publication: Helsinki: Otava, 1909

Credits: Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUN UUSI VIINI
KUKKII ***

language: Finnish

KUN UUSI VIINI KUKKII

Kirj.

Björnstjerne Björnson

Suomentanut

Helmi Setälä

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Otava, 1909.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS

Kaksinkertaisen, valkeaksi maalatun talon pääty oikealla. Toisen aivan samanlaisen talon pääty vasemmalla.

Molempien talojen edessä matala veranda. Keskellä taloja kaksipuolinen ovi, joka johtaa verannalle, ja sen edustalla pari porrasta. Kaksipuolisen oven kummallakin puolella suuria ikkunoita. Kolme suurta ikkunaa toisessa kerroksessa.

Silmien eteen avautuu laaja viljava maisema, kesäpäivän aamu. Kauempana muita taloja.

Vasemmalla etualalla penkki, jolla on selkänoja. Tuoleja oikealla. Penkin toisella puolella pöytä. Kaikki puisia. Pöydällä päivänvarjo ja naisen hattu. Myöskin muita esineitä, joista näkyy, että perhe viettää täällä kesää.

ENSIMÄINEN KOHTAUS

Rovasti Hall tulee sisään oikealta. Kaunis mies, 45—50 vuotias, solakka ja vilkasliikkeinen, tuuhea tukka. Hän on kesävaatteissa. Kasvoista kuvastuu suurta älykkäisyyttä. Ei mitään erikoisesti papillista hänen olennossaan; hän näyttää pikemmin urheilijalta.

HALL. Ei ketään saapuvilla? Luulin tapaavani perheen aamiaispöydässä. (Katsoo kelloaan.) Mitä ihmettä? Olenko pyöräillyt näin kauan? Täällä väkisinkin viehätty poikkeamaan toiselta tieltä toiselle, eikä tule ajatelleeksikaan aikaa. (Näkee hatun pöydällä.) Onko tuo Helenan?

(Katsoo kumpaiseenkin taloon nähdäkseen olisiko ketään ikkunoissa. Kun hän ei näe ketään, nostaa hän varovaisesti hattua ja haistelee sitä.)

Se on Helenan! (Tarkastelee sitä.) Mutta senhän minä saatoinkin jo nähdäkin. Kuinka hyvin tuo muoto ja nuo värit soveltuvat hänelle. (Kuuluu nuoren tytön naurua vasemmalta. Siihen yhtyy useita ääniä.) Siinä he nyt ovat minun kimpussani, kaikki pikkutyöt! Kas kun jätin pyöräni ulos! (Kiiruhtaa oikealle.)

(Ulkopuolelta vasemmalta kuuluu)

ALBERTA. Siinä hän on! Setä! (juoksee esiin.) Setä! No, mutta setä! (Ulos hänen jäljessään.)

GUNDA (kiiruhtaa esille). Eipäs hän jääkään tänne! (Ulos.)

JOSEFA (sisään). Oi, kyllä Alberta saa hänet jäämään!

ANNA (tulee yhdessä Helenan kanssa, jolla ei ole hattua). Sinä saat mennä häntä hakemaan, Helena!

HELENA. Ei kiitoksia!

GUNDA (ulkopuolella oikealla). Kas, nyt hän pysähtyy.

JOSEFA. Ja tervehtii. Onhan hänellä sentään hiukan ymmärrystä.

GUNDA (puhuu sisällä-oleville). Nyt Alberta tuo hänet mukanaan.

ANNA. Niin, sinä saat esittää asian, Gunda.

GUNDA. Sen teenkin. Hän luulee täälläkin puhuvansa norlantilaisille kalastajille.

JOSEFA. Ei, sinä liioittelet. Meillä ei ole ainoatakaan niin hyvää puhujaa kuin hän on. Ei edes kaupungissakaan.

GUNDA. En tarkoita esitystä. Vaan sitä, mitä hän yrittää meille uskotella.

JOSEFA. Niin, eikö se ole hirveää?

ANNA. Hän, joka tanssiikin!

GUNDA. Ja kuinka hyvin hän tanssii! (Kaikki nauravat.)

JOSEFA. Kuulkaa, käydäänpä tanssien häntä vastaan! Ja tuodaan hänet tanssien sisään! Pitkässä rivissä!

KAIKKI. Tehdään niin!

ANNA. Korjataan ensin tavarat pois pöydältä! (He tekevät sen.) Ja penkiltä!

(He tekevät sen. Tanssivat sitten pitkässä rivissä ulos ja palaavat takaisin Hall keskellään. He muodostavat Hallin ympärille piirin, johon Albertakin liittyy, ja tanssivat hänen kanssaan etualalle. Siinä he piirittävät hänet kiertämällä ketjun hänen ympärilleen.)

HALL. Tämäpä on vasta hauskaa! Olen teille hyvin kiitollinen — Mutta mitä te oikeastaan tahdotte minusta?

ALBERTA. Saat tehdä meille tiliä.

HALL. Mistä sitten?

GUNDA. Sen te kyllä itsekin tiedätte.

ALBERTA. Sunnuntaisesta saarnastasi, setä!

HALL. Olitko sinä muka kuuntelemassa?

ALBERTA. En. Mutta Gunda ja Josefa olivat.

GUNDA. Kyllä me kuulinme.

HALL (Gundalle). Tekö siis, neiti —?

GUNDA. Minä juuri. (He rikkovat piirin.)

JOSEFA. Gunda tuntee hyvin raamattua, sen minä voin sanoa teille.

ANNA. Gunda on suorittanut korkeamman opettajatututkinnon.

HALL. Sen tiedän.

JOSEFA. Eikä minuakaan saa halveksia, sillä minä olen ylioppilas.

HALL. Kyllä tiedän. Minä kumarran.

ALBERTA. Sinä puhuit siis avioliitosta eilen, setä?

HALL. Aivan niin. Siitä minä uskalsin puhua.

JOSEFA. Eikä se ollut ensi kertaakaan?

HALL. Ei. Eikä myöskään viimeistä kertaa.

ALBERTA. Ja siteerasit Paavalia?

GUNDA. Ephesiläis-epistolaa.

HALL. Oi, paljon muutakin!

ALBERTA. Avioliitostako?

HALL. Juuri avioliitosta. — Huvittaako se naisia?

ALBERTA. Sanomattomasti!

KAIKKI. Sanomattomasti!

JOSEFA. Ei mikään huvita meitä sen enempää.

HALL. Kyllä minä sen arvaan. Siksi minä valitsinkin sen aiheen.

KAIKKI paitsi HELENA. Meidänpö tähtemme?

HALL. Teidän tähtenne, hyvät naiset. Siksi minä katselinkin, olisitteko te kaikki saapuvilla. Mutta sinä et ollut siellä.

ALBERTA. En. Olen siitä hyvilläni. Sillä sinä kuuluit puhuneen alistuvaisuudesta.

HALL. Eikö se huvita sinua?

ALBERTA. Ei. Ketä uuden ajan naista se voisi huvittaa.

GUNDA. "Vaimon pitää olla miehensä alamainen."

KAIKKI (varmasti). E-e-i!

ALBERTA. Me emme välitä sellaisista sanoista. Eikä sellaisista käsitteistä.

JOSEFA. Me emme elä Itämailla.

GUNDA. Emmekä Paavalin aikana.

ANNA. Mehän elämme kaksi tuhatta vuotta myöhemmin, sen minä voin teille vakuuttaa.

HALL. Jumalan kiitos!

ALBERTA. Mutta miksi siis alituisesti Paavalia vedetään esille?

KAIKKI. Niin, minkä vuoksi?

HALL. Siksi, että Paavali on niin inhimillinen.

ALBERTA. Vai sekö sinun mielestäsi on inhimillistä?

JOSEFA. Ettei naisella ole omaa päätä?

HALL. Mitä ihmettä —?

GUNDA. Mies on naisen pää, niin sitä sanotaan.

ALBERTA. Oletko sinäkin samaa mieltä?

TOISET. Oletteko te (oletko sinä) samaa mieltä?

HALL. Paavali käsitti sen ihanteellisesti.

JOSEFA. Vai sekö on ihanteellista?

ANNA. Ettei naisella ole omaa päätä?

ALBERTA. Oletko sinä samaa mieltä?

TOISET. Oletteko te (oletko sinä) samaa mieltä?

HALL. Jos sallitte minunkin sanoa pari sanaa...

KAIKKI (nauraen).

Olkaa hyvä!

HALL. Paljon kiitoksia! Vaikka minulla onkin epäilykseni...

KAIKKI. Tietysti — tietysti!

HALL. Malttakaahan! Minun täytyy vieläkin sanoa, että Paavali tarkoittaa ihanteellista avioliittoa.

JOSEFA. Missä sellaisia on?

HALL. Vaikkei sellaisia olisikaan olemassa, hyvät naiset, niin ovat ne sittenkin asetettavat esikuvaksi. Ja sen Paavali tekee, — teidän luvallanne.

KAIKKI. O-oo!

HALL. Siksi me vetoamme Paavaliin, me, jotka puolustamme ihanteellista avioliittoa, *s.o. avioliittoa jumalassa*.

GUNDA. Jossa mieskö on jumala?

HALL. Mitä te tarkoittatte?

GUNDA. Kristushan on seurakunnan jumala — eikö totta?

HALL. Niin.

GUNDA. Nythän sanotaan: miehen tulee olla vaimon pää, samoin kuin Kristus on seurakunnan pää. Niin, silloinhan mies on vaimon jumala.

JOSEFA (kiivaasti) Siis: mies ei ole ainoastaan naisen pää, hänen tulee olla hänen jumalansakin?!

USEAT. Hoh-hoo!

HALL. No, eikö hän ole sitä?

ALBERTA. Mieskö? Naisen jumala?

JOSEFA. Missä?

KAIKKI (paitsi Helena). Niin, missä?

HALL. Täällä. Kaikkialla.

KAIKKI. Mieskö?!

HALL. Älkää naurako, hyvät naiset! Sillä hän ei ole ainoastaan hänen jumalansa, ei, sillä jos on olemassa jotakin vielä jumalaakin korkeampaa, niin on mies sitäkin — kihlusaikana! Kuherruskuukausina! Eikö se ole totta?

KAIKKI (katselevat toisiaan. Sitten he nauravat).

HALL (nauraa myöskin). Mutta ei Paavali oikeastaan sitä tarkoittanut.

ALBERTA (laupeammin). Mitä Paavali sitten tarkoitti?

HALL. Sen minä selitin sunnuntaina. Mutta sinä et ollut kuulemassa.

ALBERTA. Sanohan sitten nyt!

HALL. Minä sanoin, että ihanteellisessa avioliitossa mies ei tahdo, eikä voi tahtoa muuta kuin sitä mikä on totta ja hyvää. Ja silloin hän on jumalassa.

Sillä jumala on hyvä ja tosi. Niin minä sanoin. Mutta silloin seuraa aivan itsestään, että nainen tahtoo myös samaa.

ALBERTA. Nainen siis luopuu itsestänsä?

GUNDA. Hän uskoo vain.

JOSEFA. Ei ajattele, vaan uskoo. Ei käytä omaa päätään, vaan miehen päätä.

HALL. Parasta mitä minä tiedän, korkein avioliiton onni minun mielestäni on se että nainen antautuu miehelle kokonaan, siksi että hän uskoo häneen. Ja minä olen aivan varmasti vakuutettu, että se on naisenkin korkein onni maailmassa.

ALBERTA. Se on orjuutta!

HALL. Jos se tapahtuu vapaasta tahdosta?

GUNDA. Vapaata tahtoa jumaloimisessako? Sokeassa ihailussa? Ei, te ette ymmärrä mitään!

ALBERTA. Emme me huoli ihailusta ja jumaloimisesta. Tuollaista vanhanaikuista, sokeaa olentoa, joka palvelee vain jumalaa.

JOSEFA. Me vaadimme tasapuolisuutta. Avoimet silmät ja vapaan tahdon.

HALL. Eikö mitään auktoriteettiä?

ALBERTA, GUNDA, JOSEFA, ANNA. Siinä se! Kaikki vain auktoriteetin vuoksi.

ALBERTA. Siksikö hänen pitää olla alamainen?

HALL. Paavalin kielessä se merkitsi tottelevaisuutta.'

KAIKKI (paitsi Helena). Niin juuri: tottelevaisuutta! Häneltä vaaditaan tottelevaisuutta!

HALL. Niin, sallitteko minun puhua?

SAMAT. Tehkää hyvin!

HALL. Minun ehkä pitäisi taipua näin voimakkaan auktoriteetin alle...

SAMAT. O-oo!

HALL. Paavali vaatii tottelevaisuutta. Isän tulee totella jumalaa, tyttären isäänsä.

GUNDA (keskeyttää Josefan). ... ja miestänsä.

KAIKKI. Sen me jo osaamme!

GUNDA. Ensin isän orja, sitten miehen.

ALBERTA. Oletko sinä todellakin tuolla kannalla, setä?

HALL. Ihanteellisessa suhteessa ei ole kysymys auktoriteetista eikä tottelevaisuudesta. Yksimielisyys on aivan luonnollinen asia. Mutta on toisenlaisiakin avioliittoja olemassa, — ja niistäkin Paavali puhuu.

GUNDA. Että isä voi naittaa tyttärensä — jos hän haluaa.

JOSEFA. Ja olla naittamattakin, jollei hän tahdo.

ANNA. Isän tulee valita! Isän pitää ratkaista asia!

ALBERTA. Tiedätkös, setä: me valitsemme itse.

KAIKKI (myöskin Helena). Me valitsemme itse!

HALL. Mutta ette vastoin hänen tahtonsa?

KAIKKI. Vieläpä sitäkin!!

HALL. Voihan se olla uudenaikaista; kristillistä se ei ole.

ALBERTA. Entäs meidän yksilöllisyytemme, meidän itsenäisyytemme?

JOSEFA. Eikö sitä otettaisi huomioon?

HALL. Kyllä. — Sitä juuri Paavali tekeekin.

ALBERTA. Missä hän sen tekee?

HALL. Ensimmäisessä Korintilais-epistolassa.

GUNDA (innokkaasti). Millä sanoilla?

HALL. Katsokaa itse!

GUNDA (toisille). Hän ei tahdo sanoa! (Hallille.) Millä sanoilla?

ALBERTA (uteliaasti). Sano sinä!

HELENA poistuu vasemmalle.

GUNDA. Paavali kehoittaa isää suostumaan, jos tyttärellä on kovin suuri halu.

ALBERTA (ihmeissään). Naimiseenko?

(Ensin äänettömyys, sitten yleinen nauru).

HALL. Paavali on niin inhimillinen. Kunnioittakaa sitä!

JOSEFA. Kiitoksia paljon! Paavali ei siedä naimista.

GUNDA. Paavali oli vanhapoika.

JOSEFA. Hän sanoo aivan suoraan: paljoka parempi on olla naimisiin menemättä.

HALL koettaa päästä pakoon; mutta he seuraavat häntä.

GUNDA. Sanoopa hän vieläkin enemmän. Me saamme mennä naimisiin vaan meidän syntiemme vuoksi.

JOSEFA (hyvin levollisesti). Kun emme enää voi hillitä itseämme!

HALL (koettaessaan päästä pakoon, sanoo). Paavali luuli, että maailma häviäisi. Se saattaa asian aivan toiseen valoon.

GUNDA (katselematta häntä). Meidän syntimme siis pitävät maailman pystyssä?

ALBERTA. Meidän syntimme, ne ne jatkavat elämää!

JOSEFA. Silloinhan me voimme sanoa: eläköön synti!

KAIKKI. Eläköön synti! Eläköön!

HELENA (hyökkää esille). Laiva tulee!

KAIKKI. Laiva! Laiva!

ALBERTA (astuu Hallin eteen). Silloin meidän täytyy keskeyttää tämä hauska keskustelu, setä. Sano terveisiä Paavalille meiltä! (Niiaa.) Hyvästi!

(Menee.)

JOSEFA (astuu esiin). Tervehtikää Paavalia ja sanokaa, että tottelevaisuus on yhä vähenemässä. (Niiaa.) Hyvästi! (Menee.)

GUNDA. Tervehtikää häntä ja sanokaa, että maailma sittenkin menee eteenpäin. (Niiaa.) Hyvästi! (Menee.)

ANNA (astuu esiin). Meidän syntiemme kautta. (Niiaa.) Hyvästi!

TOINEN KOHTAUS

Helena. Hall.

HALL. No —? Etkö sinäkin lähde?

HELENA. Kyllä. Mutta minä otan ensin hattuni. (Lähtee sitä hakemaan).

HALL. Tuleeko kukaan laivalla?

HELENA. Kyllä, äiti.

HALL. Hän on siis käynyt kaupungissa?

HELENA. Äiti läksi kello viideltä.

HALL. Ja te olette käyneet uimassa?

HELENA. Me tulimme juuri rannasta. (Menee vasemmalle).

HALL. Kylläpä te nousitte merestä taisteluhaluina!

HELENA (pysähtyy). En minä, setä.

HALL. Olitko sinä yhtä mieltä minun kanssani?

HELENA (pudistaa päätään).

HALL. Mitä? Etkö sinäkään? Vaikka minä olen sinut konfirmeerannut?!

HELENA. Siinä asiassa sinä et ole konfirmeerannut minua, setä!

HALL. Missä asiassa?

HELENA. Miehen valinnassa.

HALL. Tahdotko sinä itse valita?

HELENA. Sen minä tahdon.

HALL. Mutta tahdothan sinä ainakin saada isäsi suostumuksen, lapsi?

HELENA. Jos voin sen saada.

HALL. Jos voit sen saada —?! Niin, silloin sinä et ole samaa mieltä kuin minä. — Sen minä arvasinkin.

HELENA. En siinä asiassa. Enkä koskaan tule olemaankaan, setä.

HALL. Mutta muussako siis —?

HELENA. Sinä sanoit jotakin muuta niin kaunista. En ole koskaan kuullut mitään kauniimpaa. — Sinä sanoit sen myös sunnuntaina.

HALL. Mitä sitten —?

HELENA. Oi, kyllä sinä sen tiedät.

HALL. En.

HELENA. Sen minkä sanoit ihanteellisesta avioliitosta.

HALL. Mutta sehän juuri olikin kaiken ydin!

HELENA. Niinkuin sinä sen selitit, niin —

HALL. Mutta sehän oli Paavali!

HELENA. Minä en siedä Paavalia.

HALL (astuu lähemmäksi).

Mitä Paavali on sinulle tehnyt, Helena?

HELENA (ei vastaa).

HALL. Oletko sinä samaa mieltä kuin toisetkin? Siinäkin, mitä he sanoivat Paavalista?

HELENA. Olen.

HALL. Siinä piilee varmaan jotain muutakin? Jotakin erityistä? Jotain, jota toiset eivät sanoneet?

HELENA (on vaiti).

HALL. Oi, sano! — Ehkäpä minä opin siitä jotakin?

HELENA. Älä pilkkaa minua.

HALL. Se ei juolahda mieleenikään. Ei vähintäkään. Minä tarkoitan *täyttä* totta. Muistatko kuinka me juttelimme yhdessä retkeillessämme Norlannissa? Rippikouluaikana?

HELENA. Kuinka sinä sellaista voit kysyä!

HALL. Silloin sinä ja Alvilde juttelitte. Ja minä opin teiltä. — Sillä kertaa sinä et kantanut kaunaa Paavalia vastaan, Helena.

HELENA. Silloin minä en ajatellut asiaa syvemmin.

HALL. Entäs nyt —? Sen jälkeen —?

HELENA (äkisti). Ymmärrätkö sinä mitä Paavali tarkoittaa sillä, mitä hän sanoo piispoista?

HALL (ihmeissään). Piispoista?

HELENA. Kun piispa jää leskeksi, niin hän ei saa mennä uusiin naimisiin.

HALL. Hän ei sano sitä sillä tavalla, mutta se oli varmaan Paavalin tarkoitus.

HELENA. Tarkoitus! Onko siinä mitään järkeä? Mitä hyvää siitä voi olla?

HALL. Luullakseni hän sanoi sen kunnioituksesta avioliittoa kohtaan.

HELENA. Silloin sinäkään et saisi mennä uusiin naimisiin!

HALL. No mutta rakas lapsi, enhän minä ole mikään piispa?

HELENA. Oi, sinä tiedät kyllä, että sinusta tulee vielä piispa. Sinä olet kirjoittanut niin paljon ja olet saanut koko lailla ääniä.

HALL (iloisesti). Tahtoisitko sinä, että minusta tulisi piispa?

HELENA. Tietysti.

HALL. Kun minä saan vielä sinunkin äänesi, niin minusta tulee piispa aivan varmaan.

HELENA. Puhu vakavasti minun kanssani.

HALL (yhä laskien leikkiä). Siinä on ehkä enemmän vakavuutta kuin sinä uskot.

HELENA. — Mutta silloin sinä et voi mennä uusiin naimisiin?

HALL. Minä voin mennä naimisiin ennenkuin minusta tulee piispa.

HELENA. Mutta sitten sinä et voi tulla piispaksi?

HALL. Ei suinkaan se niin vaarallista ole? Mutta jos asia siitä riippuu — (keskeyttää puheensa).

HELENA. Niin, mitä sitten —?

HALL. Niin menen mielemmin naimisiin.

HELENA. Etkä rupea piispaksi?!

HALL (nyökkää).

HELENA (seisoo ja katselee häntä).

HALL (astuu häntä kohti).

HELENA (juoksee vasemmalle kaikin voimin).

KOLMAS KOHTAUS

Hall. Arvik.

HALL. Olipa se —!

ARVIK. Sinäkö täällä? — Häiritsenkö sinua?

HALL (hillitsee itsensä). Ei, ei!

ARVIK. Mikä Helenalle tuli?

HALL. Helenalleko —? Helena..... Toiset tytöt juoksivat laivarantaan; mutta Helena oli unohtanut hattunsa.

ARVIK. Niinkö? (Leikillisesti). Oliko sinulla neuvottelu pikkutyttöjen kanssa? Minä kuulin, että he tahtoivat puhua sinun kanssasi.

HALL. Kyllä, kyllä minulla oli.

ARVIK. Sinä kuulut saarnaavan viime aikoina niin paljon rakkaudesta, lanko?

HALL (nyt sekä yhä edelleenkin hiukan hajamielisesti). Avioliitosta sinä kai tarkoitat.

ARVIK. Vai avioliitostako? No, se on jotain toista.

HALL. Se *voi* olla jotakin toista.

ARVIK. Ja avioliitto jotakin muuta kuin naiminen.

HALL. Voi olla naimisissa olematta avioliitossa, tarkoitat sinä?

ARVIK. Sinun kanssasi on niin helppo puhua, lanko. Sinä ymmärrät aina heti.

HALL. Mutta kuinka sinä tulet sellaista ajatelleeksi?

ARVIK. Enpä niinkään syyttä! —

Minulla on muuten kirje taskussani vävypojaltani. Vaikka he ovat olleet vain viisi kuukautta naimisissa, niin näyttää ilmapuntari kuitenkin myrskyä.

HALL. Heilläkö?

ARVIK. Heillä. —

Minun mielipiteeni oli ja on yhä edelleenkin se, ettei Marnan pitäisi olla siellä. Hän ei sovi avioliittoon.

HALL. Miksi hän sitten meni naimisiin?

ARVIK. Siksi, että hän välttämättä tahtoi. Vähällä hän oli mennä naimisiin jo pari kertaa ennenkin.

HALL. Mutta sittenkin —? Olethan sinä hänen isänsä?

ARVIK. On hänellä äitikin. Ja äiti pitää aina lastensa puolta. Ja lapset ovat aina yhtä mieltä äidin kanssa.

HALL. Tietysti.

ARVIK. "Tietysti", sanon minäkin. Mutta hän ei tyydy vain siihen. Hän ei voi tehdä mitään puolinaista. Hän ajattelee, tuntee samoin kuin lapset ajattelevat ja tuntevat. Hän elää kokonaan heissä.

HALL. Ja omissa liikeasioissansa.

ARVIK. Ja omissa liikeasioissansa. Niitä hän ei koskaan laiminlyö. Hän on oikea nero.

HALL. Ja hänen liikeasiansa ovat tehneet hänet riippumattomaksi.

ARVIK. Tietysti. Kyllä minä sen saan tuntea. Hän käy joka aamu kaupungissa. Jos lapset ovat hänen kanssaan, niin he jäävät sinne. Heillä on paljon puuhia, joista minä muka en tiedä mitään.

HALL. Etkö sinä sano mitään?

ARVIK. Siitä tulisi vain kiistaa, ja sitä minä en siedä. Sitä paitsi näin on hauskempikin olla. — — —

Mutta sen jälkeen kuin tyttäret tulivat täysikasvuiseksi ja tuo iankaikkinen kosinta alkoi, ei täällä ole enää hetkenkään rauhaa. Koko talo huojuu. Kaikki ovet ovat selkosen selällään. En minä edes tiedä, kuka menee ulos tai astuu sisään.

Ja kaikki nuo ystävättäret! Kaikki rakastumiset ja loukkautumiset. Ja kaikki turhanpäiväiset jaaritukset! Salakihlautumisia ja julkikihlauksia ja purettuja kihlauksia... minun pääni menee aivan pyörälle.

Entäs äiti? Hän on kuin kala vedessä. Hän on rakastunut jokaiseen, johon toisetkin ovat rakastuneet. Kun rakkaus on sammunut, niin hänenkin tunteensa on lopussa. Kaksi vanhinta on ollut kaikkein pahinta. Nimittäin kovin vaihtelevia. Varsinkin Alberta. Äiti on aina mukana!

HALL. Ei kuitenkaan aina.

ARVIK. Eikö aina? — Ah, sinä tarkoitat tuota Karl Tonningia?

HALL. Niin.

ARVIK. Aivan oikein. Se on jotakin uutta.

Mutta Karl Tonning olikin hänen kapteeninsa, kun hän ansaitsi kokonaisen omaisuuden venäläis-japanilaisessa sodassa. Hänestä hän pitää todellakin.

HALL. Hänhän ei kuulu olevankaan mikään tavallinen mies.

ARVIK. Ei ensinkään. Ei myöskään lahjoiltaan. Ja paha kyllä hän ei ole temperamentiltäänkään mikään tavallinen mies. Hän ampuu ihmisiä!

HALL. Hyi sentään!

ARVIK. Hän ampui kaksi malaijilaista. Mutta näyttääpä siltä, kuin ei Alberta tahtoisikaan tulla ammutuksi, salaperäisesti ja leikillisesti Sen minä ainakin olen saanut aikaan.

HALL. Sen olen kuullut.

ARVIK. Alku oli kovin kiihkeä. Mutta nyt —!

HALL. Huvittaako tuo asia sinua?

ARVIK. Tietysti se huvittaa minua. Tuntuu melkein siltä, kuin minäkin olisin hiukan mukana.

Muuten minä olen kaiken ulkopuolella. Aivan kuin vieras omassa kodissani. Jollei minulla olisi taloa — sillä maanviljelys huvittaa minua —

HALL. Sen olen huomannut.

ARVIK. Aivan tavattomasti! Jollei minulla olisi taloa, niin lähtisin matkoille. Kunnes kaikki olisi ohitse. Olen usein tuuminut sitä. Ja silloin minun mieleni tekee lähteä varsinkin Austraaliaan.

HALL. Austraaliaanko?! — Sinäkö?! Joka et koskaan matkusta.

ARVIK. Se on varmaan kaikkein mieltäkiinnittävin paikka maailmassa.

HALL. Lähinnä kotiasi, lanko.

ARVIK. Onko minulla sitten mielestäsi kotia? Mutta kylliksi tästä asiasta!

—

Minä olen pitänyt sinua viime aikoina silmällä. Viihdytkö sinä täällä?

HALL (äkkiä vilkkaasti). Kyllä, se on varma.

ARVIK. Ja nyt, kun minä kuulin, että olet ruvennut saarnaamaan rakkaudesta...

HALL. ... Avioliitosta...

ARVIK. Avioliitosta, — sitä parempi! Silloin minä tulin ajatelleeksi kaikkia näitä pikkutyttöjä. Mahtaa olla hauskaa norlantilaiselle papille, kun hän joutuu keskelle tuollaista iloista joukkoa.

HALL. Erittäin hauskaa.

Sinä sanoit vasta, että minun kanssani on helppo puhua, sillä minä ymmärrän aina heti paikalla.

Sitä samaa minä olen täällä teidän joukossanne tuntenut. Täällä on niin paljoa helpompi olla. Minun ajatukseni arvataan, ennenkuin ne ovat muodostuneet sanoiksikaan.

ARVIK. Ja se inspireeraa puhujaa?

HALL. Niin, inspireeraa. Kuinka nuo pikkutyötöt esim. ovat mullistaneet ja sekoittaneet kaikki minussa. Ja kuinka paljon he ovatkaan antaneet minulle? On täytynyt kai elää niinkuin minä, näin kauan kaiken ulkopuolella voidakseen ymmärtää sitä.

ARVIK. Kyllä minä ymmärrän, (levollisesti) Sillä minäkään en voi pitää puoliani heidän joukossaan.

HALL. Pitää puoliasi?

ARVIK. Minä tarkoitan, että se tarttuu.

HALL. "Tarttuu" ei ole oikea sana.

ARVIK. Ei, ei.

HALL. He suorittavat ikäänkuin suuren siivouksen ihmisen sielussa.

ARVIK. Niin, se on ehkä selvempää.

HALL. Esim. kuinka hirveän kömpelöjä me olemme. Mutta heidän parissaan kömpelyys katoaa. Sillä he —

ARVIK. Oo —!

HALL. Heille maailma on vain ponnistuslauta. Ilma on heidän oikea valtakuntansa. Eeteri. Nuoren tytön tanssi...

ARVIK. Niin, hänen tanssinsa!

HALL. ... Eikö se ole kaikkein suloisinta taidetta? Sitä minä ainakin tahtoisin väittää. Etkö sinäkin ole samaa mieltä?

ARVIK. Kyllä!

HALL. Se on elämänvoiman kauneinta säteilyä, kauneinta mitä maailmassa voi olla. Niin, sanoppa jotakin kauniimpaa?

ARVIK. Ei, ei.

HALL. Eivätkä he itse tiedä siitä mitään! Se ei ole yhtään itsetietoista. Aivan kuin kukat ja linnut.

ARVIK. No, kyllä he ovat aika veitikoita. Kyllä he sen tietävät.

HALL. Tietävät — eivätkä sittenkään tiedä. Milloin he ovat aivan itsetiedottomia, milloin suuria veitikoita. Sellaista ei kukaan voi vastustaa.

ARVIK. Hohhoo!

HALL. Niin, sinuun se ei tietystikään tee samaa vaikutusta. Mutta minä, joka tulen kaukaa pohjan periltä, yksinäisyydestä ja kirjojen äärestä, tuosta kylmästä, köyhästä talvipimeydestä... minä näen kulttuuririkkautta siinä.

ARVIK. Kultuuriako —?

HALL. Aivan niin! Säkenöivää kulttuuria! Silmissä, eleissä, liikkeissä, käynnissä, puheessa... Niin, sinä et sitä huomaa; sinä elät siinä mukana. Mutta minä, jolle kaikki on uutta, näen sen. — Mitä suurempi kulttuuri, sitä voimakkaammin, nopeammin se säkenöi.

ARVIK. Niin, säkenöi.

HALL. Entäs muodot! Nuo koskemattomat, pyöreät...

ARVIK. Kuules rovasti!

HALL. Rovasti tai ei, minä olen ihminen. Minä tanssin, minä urheilen. Minun aistini ovat täydessä voimassa. Siksi tämä uusi vaikuttaa minuun kuin kevätlaulu.

ARVIK. Perhana! Anteeksi — sinä tahdoit sanoa —?

HALL. Minä aion sanoa, että tuo muotojen koskemattomuus ja pyöreys ilmenee myös ajatuksissa.

ARVIK. Ajatuksissako?

HALL. Ajatuksissa myöskin! Ei mitään pitkiä viivoja, ei mitään jatkuvaisuutta. Kaikki pyörii vain ympäri, toinen rengas sulautuu toiseen. Toinen asia toiseen. Milloin sinne, milloin tänne. Ei mitään yhteyttä. Ei edes ajassakaan. Kaikki on vain hetkellistä.

ARVIK. Hetket ovat katoavia!

HALL. Varo tuota katoavaisuutta! Jos me takerrumme tuollaiseen renkaaseen — niin jumala meitä armahtakoon! — Emmehän mekään ole kovin kömpelöjä; me liidämme heidän mukansa ennenkuin tiedämme asiatakaan.

ARVIK. Mutta lentäminen on hauskaa!

HALL. Niin vapauttavaa, irroittavaa! Kaikki taakat kohoavat hartioilta, ei mikään merkitse mitään, me olemme kevyitä ja vapaita — hetken aikaa, silmänräpäyksen verran! Mutta millaisia hetkiä, millaisia silmänräpäyksiä! Jäljestäpäin ne lämmittävät ja nuorentavat meitä vielä kauan keskellä työtämme.

ARVIK. Ne seuraavat meitä!

HALL. Ne seuraavat meitä. Se on oikea sana! Ne seuraavat meitä! Ne valavat kirkkauttaan kaikkiin meidän ajatuksiimme.

ARVIK. Kuulehan —?

HALL. Mitä.

ARVIK. En mahda sille mitään; mutta minun täytyy alituisesti koettaa kosketella heitä.

HALL. Ei, ei! Ei sitä! Ei, ei! Minä hillitsen itseäni. Kunnioituksesta heitä kohtaan. Annappas kun sanon: kunnioituksesta kevään mestariteosta kohtaan. Häveliäisyydestä suoraan sanoen.

ARVIK. Mutta sinähän tanssit heidän kanssaan?

HALL. Niin, siinähan se on! Ei minulta halua puutu!

ARVIK. Tietysti.

HALL. Tuo pehmeä, sykkivä, lämmin olento minun käsissäni, — tuntuuhan aivan siltä kuin olisi lähellä itse luonnonsalaisuutta, elämäntoimintaa.

Oletko pidellyt elävää lintua kädessäsi? Eikö siinä ole jotakin pyhää? Oletko tuntenut, kuinka arka se on? Etkö sinä itsekkin ala pelätä?

ARVIK. En. Kun minä otan kanan käteeni tunnustellakseni, onko sillä munia....

HALL (antaa hänelle korvapuustin ja kääntyy pois hänestä).

ARVIK (hyväntahtoisesti). No, olipa tuo omituista elämäntoimintaa.

HALL. Sinä saastutat sen mikä on pyhää! (tarttuu päähänsä).

Mitä minä olen tehnyt? Kuinka minä saatoin noin kiivastua?! Suo anteeksi! Anna anteeksi, hyvä ystävä!

(Käy istumaan ja peittää kasvonsa käsiinsä).

ARVIK. No, no —, lanko; mehän tunnemme toisemme.

Mutta voithan käsittää minun huomanneen, että jotakin uutta on tullut lisää, (kumartuu hänen puoleensa).

Siunaa ja varjele, kuinka rovasti on rakastunut.

HALL (hätkähtää).

ARVIK. Onko se joku pikkutyöistä?

HALL. Onko se sinusta naurettavaa, lanko? Arveletko niin? Minun ikäiseni —?

ARVIK. Sinun ikäisesikö? — — Yhtä nuori olen minä itsekin.

HALL. Sinäkö myöskin —?!

ARVIK. Kun uusi viini kukkii —!

HALL. — niin vanha alkaa käydä, (toistaa koko lauseen) — — Vai sinä myöskin! — Yhteen naistako?

ARVIK (nyökkää).

HALL (äkisti). Mutta sinähän olet naimisissa?

ARVIK. Olenko minä sinun mielestäsi naimisissa?

HALL (hetken kuluttua). Ei — ei! Voihan se olla. Mutta sittenkin —

ARVIK. Minäpä sanon sinulle, siitä on pitkä aika, kun minä olin naimisissa. Pitkään aikaan en myöskään ole ollut isä. En siitä saakka kuin lapset tulivat täysikasvuisiksi.

HALL. Mutta lanko —!

ARVIK. Niin, mitäs sitten?

HALL (muuttuneella äänellä). Oi, en minä voi käsittää sinun sanojasi vakavalta kannalta. (Taas toisella äänellä). Mutta minä puhun aivan vakavasti.

ARVIK (loukkaantuneena). Sen minä kyllä huomaa.

HALL. Ihmisillä on tapana sanoa, kun joku asia tekee heihin niin syvän vaikutuksen kuin tämä minuun: "hän on poissa suunniltaan". Mutta minä, minä olen aivan oma itseni korkeimmassa potenssissa.

ARVIK. Korkeimmassa potenssissa! (Tuttavallisesti). Onko se joku pikkutyttöistä?

HALL (katsoo häneen ja nyökkää).

ARVIK (samoin kuin ennenkin). Mitä hän sanoo siihen?

HALL (myös tuttavallisesti). En minä tiedä. — Vaikka kyllä minä luulen tietäväni.

ARVIK. Etkö ole puhunut?

HALL. En suoraan. Minun täytyy ensin puhua hänen isänsä kanssa.

ARVIK (sivulle). Ohoo, — Paavali! — (ääneen) Etkö sinä ole sitä tehnyt?

HALL. En. (Nauraa).

ARVIK. Sinä naurat? Onko hän hiukan omituinen?

HALL (nauraa vieläkin enemmän). On kyllä.

ARVIK. Mutta tyttäresi? Eikö sinun pitäisi puhua hänenkin kanssaan? Sehän koskee suuressa määrin tytärtäsi.

HALL (innokkaasti). Siinä asiassa sinä voisit auttaa minua!

ARVIK. Minäkö? Suurella mielihyvällä.

HALL. Sinä olet kerran luvannut antaa hänelle matkarahat Lontooseen, jotta hän pääsisi norlantilaisten ystäviemme luo. He ovat niin usein kutsuneet häntä sinne.

ARVIK. Pitäisikö sen nyt tapahtua?

HALL. Nyt heti. Niin hän olisi poissa kotoa ensi aikana.

ARVIK. Tahtoisitko heti paikalla mennä naimisiin?

HALL. Kyllä.

ARVIK. Onnellinen ihminen! Mutta kuka hän on?

HALL. Etkö ole jo arvannut?

ARVIK. En. Kuinka minä voisin?

HALL. Nuorin heistä kaikista. — Onko se sinusta kummaa?

ARVIK. Ei vähintäkään! Minä itse, kuulehan...

HALL. Ah, sinä —!

ARVIK. Minä vakuutan sinulle —!

HALL. Ei sinusta voi koskaan tietää, milloin lasket leikkiä.

ARVIK. Niinkuin haluat! — Nuorin, sanoit —? Kuka on nuorin? Täällähän on heitä koko liuta.

HALL. Minä puhun parasta aikaa hänen isänsä kanssa, (äkkiä, innokkaasti). Sh!

NELJÄS KOHTAUS

Alvilde (tulee oikealta). Oletko sinä täällä, isä?

HALL. Hyvää huomenta, tyttöseni!

ALVILDE. Hyvää huomenta, (suutelee häntä). Hyvää huomenta, setä!

ARVIK. Huomenta, huomenta. (Astuu itsekseen ja nauraa).

ALVILDE. Kylläpä sinä läksit varhain liikkeelle?

HALL. Kävin sairaan luona.

Etpä usko, mitä hyviä uutisia setä tietää sinulle kertoa.

ALVILDE. Todellako!

HALL. Jotain, jota hän on luvannut sinulle?

ALVILDE. Matkan Englantiinko?! — Niin, kyllä hän on nopsa lupaamaan.

HALL. Ei, ei, sinä voit saada rahat heti paikalla. Voit matkustaa vaikka tänä iltana, jos tahdot. Puhuppa hänen kanssaan! (Astuu reippaasti oikealle).

ALVILDE. Onko se totta?

ARVIK. Kyllä se on totta, (Astuu edelleen ja nauraa).

ALVILDE. Saanko minä rahat heti paikalla? Sillä laiva lähtee. Toinen tänä iltana ja toinen huomenna aamupäivällä.

ARVIK. Sinä olet tutkinut kulkuvuoroja!

ALVILDE. Minä teen sitä alituisesti. Sillä minä tahdon mielelläni lähteä. Miksi sinä noin naureskelet?

ARVIK. Ehkäpä samalle asialle.

ALVILDE. Samalle — kuin mikä?

ARVIK. Jonka vuoksi sinä haluat pois.

ALVILDE (pitkään). O-o-oo! — Oletko vihdoinkin huomannut?

ARVIK. Ja sinäkö jo kauan sitten?

ALVILDE. Kauan, kauan sitten. En minä ole tyhmä.

ARVIK. Oletko sanonut mitään?

ALVILDE. Kelle? Helenalleko? En koskaan sanaakaan.

ARVIK. Entäs Helena. —?

ALVILDE. Ajattelehan —!

ARVIK. Niin, mitä sinä sanot siitä? —

ALVILDE (ei sano mitään, mutta voi huomata, mitä hän tuntee).

ARVIK. Arveletko, että se voi käydä päinsä?

ALVILDE (katsomatta ylös). Käydäkö päinsä —?

ARVIK. Että vanha mies...

ALVILDE (reippaasti). Isä ei ole vanha. Ei missään suhteessa!

ARVIK. Suo anteeksi! Että vanhemman puolinen herra...

ALVILDE. Isä ei ole mikään vanhemmanpuolinen herra.

ARVIK. Ei, ei. Ei tietystikään. Hän on vielä nuori, sinun isäsi. Hyvinkin nuori vielä. Melkein yhtä nuori kuin minä. Tunteiltaan. Aisteiltaan.

ALVILDE. Mitä sinä sillä tarkoitat?

ARVIK. Älä kiivastu! Minä tarkoitan, että hän osaa panna arvoa kaikkeen pyöreään.

ALVILDE. Mihin —?!

ARVIK. Kaikkeen mikä on nuorta ja pyöreää. Kaikkeen mikä on pyöreän tiedotonta, — mitä minä sanonkaan: pyöreän koskematonta. Ja kaikkeen pyörivään. Päähänpistoihin ja muuhun sellaiseen, mikä vain pyörii itsensä ympäri, hajanaisiin ajatuksiin. Kaikkeen mikä pyörii niinkuin haihtuvat hetket.

ALVILDE. Mitä ihmettä —?!

ARVIK. Hän ihailee sitä, mikä ei kosketa maata, vaan joka käyttää jalkojaan vain lentämiseen ja maata ponnistuslautanaan. Elää ilmassa, eeterissä. Ja kuitenkin on niin kiinni maassa... ei, niin lämminverinen, niin arka meidän käsissämme, että me mielestämme seisomme itse elämäntoiminnan lähteen partaalla. Mutta me emme saa koskea siihen, ei, ei! Vaikka meillä olisi hyvinkin suuri halu. Vain tanssiessa se käy päinsä. Tanssissa; mutta silloinkin tuntuu siltä, kuin pitelisi kädessään pientä elävää

lintua ja kuulisi sen sydämentykytyksen. Ei se kuitenkaan saa olla mikään kana; sillä se tahraisi pyhyyttä.

ALVILDE. Oletko sinä aivan hullu, setä?

ARVIK. En, tyttöseni. Mutta minä olen tottunut yksinäisyydessäni ja kirjojeni ääressä analyseeraamaan tunteitani.

ALVILDE. Sinusta ei voi koskaan tietää, puhutko pilaa vai vakavasti... Ah! Sinä pilkkaat isää! Sinä karriikeeraat häntä!

Sen minä sinulle kostan, niin totta kuin minä elän! Sen sanon sinulle vasten silmiä, setä! Varo itseäsi!

ARVIK. Kaikista pikkutyttöistä ei kukaan ole yhtä herkullinen kuin sinä. Se on minun juhlallinen vastaukseni!

ALVILDE. Niin, kyllä sinä vielä saat —!

ARVIK. Koska hän hakkailee minun tytärtäni, niin enkö minä saa hakkailla hänen tytärtänsä?

ALVILDE. Hän hakkailee vain yhtä ainoaa. Mutta sinä hakkaat meitä kaikkia. Silloin kun olet sillä päällä. Siinä on ero teidän kahden välillä.

ARVIK. Mutta minä en pidä kenestäkään niin paljon kuin sinusta, Alvilde. Ja vain peittääkseni tunteitani minä hakkailen niitä toisia.

ALVILDE. Kuinka herttainen sinä olet. — Minäpä kerron sinulle jotakin, jota sinä et yhtään tiedä.

ARVIK. Mitä sitten —?

ALVILDE. Että me olemme rakastuneet sinuun, kaikki.

ARVIK. Onko se mahdollista?

ALVILDE. Niin, sillä nykyään meissä nuorissa tytöissä on herännyt aivan kuin uusi suunta. Me suosimme vanhempia miehiä. Me pidämme heistä enemmän kuin muista. Me haemme heidän seuraansa. Etkö ole huomannut sitä, setä?

ARVIK. En.

ALVILDE. Onko se mahdollista? Juuri tänään kuulin kolmannelta nuoresta työstä, joka on mennyt kihloihin jonkun vanhanpojan kanssa.

ARVIK. Tosiaankin —

ALVILDE. Ja kaksi sinun omista naapureistasi, kaksi leskimiestä —

ARVIK (keskeyttäen). Sinä olet oikeassa!

ALVILDE. Toinen on mennyt kihloihin Ingan kanssa, joka on täsmälleen kahdenkymmenen vuoden vanha, ja toinen...

ARVIK. On juuri kihloihin menossa...

ALVILDE. Aivan nuoren kahdeksantoistavuotiaan tytön kanssa. Gusta Storm.

ARVIK. Vasta eilen viimeksi, tavatessani hänet pellolla —

ALVILDE (keskeyttää) — Siinä siis näet!

ARVIK. Mutta sanoppa minulle, Alvilde, mistä se johtuu? Hyvän toimeentulonko vuoksi?

ALVILDE. Niin, osittain siitäkin. Me olemme tulleet käytännöllisiksi, me nuoret tytöt. Mutta on siihen muitakin syitä.

ARVIK. Sanoppa mitä?

ALVILDE. Niin, me nuoret tytöt, me emme tahdo vain rakastaa ja tulla rakastetuiksi. Kun me olemme tulleet 19—20 vuoden vanhoiksi, niin me olemme kyllästyneet siihen. Me tahdomme tehdä jotakin hyödyllistä.

ARVIK. Tahdotteko te tehdä jotakin hyödyllistä?

ALVILDE. Ja saada kiitosta. Ja kunnioitusta. Ja vanhemmat miehet ovat hyvin kiitollisia.

ARVIK. Sitä me olemmekin.

ALVILDE. Etkö ole huomannut, kuinka se on meille mieleen?

ARVIK. Kyllä.

ALVILDE. Ja vielä toinenkin asia. Me tahdomme tekeytyä nuoremmiksi kuin mitä me olemme. Tekeytyä lapsiksi. Jotta meitä hemmoiteltaisiin ja pidettäisiin hyvänä kuin lapsia. Ja syynä siihen on se, että se on teille mieleen. Sillä te tahdotte niin mielellänne olla viisaita. Te tahdotte tuntea olevanne ikäänkuin meidän holhoojiamme.

ARVIK. Sinä veitikka!

ALVILDE. Ja sitten meistä on hauska saavuttaa sitä mitä me tahdomme, kaikessa hiljaisuudessa. Ikäänkuin itsestänsä. Ja sen me paraiten saavutamme teidän parissamme.

ARVIK. Puhutteko te tuollaista keskenänne?

ALVILDE. Alituisesti. Se on ikäänkuin muodissa. Me puhumme siitä, kuinka varmat me olemme teistä. Ja että te ette komenna meitä, ettekä ole olevinanne. Me puhumme siitä, kuinka kiltit te olette.

ARVIK. Sillä me olemme kiitollisia. Se on totta se.

ALVILDE. Te tarvitsette meitä. Otatte huomioon sen, mitä me teille teemme. Siksi te merkitsette meille enemmän, ja olette enemmän meidän kanssamme. Meillä on parempi olla teidän luonanne.

ARVIK (erikseen). Hän on vaarallinen, tuo tyttö! — —

Ja nyt sinä haluat matkustaa, Alvilde?

ALVILDE. Minun täytyy matkustaa. Koeta tyytyä siihen, setä.

ARVIK. Oi, kuinka minä tulen kaipaamaan sinua!

ALVILDE. Todellako, setä?

ARVIK. Äärettömästi!

ALVILDE. Tule mukaan!

ARVIK. Mitä sinä sanot —?

ALVILDE. Tule mukaan, sanon minä.

ARVIK. Lontooseenko —?

ALVILDE. Aivan salaa. Eikö se olisi hauskaa?

ARVIK. Ha, ha, haa!

ALVILDE. Tekeekö sinun mielesi —?

ARVIK. Ha, ha, haa! — Hän on vaarallinen, tuo tyttö tuossa!

ALVILDE. Silloin minä odotan huomiseen. Muuten olisin lähtenyt jo tänään. Huomenna lähtee myös suuri laiva.

ARVIK. Aivan salaako, niinkö arvelet?

ALVILDE. Niin. — He tekevät myös salassa jos jotakin.

ARVIK. Ohoo! — Sinä olet veitikka! Suuri, suuri, suuri veitikka!

ALVILDE. No —? Mitä sinä siihen sanot?

ARVIK. On niin hauska kuulla sinun norlantilaista sävelkorkoasi. Se on niin keinuvaa.

ALVILDE. Se sopii mereen.

ARVIK. Kyllä. Et suinkaan sinä tule merikipeäksi?

ALVILDE. Norlantilaistyttykö —? Kaikkea sinä kysyt.

ARVIK. Minä olen kauan aikaa aikonut lähteä merelle.

ALVILDE. Tällekö matkalle —?

ARVIK. Ei, vaan paljoa pitemmälle matkalle. Paljoa pitemmälle.

ALVILDE. Minne?

ARVIK. Austraaliaan.

ALVILDE. Hyvä jumala! Aina Austraaliaanko asti?

ARVIK. Tahdotko tulla mukaan?

ALVILDE. Mitä —? — — Me kaksiko?

ARVIK. Niin.

ALVILDE. Ha, ha, haa!

ARVIK. Ei, se on täyttä totta!

ALVILDE. Oikeinko todella?

ARVIK. Sinä et suinkaan tiedä, kuinka ihmeellinen matka se on ja millainen maa sitten! Varsinkin Uusi-Seelanti. Se on tulevaisuuden maa, Alvilde! Oi, se on tulevaisuuden maa!

ALVILDE. Tarkoitatko ihmiskunnalle? — Vai meille molemmilleko?

ARVIK. Ha, ha, haa! Kernaimmin meille molemmille! — Tahdotko?

ALVILDE. Eikö tämä käy liian pian, setä? Emmekö voisi puhua siitä laivalla?

ARVIK. Sinä olet oikeassa. — Niin, tiedätkös Alvilde, minäpä luulen, että tulen mukaan!

ALVILDE. Tuletko todellakin?!

ARVIK. Totta tosiaan —!

ALVILDE. Onko se aivan varma?

ARVIK. Se riippuu siitä...

ALBERTA (astuu samassa näyttämön yli, vasemmalta oikealle, hyvin reippaasti).

ALVILDE. Hyvää huomenta, Alberta!

ALBERTA. Huomenta! (Ulos).

ALVILDE. Mikä häntä vaivasi?

ARVIK. Hänellä on vaikea aika nykyään.

ALVILDE. Niin, päästä minut vaan pois täältä, kaikesta pois! Mutta rahaa, setä!

ARVIK. Ne sinä saat laivalla!

ALVILDE (katselee häntä). Ei kiitos. Anna ne heti paikalla!

ARVIK. Nyt hetikö?

ALVILDE. Aivan heti!

ARVIK. Minä tuon ne sinulle.

ALVILDE. Ei, mene nyt heti hakemaan.

ARVIK. Minulla on sattumalta taskussani suurempi seteli.

ALVILDE. Annas tänne!

ARVIK (ottaa lompakkonsa esille). Viidensadan kruunun seteli.

ALVILDE. Sepä vasta oli paljon. Mutta sitten sinä varmaan olet rikas; koska voit tulla toimeen ilman sitä.

ARVIK. Ei meillä ole koskaan rahoja, joita ilman me voimme tulla toimeen, Alvilde. Tarkoitan, jos ymmärrämme niitä vain käyttää.

ALVILDE (ärsyttäen). Ehkä sinä et voi tulla toimeen ilman näin suurta summaa?

ARVIK (huoaten). Täytyy koettaa! — Ole hyvä!

ALVILDE (ottaa setelin). Sinäpä olit kiltti, setä! Oikein odottamattoman kiltti!

ARVIK. Olenko? — — Mitä minä saan palkakseni?

ALVILDE (ojentaa kätensä). Kiitos, setä! Tuhansia, tuhansia kiitoksia!

ARVIK (pitää kiinni kädestä). Eikö mitään muuta —? (vetää hänet puoleensa).

ALVILDE (hiljaa). Muista, Alberta on kotona.

ARVIK. Mitä se tekee? Vanha mies —?

ALVILDE. Laivalla, setä! Laivalla! (Irroittaa itsensä. Hiljaa, mairitellen). Sillä sinähän tulet matkaan? — Hyvästi! (Juoksee oikealle).

ARVIK. Minä tulen mukaan! (Juoksee jäljessä). Odota!

VIIDES KOHTAUS

ROUVA ARVIK (kuuluu heti ulkoa vasemmalta). Hyvästi, pikkutyöt! Kiitos seurasta!

USEITA (ulkopuolella). Hyvästi!

ROUVA ARVIK (hetken kuluttua vasemmalta kori, shaali, laukku kädessä). Maria!

MARIA (tulee vasemmalta).

ROUVA ARVIK. Tässä on! Kutsu minua, kun olet päässyt niin pitkälle, niin tulen sinua auttamaan. (Antaa hänelle korin). Laske tuo kirjoituspöydälleni! (Antaa hänelle salkun). Ota tuokin! (Antaa hänelle shaalin).

MARIA (menee sisään vasemmalle).

ROUVA ARVIK (astuu edes-takaisin, katsoo ylös oikealle. Sitten hän huutaa). Alberta! — — Alberta! Oletko siellä? ikkuna avautuu yläkerroksessa oikealla.

ALBERTA (ikkunassa). Täällä olen!

ROUVA ARVIK. Oi, tule alas! (Ikkuna sulkeutuu. Astuu edes-takaisin).

ALBERTA (tulee).

ROUVA ARVIK. Millä tavalla sinä käyttäydyt?

ALBERTA. Minäkö?

ROUVA ARVIK. Älä tekeydy viattomaksi. Se sinulle kaikkein vähimmin soveltuu!

Minä toin hänet mukanani kaupungista. Hän näet ei voi kestää tätä epävarmuutta. Hän ei voi nukkua eikä syödä. Täti oli oikein huolissaan hänen tähtensä. Minä puhuin hänen kanssansa niin hyvin kuin saatoin, lupasin auttaa häntä parhaalla tavalla. Ja pyysin häntä mukaani tänne.

Mutta tuskinpa näit meidät yhdessä laivalla, niin aloit nauraa ja kiemailla tuon nuoren valkopukuisen keikarin kanssa, — enhän edes tiedä, kuka hän on.

ALBERTA. Kiemailla? — Sitä minä en koskaan ole tehnyt.

ROUVA ARVIK. Niin, sano sitä millä nimellä tahdot. Sinä käyttäydyit aivan sietämättömästi'. Sinä teit sen vain ärsyttääksesi Karl Tonningia. Huomasitko miltä hän näytti?

ALBERTA. Kyllä minä näin.

ROUVA ARVIK. Varo itseäsi, Alberta!

ALBERTA. Juuri sitä minä en halua!

ROUVA ARVIK. Sinä teit sen vain siksi, että isä kertoi noista kahdesta malaijilaisesta merimiehestä, jotka Karl oli ampunut.

ALBERTA. Paljon mahdollista.

Minähän en saa puhua edes paria sanaa jonkun muun miehen kanssa, tuskin jonkun naisenkaan kanssa näkemättä kahta silmää, jotka tähtäytyvät minuun aivan kuin revolverinpiiput! Se on orjuutta! Suoraan sanoen orjuutta.

Minä en ole hänen omaisuuttaan. Enkä minä tahdo siksi tullakkaan.

ROUVA ARVIK. Mutta sinä tahdot sittenkin antautua miehesi valtaan? Yksin hänelle?

ALBERTA. Niin kauan kuin minua miellyttää. Ja niinkuin itse tahdon. En minä omista häntä. Eikä hän minua.

Jos rakastun johonkin muuhun...

ROUVA ARVIK. Sitä sinä et koskaan tee! Sinä et ole sellainen.

ALBERTA. Mutta jos sittenkin rakastun, mitä oikeutta hänellä silloin on ampua minua? Niinkuin noita merimiehiä. He eivät tahtoneet totella häntä.

ROUVA ARVIK. Se oli itsepuolustusta.

ALBERTA. Hän on itse sanonut minulle, että hän on pienestä saakka tottunut revolveria käyttämään. Vapaahetkinään hän ampuu pilkkaan.

ROUVA ARVIK. Osta sinäkin revolveri! Opi ampumaan; sitä minä olen tehnyt. Se on hauskaa.

ALBERTA (nauraa). Olisipa se hauska avioliitto!

ROUVA ARVIK (voimakkaasti). Niin, ja saada tulista rakkautta!

ALBERTA. Henkensäkö uhall?

ROUVA ARVIK. Pelkäätkö sinä?

ALBERTA. Sitä en usko.

ROUVA ARVIK. Minä tahtoisin saada miehen, joka olisi niin hurjasti rakastunut minuun, ettei hän antaisi kenenkään muun katsellakaan minua, Alberta! Kun ensinkin voittaisi sellaisen rakkauden ja sitten kesyttäisi häntä!

ALBERTA (huomaavaisesti). Kesyttäisi häntä —?

ROUVA ARVIK. Niin, kesyttäisi häntä! Karl ei ole koskaan kohdannut vastustusta, jota hän ei olisi voittanut. Ja tuo hallitsemishalu on nyt tunkeutunut hänen rakkauteensakin.

Siitä sinun pitää vieroittaa hänet. Sillä ei ole ainoatakaan miestä, jonka viisas, kaunis nainen ei saisi polvilleen. Jos hän vain itse tahtoo. Niin, polvilleen, jotta hänen täytyy kerjätä, kerjätä! —

ALBERTA. Kuulehan äiti —!

ROUVA ARVIK. Ei, kuuntele nyt minua!

Täällä te vain leikittelette ja olette ikävissänne, kun ette voi käyttää kaikkea voimaanne. Menette kihloihin milloin yhden, milloin toisen kanssa, vieläpä kolmannenkin. Te elätte keskellä juoruja ja joutavuutta...

ALBERTA. Ei, äiti

ROUVA ARVIK. Ja sen sijaan sinulla on nyt tarjona miehen rakkaus, joka vaatii kaikki sinun voimasi, kaiken huomiosi. Mies, oikea mies, joka riistää sinut irti kaikista tavallisista oloistasi. Minä en voisi ajatellakaan mitään ihanampaa.

ALBERTA. Sinä, äiti, olet ihastunut häneen!

ROUVA ARVIK. Niin minä olenkin. Minun sydämessäni on kyttenyt kaipuu, jonka olemassa olosta minulla ei ole ollut aavistustakaan. Kuinka moni siitä tietää mitään?

Mutta vaikka en olisikaan ihastunut häneen, — niin pitäisihän minun sittenkin ihastua nuoreen kauniiseen sankariin, sellaiseen kuin hän on! Mieheen, joka on tehnyt niin paljon kuin hän minun tähteni.

ALBERTA. Niin, tuo Japanin sota — —! Siihen sinä aina vetoat.

ROUVA ARVIK. Pilkkaatko sinä sitä? Että hän mursi saarroksen neljä — 4 — kertaa ja möi laivan perästäpäin suuresta hinnasta; se tuotti hänelle kunniaa. Enkö minä tuntisi kiitollisuutta sellaista miestä kohtaan?

ALBERTA. Mutta mitä se minua liikuttaa?

ROUVA ARVIK. Hyvinkin paljon. Se liikuttaa meitä kaikkia. Sitä paitsi sinä vain teeskentelet. Sinä olet siihen määrään minun kaltaiseni, että jos

minä pidän jostakusta, niin sinäkin pidät hänestä.

ALBERTA. Ha, haa!

ROUVA ARVIK (kiihkeästi). Käyttäytyisitkö sinä tuolla tavalla, jollet pitäisi hänestä? Ensi aikoina sinä olit aivan poissa suunniltasi.

ALBERTA. Kyllä tätä jo riittää. Minä tahdon olla oma herrani. Sinä puhut sodasta ja piirityksestä. Et suinkaan sinä luule, että minä olisin mikään palkinto?

ROUVA ARVIK. Ensi aikoina minä sitä todellakin luulin. Että merisankari olisi valloittanut sinut, vaistomaisesti. Minä luulen sitä oikeastaan vieläkin. Syvimmässä sielussasi sinä pelkääät sitä!

ALBERTA. Mitä kaikkea sinä keksitkään, äiti, kun tahdot päästä tahtosi perille. Minä en huoli vastata. (Äkeissään). Miksi sinä laahasit hänet taaskin tänne?

ROUVA ARVIK. Siksi että minun oli sääli häntä. Minun mielestäni sinäkin voisit sääliä häntä.

ALBERTA. Minäkö?

ROUVA ARVIK. Sinun pitäisi ymmärtää häntä paremmin. Hän tuli tänne hermostuneena ja väsyneenä, sairastaen ilmastokuumetta. Hänen piti saada levätä. Äkkiarvaamatta hän joutuu keskelle tulista rakastumista, siksi että hän rakastui ensi kertaa eläissään. Ja sinä yllytit häntä, pikku velho! Ei, älä heittele niskaasi! Varo mielemmin itseäsi!

ALBERTA (reippaasti). Mitä minä varoisin?

ROUVA ARVIK. Sitä mitä teet. Sillä hänelle tämä merkitsee elämää tai kuolemaa. Sen sinä kai ymmärrät.

ALBERTA (lujasti). Ei, minä en tahdo antautua sillä tavalla! Minä en tahdo!

ROUVA ARVIK. Opetä hänelle sitten toinen tapa. Se on suuri tehtävä. Ja hän on sen arvoinen. Ajattele asiaa! (Astuu verannan portaille oikealle puolelle).

MARIA (astuu samassa ovelle).

ROUVA ARVIK. Kyllä tulen! (Astuu portaita ylös ja menee sisään yhdessä Marian kanssa).

KUODES KOHTAUS

ALBERTA (astuu koneellisesti jäljessä. Pysähtyy verannan eteen, astuu sitten toiselle puolelle noustakseen toisen verannan portaita. Pysähtyy siihen, tarttuen toisella kädellään kaidepuuhun ja katsoo eteensä).

KARL TONNING (tulee esille vasemmalta. Ylpeä, kaunis olento. Kun hän näkee Albertan, epäröi hän, mennäkö eteenpäin. Uskaltaa vihdoinkin, astuu varovaisesti eteenpäin. Kun Alberta ei huomaa häntä, sanoo hän hiljaa). Neiti!

ALBERTA (pelästyy, jotta huudahtaa). Miksi te tulette tänne? Mitä te tahdotte minusta? (Astuu nopeasti portaita ylös ja sisään).

KARL TONNING (tarttuu päähänsä, ikäänkuin se olisi haljeta. Seisoo hetken aikaa kootakseen ajatuksensa, katsoo ympärilleen ja ovea kohti, josta Alberta katosi. Menee sitten, kääntyy kuitenkin vielä kerran ovea kohti).

ALBERTA (tulee taas näkyviin). Tämäpä oli hullua!

ROUVA ARVIK (tulee verannalle vasemmalta. Katsoo ympärilleen). Eikö Karl Tonning ole täällä? Marna sanoi hänen tulleen.

ALBERTA. Hän oli täällä.

ROUVA ARVIK. Entäs sitten —?

ALBERTA. Hän meni jälleen.

ROUVA ARVIK. Alberta!

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS

Sama paikka. Huonekalut järjestetyt niinkuin alussa.

ENSIMÄINEN KOHTAUS

HALL (istuu penkillä, mutta nousee, kun Helena tulee verannalle oikealta).

HELENA. Ei, he ovat kaikki puutarhassa. Alvilde, Gunda ja kaikki muutkin ovat siellä.

HALL. Sitten he jäävät sinne pitkäksi aikaa. — Entäs äitisi —?

HELENA. Hän on myös siellä. — Emmekö mekin lähde sinne?

HALL. Minä tahtoisin kernaasti puhua sinun kanssasi kahdenkesken.

HELENA (pelokkaana). Täällä me emme koskaan ole kahden. Ja sitä paitsi...

HALL. Helena!

HELENA. Ei, älä huoli! Ei!

HALL. Pelkäätkö sinä?

HELENA. Pelkään.

HALL. Tahdotko sinä mennä pois? — Vai pitääkö minun mennä?

HELENA. Pitää.

HALL. Enkö saa puhua sinun kanssasi kahdenkesken?

HELENA. Et.

HALL (hetken kuluttua). Olenko siis erehtynyt? — — Minä luulin — (kääntyy pois hänestä).

HELENA. Mitä sinä luulit, setä?

HALL (kääntyy jälleen hänen puoleensa). Että sinä juttelisit mielelläsi minun kanssani.

HELENA. Sen minä teenkin.

HALL. Sinä kesänä, jolloin olit meidän luonamme Norlannissa, —

HELENA. Silloin oli Alvilde mukana.

HALL. Ei aina. Ei lainkaan aina. Sinä seurasit mielelläsi minun mukanani kävelyretkille...

HELENA. Keskustellaksemme siitä, mitä rippikoulussa olimme lukeneet.

HALL. Puhuimme me muustakin.

HELENA. Minä muistan joka ainoan sinun sanasi.

HALL. Muistatko myös sitä, mitä tänne tultuani olen puhunut?

HELENA. Kyllä minä luulisin.

HALL. Myös sitä, mitä en ole sanonut?

HELENA. En ymmärrä mitä tarkoitat?

HALL. Kaikkea sitä, mitä sinä et ole sanonut, muistan minä kaikkein parhaiten.

HELENA (katselee ympärilleen).

HALL. Mikäs nyt?

HELENA. Olin kuulevinani jotakin.

HALL. Sinä kuulit varmaan vain oman äänesi. Niitä sanoja, joita et ole sanonut?

HELENA. Ei, setä —!

HALL. Ne minä olen kuullut. Aina tuon kesäyön jälkeen Norlannissa. Kai sinäkin sen muistat?

HELENA. Lintuvuorellako?

HALL. Niin, lintuvuorella! Katsos! Me ihailimme yhdessä keskiyöaurinkoa. Taivas loimusi, vuoret liekehtivät; entäs meri? Meri lepäsi aivan synkkänä edessämme.

HELENA (innokkaasti). Älä unohda tuoksuavaa ilmaa ympärillämme. Kanervat ne siellä tuoksuivat. Se oli niin voimakasta, että se kokonaan tukehdutti kaiken muun. Tuon kaukaisen ja suuren; mutta kylmän. Niin hirveän kylmän! Mutta kanerva, se oli tuore ja raitis ja nuori, ja se piiritti meidät joka taholta.

HALL. Sinä taitoit kanervanoksan ja kiinnitit sen napinreikääni.

HELENA. Niin.

HALL. Mutta samassa me säikähdimme. Sillä jotakin tapahtui.

HELENA. Niin, vene laski lintuvuoren rantaan! Siitäpä vasta syntyi elämää!

HALL. Kaikki oli ollut niin hiljaista. Niin, aivan kuin elämä olisi vajonnut iankaikkisuuteen. Mutta äkkiä elämä heräsi! Sadan tuhannen linnun äänet kajahtivat yhtä aikaa.

HELENA. Koko ilma oli täynnä siipiä ja huutoa.

HALL. Silloin me näimme sen, mikä oli uinunut hiljaisuudessa. Muistatko mihin minä sitä vertasin? Kyllä sinä näyt muistavan, Helena. Ja silloin minä kuulin sinun ajatuksesi Vaikka en ollut kuulevinani.

HELENA (on vaiti).

HALL. Minä luulin, ettei minulla ollut lupa kuulla. Mutta kun tulin tänne, ja sinä sanoit aivan samaa minulle täälläkin — ilman sanoja, aina vain ilman sanoja! '—, silloin en voinut sitä enää vastustaa. Sitä oli niin ihmeen suloista kuulla...

HELENA. Ei, setä! Älä huoli!

HALL. Helena!

HELENA. Ei, ei!

HALL (katselee häntä, käy sitten istumaan penkille sen äärimmäiselle reunalle vasemmalle ja nojaa oikean kätensä pöytään). Tänään on kaunis

ilma.

HELENA (on vaiti).

HALL. Käy sinäkin istumaan!

HELENA (epäroii).

HALL (katselee häntä).

HELENA (lähestyy, mutta käy istumaan aivan penkin päähän oikealle).

HALL. Mikä vahinko, ettei penkki ole sen pitempi!

HELENA (hymyilee ja siirtyy lähemmäksi).

HALL (kumartuu hänen puoleensa). Minä olen puhunut isäsi kanssa tänään, kaksikin kertaa. Minä tulen suoraan hänen luotaan. Saanko luvan sanoa sinulle mitä hän sanoi?

HELENA (nousee). Älä huoli.

HALL. Nyt sinä myönnät hänen olleen oikeassa, Helena. Ja se on minulle raskasta.

HELENA. Mitä isä sanoi?

HALL. Pelkäätkö sinä?

HELENA. Pelkään. Sillä isä voi sanoa niin kovin paljon.

HALL. Sitä hän voikin. Mutta se, minkä hän nyt sanoi, on kaikkein vaikeinta minulle.

HELENA (käy istumaan). Sano, setä!

HALL. Hän sanoi: tyttö on liian nuori.

HELENA (on ääneti hetken aikaa ennenkuin puhuu). Sanoiko hän niin? —

—
Mitä sinä siihen vastasit?

HALL. Minä sanoin, etten uskonut sitä. Mutta nyt minä uskon.

HELENA. Oikeinko todella, setä?

HALL. Etkö ymmärrä, Helena, että nyt minä pelkään enemmän kuin sinä?

HELENA. Pelkäätkö sinä?

HALL. Ei koskaan saa ottaa mitään etukäteen. Ja sitä minä olen tehnyt.

HELENA. Mitä sinä tarkoitat? Etukäteen — —?

HALL. Minä pidin sinusta niin paljon, että sinä olit kaikessa aina mukana. En voi enää tulla toimeen ilman sinua. Ja siihen minä olen itse syypää. Minä olin niin varma ja annoin asian mennä vain menojaan. Minä huomasin kyllä sinun arkuutesi. Mutta minä luulin sitä nuoren tytön ihastukseksi. Nuoret tytöt usein käyttäytyvät sillä tavalla.

HELENA. Setä!

HALL. Minä olin niin ihmeen onnellinen, Helena! Niin ylpeän onnellinen, etten lainkaan huomannut, että sinä olit liian nuori.

HELENA. Silloin sinä näit aivan oikein. Sillä minä en ole laisinkaan liian nuori. Kuinka tyhmää, että isä sanoo jotakin sellaista.

HALL. Mitä tämä sitten merkitsee? Miksi sinä pelkää?

HELENA. En minä yhtään pelkää! En minä yleensä ole mikään pelkuri.
Kysy, niin saat kuulla!

HALL. Mutta sanohan, mitä tämä merkitsee? Et tiedä, kuinka sinä peloitit minua.

HELENA. Katsoppas... se on niin kauhean noloa. (Purskahtaa itkuun).

HALL. Noloa, että aivan nuori tyttö...

HELENA. Niin, niin!

HALL. Noloa toistenko vuoksi?

HELENA. Niin, niin!

HALL. Ovatko he kiusanneet sinua?

HELENA. Oi —! Joka päivä!

HALL. Kuinka he sen keksivät?

HELENA. Minä en voinut sitä salata. Minä olen pitänyt sinusta aina lapsesta saakka. Siitä saakka kuin olit täällä käymässä. Siksihän minä tahdoin päästä sinun luoksesi rippikouluunkin. Siksi... Ei, en minä voi selittää kaikkea. Mutta minä olisin joka hetki voinut lentää sinun kaulaasi, — etkö ole tuntenut sitä?

HALL (siirtyy lähemmäksi). Kyllä! Mutta siksi minä niin pelästyinkin...

HELENA. Niin, sillä tällainen pieni tyhmä tyttö kuin minä — ja sinä, — sinähän olet niin paljoa vanhempi ja niin viisas ja kaikki ihmiset panevat sinuun niin paljon arvoa ja... niin, se oli niin noloa, niin noloa, niin noloa. (Hän polkee jalkaansa ja peittää kasvonsa).

HALL. Ha, ha, haa! (Hall riistää hänet ylös penkiltä ja syleilee häntä lämpimästi, sydämellisesti).

HELENA (riistäytyy irti). Hyvä jumala, jos joku näkisi, setä! Ehkä he ovat jo tulleet takaisin!

HALL. Sinun täytyy voittaa se!

HELENA. Jospa minä vain voisin!

HALL. Muuten minä luulen, että olet liian nuori.

HELENA. Sanokoon sitä kuka hyvänsä! (Heittäytyy hänen kaulaansa).

TOINEN KOHTAUS

ROUVA ARVIK (vasemmalla, ylhäällä ikkunassa, jonka hän avaa). No mutta HELENA. —!

HELENA (huutaa ja irtaantuu).

ALBERTA (oikealla, ylhäällä ikkunassa, jonka hän avaa.) No mutta Helena!

ALVILDE, GUNDA, JOSEFA (ovat myös avanneet ikkunat).

HELENA (huutaa taaskin ja heittäytyy Hallin syliin piiloutuakseen hänen luokseen).

HALL (sulkee hänet syliinsä ja katsoo ylös). Helena on minun luonani. Mitä te hänestä tahdotte?

ROUVA ARVIK. Sulkekaa ikkunat, lapset! (He sulkevat. Rouva Arvik sulkee omansa).

HELENA. Jollet olisi pitänyt kiinni minusta, niin olisin vajonnut maan alle.

HALL. Mutta nythän se on voitettu?

HELENA. Niin ajatteleppas, sitä minäkin luulen.

HALL. Oi, Helena, kun sinä... Ei, en minä voi puhua... (Hetken kuluttua). Ystäväni, mene äitisi luo. Minä tulen heti jäljessä.

HELENA (poistuu vasemmalle).

HALL (on seurannut häntä silmillään. Heti kun hän jää yksin, laskee hän toisen polvensa maahan, panee kätensä ristiin ja painaa kasvonsa niitä vasten).

KOLMAS KOHTAUS

ALVILDE (tulee oikealta, pysähtyy hetkiseksi, liikutettuna). Isä!

HALL (nousee heti, kääntyy häntä kohti ja avaa sylinsä).

ALVILDE (lähestyy, vaipuu hänen syliinsä. Äänettömyys).

HALL. Oletko jo kauan tämän tiennyt?

ALVILDE. Kyllä.

HALL. Onko se sinusta omituista?

ALVILDE. Rakas isä!

HALL (tarttuu hänen päähänsä molemmin käsin. Katsoo häntä suoraan silmiin). Puhu! Aivan suoraan!

ALVILDE. Jos sinä olet onnellinen —

HALL (päästää hänet irti). Sinusta se on omituista. Niin minustakin. Vaikka minulla on sellainen tytär kuin sinä! Niin äitisi näköinen. Ja niin iloinen ja viisas. Minä sanoin sen itselleni satoja kertoja. Mutta ihmisessä on jotakin, joka on voimakkaampaa, kuin nuo sadat vastaväitteet.

ALVILDE. Kyllä minä sen ymmärrän. Onneksi olkoon, isä!

HALL. Kiitos, kiitos! (Syleilee häntä). Sinä itket?

ALVILDE. Ei se tee mitään, isä! (Kääntyy pois).

HALL. Oi, — tätä minä juuri pelkäsin.

ALVILDE. Älä huoli pelätä.

HALL. Se koskee niin kipeästi minuun, lapsi!

ALVILDE. Se on nyt vain ensi alussa.

HALL. Luuletko —?

ALVILDE. Aivan varmaan. Varsinkin jos saan nyt matkustaa pois.

HALL. Heti paikallako? Puhumatta...?

ALVILDE. Puhumatta kellekään.

HALL. Alvilde. —?

ALVILDE. Kyllä, kyllä! Minusta tuntuu myöskin, että sinun ja Helenan tulee olla jonkun aikaa yksin. Juuri nyt. Ja sitten minä olen poissa kunnes... (vaikenee).

HALL. Minä ymmärrän.

ALVILDE. Kaikille on parasta, kun en ole täällä. Etkö usko?

HALL (pahoillaan). Ehkä kyllä.

ALVILDE. Sinä et tietystikään ole sitä ajatellut. Mutta minä olen. Setä on jo antanut minulle matkarahat.

HALL. Lontoon matkaako varten?

ALVILDE. Lontooseen, Hawkinsien luo.

HALL. Eikö hän vain luvannut? Tiedäthän, että häneltä on vaikea saada rahaa irti.

ALVILDE. Minulla on jo. Tässä näin.

HALL. Näytähän!

ALVILDE (näyttää).

HALL. Noin paljon! Tämäpä vasta on yllätys.

ALVILDE (nauraa). Minulle myöskin. (Lähestyy, kuiskaa). Enkö matkustaa heti paikalla?

HALL. Nytkö —?

ALVILDE. Nyt juuri. Olen jo pakannut tavarani; en ota juuri mitään mukaan. Minä ostan Lontoossa.

HALL. Sinä lähtisit siis nyt kaupunkiin? Ja sitten —?

ALVILDE. Yöllä matkaan —

HALL. Tänä yönäkö —? Sitten minä saatan sinut laivaan.

ALVILDE. Ei, ei! Ei kukaan saa tietää, että matkustan tänä iltana.

HALL. Minkä vuoksi?

ALVILDE. Katsos, minä tiedän sattumalta erään, joka matkustaa huomenna Lontooseen. Eräs herra. Enkä minä tahdo matkustaa hänen kanssansa. En millään ehdolla! Siksi minä lähden jo tänä yönä. Eikä kukaan saa sitä tietää. Ei, älä kysy, isä!

HALL. En, en! Onko sinusta hauska päästä Lontooseen?

ALVILDE. Äärettömästi.

HALL. Iloitset saadessasi tavata vanhoja ystäviämme...

ALVILDE. En yksin siitä. Vaan saadessani alkaa uutta elämää.

HALL. Mitä sinä sillä tarkoitat?

ALVILDE. Minä mielestäni jo osaan tämän elämän. (Itkee).

HALL. Alvilde. —!

ALVILDE. Anteeksi, isä! En minä aikonut sitä sanoa! En ymmärrä, miten tulin sitä sanoneeksi. Ei, älä sano mitään! Anna minun mennä!

HALL. Kyllä. Mutta pitäähän minun — —

ALVILDE. Ei, ei! Hyvästi, rakas isä. (Heittäytyy hänen kaulaansa). Ja tule onnelliseksi! (Itkee).

HALL. Kiitos, rakas Alvilde, kiitos! Vielä yksi ainoa sana.

ALVILDE (irtaantuu hänestä, kiihkeänä).

HALL. Älä ole mustasukkainen Helenalle!

ALVILDE. Minä tahdon koettaa. (Reippaasti ulos).

NELJÄS KOHTAUS

ROUVA ARVIK (tulee verandaovesta vasemmalta). Hyvä jumala, kuinka tuo tyttölapsi on onnellinen! (Astuu Hallin luo). Anna minun syleillä sinua!

(He syleilevät toisiansa).

HELENA (tulee jäljessä ulos ja lähestyy heitä).

HALL. Tiesitkö sinä sen?

ROUVA ARVIK. En. Että hän piti sinusta, sen kyllä tiesin. Ja että toiset häرنäilivät häntä, senkin kuulin. Mutta —! Sinähän olit nuorimman sisareni mies. Kukapa silloin olisi voinut uskoa, että sinä tulisit nuorimman tyttäreni mieheksi?

HALL. Se on jumalan sallimus.

ROUVA ARVIK. Luuletko sinä? Hänen niskoilleen pannaan niin paljon. Mutta sen minä sanon suoraan, että nuoren tytön pitäisi aina mennä

vanhemman miehen kanssa naimisiin. Silloin sekä hän että me pääsisimme kaikesta turhasta kujeilusta. (Katselee ulos vasemmalle). Mitäs tuo merkitsee? (Kaksi miestä kantaa sisään suunnatonta matka-arkkua ja kääröjä ja laukkuja. He laskevat ne taustalle ja katoavat).

HALL. Laiva on kai saapunut etelästä.

ROUVA ARVIK (katselee kelloaan). Niin, mutta kukapa sieltäpäin tulisi?

(Miehet tulevat jälleen kantaen toista suurta arkkua ja muita kapineita ja poistuvat taaskin).

HELENA. Äiti —? (Rientää hänen luokseen).

ROUVA ARVIK. Mikä sinun on, lapsi? Tunnetko tavarat?

HELENA. Tunnen! Ne ovat Marnan!

ROUVA ARVIK. Marnan —?!

HELENA. Ja tuolla ulkona...

ROUVA ARVIK (huutaa miehille). Seis! Nuo tavarat ovat kannettavat tuohon rakennukseen! (Viittaa vasemmalle). Kantakaa nuokin ulos. (Toisille). Sillä jos Marna tulee meille käymään... Mutta enhän minä ole kuullut mitään koko asiasta. (Molemmat peräytyvät jälleen).

HELENA. Ja kaikki kاپionsa —! Mitä tämä merkitsee, äiti —?

8 ROUVA ARVIK. Ei suinkaan siinä kaikkia ole. Mutta kovin paljon vain vierailua varten. Vai mitä te arvelette?

HELENA. Jotakin on varmaan tapahtunut.

ROUVA ARVIK. Viiden kuukauden avioliiton jälkeen?! Mitä —?

HALL. Arvik sanoi kuitenkin tänään... (vaikenee).

ROUVA ARVIK. Mitä?

HALL. Ettei kaikki ole oikealla tolalla.

ROUVA ARVIK. Nuorten kodissako?

HALL. Että ilmapuntari näyttää myrskyä, sanoi hän. Hän oli saanut kirjeen.

ROUVA ARVIK. Ja siitä hän ei mainitse mitään meille muille?

ALBERTA (vasemmalta). Oi, äiti —?

ROUVA ARVIK. Mitä, lapseni?

HELENA. Marna. Onko hän täällä?

ALBERTA. Ei. Mutta Gunda on puhunut hänen kanssaan.

ROUVA ARVIK. Marnanko kanssa?

ALBERTA. Hän oli laivassa, mutta matkusti ohi —

ROUVA ARVIK. Matkustiko hän ohi?

ALBERTA. — kaupunkiin. Hän tulee heti takaisin.

ROUVA ARVIK. Mutta mitä tämä kaikki merkitsee?

HELENA. Mitä hän itse sanoi?

ALBERTA. Hän sanoi Gundalle, että hän aikoo jäädä kotiin kokonaan. Hän ei maininnutkaan miehensä nimeä. Ei hän sanonut mitään muutakaan.

HELENA. Eikö Gundakaan kysynyt?

ALBERTA. Ei. Tunteehan hän Marnan.

HALL. Eikö hän ole kirjoittanut?

ROUVA ARVIK. Ei.

HALL. Hän lienee varsin omituinen, kun tällaista voi tapahtua niin odottamatta teille kaikille.

VIIDES KOHTAUS

ARVIK (on tullut oikealta toisten huomaamatta). Ei minulle!

ROUVA ARVIK. Sinäkö se olet! Mitä sinä olet sanonut Hallille?

ARVIK. Hallille? Sitä en muista. — Mutta minä sain juuri äsken kirjeen Marnan mieheltä.

KAIKKI. Mitä hän kirjoittaa?

ARVIK. Hän kirjoittaa tunnustaneensa Marnalle, että hän... (vaikenee).

KAIKKI. Että hän...?

ARVIK. Niin, minun täytyy koettaa sanoa sitä hiukan toisin sanoin... Hänellä ei ole kylliksi — (vaikenee).

KAIKKI. Ettei hänellä ole kylliksi —?

ARVIK. Minun täytyy koettaa sanoa sitä vieläkin toisin. (Lyhyesti). Hän ei ole tyytyväinen Marnaan.

(Äänettömyys).

ROUVA ARVIK (levottomasti). Viiden kuukauden avioliiton jälkeen?!

ARVIK. No, mitä aikaan tulee —

ALBERTA. Tuo ylpeä, kunnianhimoinen Marna!

HALL (rouva Arvikille). Minun täytyy sanoa samoin kuin sinäkin: viiden kuukauden avioliiton jälkeen!

ARVIK. Viidessä kuukaudessa ehtii kokea paljon, ystäväni.

ROUVA ARVIK (terävästi). Mitä sinä sillä tarkoitat?

ALBERTA. Niin, mitä sinä sillä tarkoitat?

ARVIK. No —! Ettei Marna sovi hänelle.

KAIKKI KOLME NAISTA. Ei sovi hänelle?

ROUVA ARVIK. Mitä se merkitsee?

ARVIK. Ei sovi hänen tarpeitansa varten. (Hiljaa Hallille). Niin, miten minä sen sanoisin?

HELENA. Marnaa ei saa tahrata millään tavalla!

ARVIK. Tahrata —?

HELENA. Hän on erinomainen ihminen.

ALBERTA. Kaikki, jotka tuntevat Marnan, pitävät hänestä.

ROUVA ARVIK. Marna on voimakas luonne. Hieno, hyvä luonne. Se ei ole yhtään tavallista.

ALBERTA. Minä en lainkaan ymmärrä tätä!

ARVIK. Marnalla on monta hyvää ominaisuutta. Mutta sopiiko hän aviovaimoksi?

KAIKKI KOLME NAISTA. Aviovaimoksi?

ROUVA ARVIK. Etkö sinä ollut itse mukana häntä naittamassa?

ARVIK. Olin kyllä. Hän tahtoi kaikin mokomin. Siihen ei voinut sanoa mitään. Ja te tahdoitte sitä kaikki. (Rouva Arvikille erikseen). Varsinkin sinä. (Astuu samalla askeleen sivulle).

HALL. Mutta jos sinä epäilit, niin miksi et sanonut suoraan?

ARVIK. Epäilin tai en epäillyt. Ei se minusta riipu. Kun nuo neljä pitävät yhtä. Silloin asia on jo ratkaistu.

ALBERTA. Ei, ei huolita taas puhua tästä asiasta! — Mutta mitä se merkitsee, että niin lahjakas ja hienotunteinen nainen kuin Marna, — niin hyvä ja suloinen —, ettei hän kelpaa muka aviovaimoksi?

ARVIK. Tässä on kysymys asioista, joista — ei ole niinkään hyvä puhua.

ROUVA ARVIK. Mistä esimerkiksi?

ARVIK. Jos voisin mainita esimerkkejä, niin voisin kertoa koko asiankin.

ROUVA ARVIK. Mitä verukkeita nuo ovat?

ARVIK. Minä en usko, että Marna yksin, vaan hyvin monet muutkin naiset eivät sovi aviovaimoiksi.

ALBERTA. HELENA. Minkä vuoksi?

ALBERTA. Sanohan toki minkä vuoksi?

HALL. En tunne Marnaa; mutta minäkin olen sitä mieltä, että yhä useammat naiset ovat sopimattomia avioliittoon. Kultuuri näyttää kulkevan siihen suuntaan.

ROUVA ARVIK. Ovatko he liian itsenäisiä?

HALL. Sitä myöskin. Mutta en minä tahdo sanoa, että se olisi mikään onnettomuus.

ARVIK. Ei, ei! Mutta he tahtovat kaikki mennä naimisiin! Siinä onnettomuus on.

ALBERTA. HELENA. Mistä sinä sen tiedät?

ROUVA ARVIK. Älkää välittäkö hänestä, lapset! — Mutta miksi syy pannaan naisten niskoille? Minun luullakseni miehet tulevat yhä sopimattommiksi avioliittoa varten.

HALL. Aivan niinkin. Kumpaisetkin. Siihen suuntaan kehitys käy. Olet aivan oikeassa.

ROUVA ARVIK. Mutta mitä se tätä asiata koskee? Emmehän me ole naiskokouksessa? Emmehän me pohdi avioliittokysymystä? Puhukaa suoraan!

ALBERTA. HELENA. Niin, antakaa tulla!

ROUVA ARVIK. Miksi Marna on sopimaton aviovaimoksi? Siksikö että hänellä on liikeälyä? Sillä sitä hänellä on. Senkö vuoksi, että hän on riippumaton miehestään, siksikö hän on sopimaton? Silloin kai minäkin olen sitä?

ARVIK. Ehkä. Ehkäpä se riippuu siitä.

ROUVA ARVIK. Ja sen sinä sanot minulle.

ARVIK. Niin, miksikä en? Minä tarkoitan, se vie naisen ajatukset, naisen harrastukset ja intohimot toisaalle. Ja se tuntuu miehestä ikävältä. Siitä huolimatta he voivat kumpikin olla erinomaisia ihmisiä. Mutta he eivät sovellu yhteen.

ROUVA ARVIK (mahtipontisesti). Onko mies niin monipuolinen, että hän voi vaatia itselleen lahjakkaan naisen kaikki ajatukset, harrastukset ja intohimot? Voiko hän tyydyttää niitä kaikkia? — — Ei, ei huolita olla narrimaisia! Katsokaamme pikemmin asiaa toiselta kannalta: miksi hän on tyytymätön sellaiseen naiseen kuin Marna on? Onko mies luonteeltaan pintapuolinen, kevytmielinen? Eikö hän ole uskollinen? Vai onko hän irstas? Minä alan jo ymmärtää!

ARVIK. Siitä ei ole kuin viisi kuukautta, kun hän sinun — sekä teidän muittenkin mielestä oli kaikkein miellyttävin ja kelvollisin mies koko maailmassa!

ALBERTA. HELENA. Älä huoli vastata hänelle, äiti!

ARVIK. Se on kai viisainta.

ROUVA ARVIK. Sinä et puhu suoraan! Sinä salaat jotakin. Miksikä juuri Marna olisi niin sopimaton avioliittoon?

ARVIK. Avioliittoon tuon miehen kanssa! Minä sanoin: tuon miehen kanssa.

ALBERTA. HELENA. Ei, sitä sinä et sanonut!

ALBERTA. Sinä sanoit "sopimaton aviovaimoksi". Aivan yleisesti.

ARVIK. No, ainakin minä sitä tarkoitin. Ehkäpä hän sopisi jollekin muulle aviomiehelle.

ROUVA ARVIK. No eiköhän: Marna!

ARVIK. No niin. Mutta Marnan mies on myöskin ihminen. Hänellä on vaatimuksia avioliiton suhteen, — joita Marnalla ei ole.

ROUVA ARVIK. Mitä vaatimuksia? Sinä olet oikein kiusallinen.

ALBERTA. HELENA. Niin, mitä vaatimuksia?

ARVIK. No niin, saakeli soikoon, sellaisia, jotka pakoittavat miehen ottamaan itselleen jalkavaimon.

(Äänettömyys).

ALBERTA (purskahtaa nauruun). Ei totta tosiaan, sellaisia vaatimuksia Marnalla ei voi olla!

HELENA (samoin). Ne hän saa pitää itse hyvänänsä!

ALBERTA. Sellaista ei Marna voi hyväksyä! Siinä sinä olet oikeassa.

HELENA. Se ei sovi Marnalle!

ALBERTA. Vai onko herra nähnyt hyväksi hankkia itselleen jalkavaimon! Onpas se hienoa! Onko se joku talon väestä? Keittäjäkö? Vai sisäkkö?

HELENA. ALBERTA. ROUVA ARVIK (miehelleen). Arveletko todellakin, että Marnan pitäisi suostua sellaiseen?

ARVIK. En minä ole sitä sanonut! En millään tavalla! — Se on aivan yksilöllistä.

HALL (Arvikille). Mitä leikkiä sinä nyt lasket? Yksilöllistäkö?

ARVIK. Ei, ei! Mutta onhan aivan turhaa keskustella tästä asiasta! He ovat eronneet! Mies matkustaa pois.

MOLEMMAT NAISET. Mieskö matkustaa?!

ARVIK. Hän on jo kauan aikonut lähteä matkalle. Ja kun tämä nyt vielä tuli lisäksi — Minä sain eilen kirjeen häneltä; tänään sain sähkösanoman. Hän matkustaa. Se on kaikkein sopivinta. Eikö totta?

ROUVA ARVIK. Kyllä. Niin minäkin arvelen. — Minne hän matkustaa?

ARVIK. Hänellä on aina ollut halu lähteä Austraaliaan.

TOISET. Austraaliaan?!

ARVIK. Hän on sukkela mies. Kyllä hän pääsee eteenpäin missä tahansa. Ja Austraalia on tulevaisuudenmaa!

ROUVA ARVIK. Niillekö, jotka haluavat pitää sekä vaimoa että jalkavaimoa? Sitä minä suuresti epäilen!

ALBERTA (Arvikille). Niin, sillä ei suinkaan hän matkusta yksin?

HELENA (Arvikille). Ottaako hän keittäjän mukaan?

ALBERTA. Vai sisäkön?

ROUVA ARVIK. Hän ottaa kumpaisenkin! Muuten hänellä ei ole sekä vaimo että jalkavaimo!

ALBERTA. Hän ottaa molemmat mukaan! Tietysti!

ARVIK. En minä tiedä mitä hän tekee. — Sen minä vain tiedän, että se on hänen oma asiansa.

ALBERTA. HELENA. Tietysti!

ROUVA ARVIK. Jumalan kiitos!

ALBERTA. Mutta saammehan me siltä kysyä?

HALL (on sillä välin astunut hymyillen peremmälle ja pysytellyt siellä. Nyt hän astuu reippaasti esiin). Eiköhän Marna tule tuolta?

ALBERTA. HELENA. Joko nyt?

HALL. Minä näen alhaalla tiellä naisen — hän astuu hitaasti ylöspäin. Sen mukaan kuin voin nähdä komea nainen.

ALBERTA. HELENA. Se on varmaan Marna.

ROUVA ARVIK. Lapsi parka! (Arvikille). Ja tässä sinä vaan lasket leikkiä! Ja saat meidät muutkin yhtymään siihen! Mennäämpä kaikki häntä vastaan!

ALBERTA. HELENA. Mennään!

HALL (tarjoo rouva Arvikille käsivartensa. Alberta ja Helena jäljessä).

KUODES KOHTAUS

ARVIK. Helena!

HELENA (pysähtyy). Isä!

ARVIK. Kuulehan —! Pari sanaa!

HELENA. Myöhemmin, isä! (aikoo seurata toisia).

ARVIK. Ei nyt juuri!

HELENA. Mutta isä —?

ARVIK. Sinähän olet nyt kihloissa.

HELENA. Niin.

ARVIK. Etkä kerro sitä edes minulle!

HELENA (lähenee). Kyllä; — mutta setä sanoi — (Pysähtyy).

ARVIK. — että hän puhui jo minun kanssani?

HELENA. Niin.

ARVIK. Riittääkö se?

HELENA. Ei. — Olihan minunkin aikomukseni... Mutta sitten tuli kaikki tämä väliin. Suo anteeksi, isä! Mutta enkö saa nyt mennä Marnaa vastaan, minä myöskin?

ARVIK. Sinä menit heti kertomaan äidillesi.

HELENA (on vaiti).

ARVIK. Ja nyt sinä ajattelet vain, miten päästä minusta irti.

HELENA. No mutta, isä —?

ARVIK. No, no. Ei huolita siitä. Tule tänne.

HELENA (tulee lähemmäksi).

ARVIK. Pidätkö sinä hänestä?

HELENA. Vielä sinä kysyt?

ARVIK. Mutta onhan hän vanha.

HELENA. Sitä minä en huomaa.

ARVIK. Kun hän tulee oikein vanhaksi ja sinä olet vielä nuori...?
Oletko ajatellut sitä?

HELENA. Että minun sitten pitää auttaa häntä? Hoitaa häntä?

ARVIK. Niin.

HELENA. Se tulee olemaan minulle kaikkein rakkainta.

ARVIK (iloisesti). Sinä olet kiltti tyttö, sinä!

HELENA. Kiitos! — Saanko nyt mennä?

ARVIK. Heti! Vielä yksi asia... Hänellä on voimakkaat intohimot, tuolla miehellä. — Eikö loukkaa sinua —?

HELENA. En ymmärrä sinua.

ARVIK. Se ei siis loukkaa sinua?

HELENA. Ei, päinvastoin!

ARVIK. Vai niin! Sinä olet oikein kiltti tyttö!

HELENA. Saanko nyt mennä?

ARVIK. Mennään yhdessä!

(Tarttuu hänen käsivarteensa. Poistuvat vasemmalle Tyhjä näyttämö).

KARL TONNING (tulee oikealta, synkkänä, varmana. Pysähtyy, katselee ympärilleen. Varsinkin toisen kerroksen ikkunoihin oikealle. Hänen kasvoissaan ja ryhdissään kuvastuu harmia ja intohimoa. Hän seisoo hetken aikaa hiljaa ja tuumii. Äkkiä hän kuulee ääniä vasemmalta. Vetäytyy taammaksi ja katsoo ulos, astuu takaperin varovaisesti oikealle).

SEITSEMÄS KOHTAUS

Marna tulee hitaasti, äitinsä tukemana, ja heidän vieressään astuu Hall. Jäljessä kulkee Alberta ja Helena. Viimeisenä Arvik. Heidän astuessaan etualalle sanoo.

ARVIK (hiljaa, ikäänkuin itsekseen). "Hiljainen saatto kulkee —"

ROUVA ARVIK (saattaa Marnan pöydän ääreen penkin luo, johon tämä istahtaa, nojaa kyynärpänsä pöytään ja purskahtaa itkuun).

KAIKKI (asettuvat hänen ympärilleen, Arvik hiukan syrjään).

ROUVA ARVIK. Oi, lapsi kulta! Ettäs tällaisena kotiin tulit.

MARNA (itkee vieläkin enemmän, nousee ja kääntyy pois).

ROUVA ARVIK. Tahdotko mennä huoneeseesi? (Me näemme Marnan nyökkäävän päätään). Etelänpuoliseen vierashuoneeseen! (Hän viittaa vasemmanpuolisen talon ylempään päähän, toista kerrosta kohti).

Helena, kutsu Maria tänne!

MARNA (astuu hitaasti vasemmalle, nojautuen Helenaan. Ne, jotka jäävät paikoilleen, ovat vaiti, katsellessaan toisten menoa. He seisovat vielä hetken paikoillaan, kunnes nämä ovat poikenneet talon vasempaan sivurakennukseen ja kadonneet näkyvistä. Silloin kääntyy äkki):

ROUVA ARVIK (toisten puoleen). Minä sanon suoraan...

HALL (tarttuu kiinni hänen käsivarteensa). Ei, älä sano nyt mitään!

ROUVA ARVIK. Minä sanon suoraan, että avioliitto on jotakin likaista. (Astuu enemmän esiin).

ALBERTA (hänen jäljessään). Mutta äiti —!

ROUVA ARVIK. Sikamaista! Kun niin hienotunteinen ja jalo luonne kuin...

ARVIK (keskeyttää). Kuuleppas, ystäväni! (hän astuu hänen luokseen). Pitääkö meidän todellakin käsittää tätä asiaa näin juhlalliselta kannalta?

ROUVA ARVIK. Etkö nähnyt hänen tuskaansa? Etkö nähnyt, kuinka loukkaantunut hän oli aina sielunsa syvyyteen saakka? Ei kukaan muu voi kärsiä siitä niinkuin Marna! Siksi ettei kukaan muu...

ARVIK (keskeyttää). No mutta kuule! Etkö nähnyt, että hänellä oli aivan muodikas matkapuku? Ja huomasitko, että hänellä oli "Shipping Gazetten" viimeinen numero kainalossaan?

ROUVA ARVIK. Kuinka sellainen voi pettää sinua! Marna on lujaluonteinen. Hän ei antaudu epätoivon valtaan. Hän on ulkonaisesti levollinen. Mutta minä tiedän, kuinka hän kärsii! Ettet sinäkin tunne sitä!?

ARVIK. Kyllä. Mutta merkitsevähän ne sittenkin elämää, nuo merkit. Sitä paitsi: itse asiassa on tämä parempi kuin se mikä oli ennen.

ROUVA ARVIK. Tietysti. Mutta kun ajattelee, että olento, joka on niin rehellinen ja yläpuolella kaikkea alhaista kuin Marna, joutuu alttiiksi jollekin niin...

HELENA (on tullut paikalle). Olisittepa nähneet hänet, kun tulimme ylös huoneeseen, kuinka hän heittäytyi vuoteelle ja nyyhkytti ääneensä.

ROUVA ARVIK. Todellako! Lapsi parka! Lapsi parka!

(Alberta itkee).

ARVIK. Ymmärrättehän te, että minunkin on sääli häntä. Minä en tahtoisi vain, että asiaa liioiteltaisiin. Sillä se tekee pahan vain pahemmaksi.

ALBERTA (voimakkaasti). Ei tässä ole kysymyskään liioittelusta! Koko juttu on illettävä ja raaka!

HELENA (katkerasti). Sen minäkin sanon! Koko sydäimestäni minäkin sen sanon!

ARVIK. Minun mielestäni tämä on juuri liioittelua,

ROUVA ARVIK. Meidän mielipahamme, meidän osanottomeko? — Häpeä toki, ettet itsekkin tunne sitä!

ALBERTA. Ethän voine tässäkin asiassa olla meitä vastaan, isä?

ARVIK. En minä ole yhtään teitä vastaan. Mutta minä tahtoisin saada teidät ymmärtämään, että tämä tuska menee ohitse. Muutamat merkit viittaavat jo siihen. Sitä minä vain tarkoitan.

ROUVA ARVIK. Onko ennen kuultu kummempaa? Onhan se silti yhtä vaikeaa nyt, vaikka se menisikin ohi.

ARVIK. Niin, niin. Vaikeaa se on. Hyvinkin vaikeaa. Minä lisään vaan, että se loukkaus, joka koskee meidän turhamaisuuttamme, tuntuu aina ensi hetkessä kaikkein vaikeimmalta. Mutta se menee pikemmin ohi.

ROUVA ARVIK (katkerasti). Minusta ei ole kaunista, että tänä hetkenä puhut lapsesi turhamaisuudesta.

HALL. Minä ihailen sinua, lanko!

ARVIK. Niin, sen voit mielelläsi tehdä.

HALL. Mutta en psykologiaasi; ei, minä ihailen sinua, kun voit käsittää asian noin kevyeltä kannalta.

ROUVA ARVIK. Hän käsittää kaikki asiat kevyeltä kannalta.

MARNA (avaa ikkunan toisessa kerroksessa oikealla. Keskimmäisen. Äänettömyys. Kaikki katsovat ylös).

MARNA. Minä tahtoisin vain sanoa sinulle, isä, että olet ilkeä.

ARVIK. Sinäkö siellä, tyttöseni?

MARNA. Minä kuulin mitä sanoit. (Sulkee ikkunan).

ARVIK (kovalla äänellä). Voisit kernaasti tulla tänne meidän luoksemme.

ROUVA ARVIK (myöskin kovalla äänellä). Niin, tule, Marna! Puhutaan asiat selviksi!

MARNA (avaa jälleen ikkunan). Kyllä tulen. (Sulkee ikkunan).

ROUVA ARVIK. Käydään istumaan! (Käy istumaan, samoin Arvik).

ALBERTA. Hän tulee tuota tietä. (Viittaa verandaoveen). Minä kuulen hänen askeleensa sisältä.

(Molemmat, jotka ovat käyneet istumaan, muuttavat asentoa).

MARNA (hatutta, tulee ovelle ja jää siihen seisomaan). Isän ei pitäisi ihmetellä, että nainen voi olla liian ylpeä surrakseen kaikkien nähden. Hän peittää suruaan komealla puvulla. Hän peittää sen toimeliaisuudella. Silloin ei uteliaisuus eikä juorut pääse liian likelle. Eikä liioin sääli.

ALBERTA. Minä ymmärrän sinua, Marna!

HELENA. Minä myöskin!

HALL (astuu Helenan luo. Hän asettuu hänen viereensä).

MARNA (astuu käsikaiteen luo). Mutta te ette tiedä mitä tämä merkitsee. Sillä kukaan ei teistä tiedä, miltä tuntuu kun tulee petetyksi.

ROUVA ARVIK. Ei.

MARNA. Minäpä sanon sen teille. Ajatelkaahan ihmistä, joka ei mielellään paljasta sisäisiä ajatuksiaan toiselle. Nuorta naista, joka

mieluimmin kätkee kaikki sydämeensä. Ne ovat hänelle sitä kalliimpia, kun ei kellään ole niistä aavistusta.

Mutta kuvailkaa sitten mielessänne, että nuori ystävä tulee hänen luoksensa ja pyytää, että hän antaisi kaikki salaisuutensa hänelle; sillä hänelle ei kukaan muu merkitse mitään. Joko hän tai ei kukaan. Tuo ystävä on terve ja iloinen, hänellä on suuria aikeita, jotka hän heti uskoo naiselle. Ja nainen tulee mielestään äkkiä sen kautta rikkaammaksi ja itsenäisemmäksi. Ja hän menee tuon miehen luo. Hän uskoo salaisuutensa hänelle. Hän ei edes itse tunne kaikkia, ennenkuin hän näkee niiden kuvastuvan miehen silmissä. Hän antaa hänelle senkin, mikä on kaikkein syvimmällä sielussa; vaikka ilman sanoja. (Liikutettuna). Kunnes eräänä päivänä hän huomaa, että salaisuudet ovat paljastetut toiselle! Eräälle, jota mies siten tahtoo mielistellä. Jotta itse voisi iloita nähdessään kuinka paljoa täydellisempi hän on. Kuinka paljoa kalliimpi miehelle.

Siten hän tuli petetyksi. Toinen paljasti hänet toisen edessä. Se, jolle hän oli uskonut kaikki salaisuutensa, paljasti hänet. Nuo salaisuudet, jotka olivat aiotut hänelle yksin.

Siten hän tuli petetyksi.

(Hän menee taas sisään ja ilmestyy myöhemmin ikkunaan).

(Naiset ovat liikutetut. Rouva Arvik ja Alberta ovat käyneet istumaan. Helena painautuu Hallia vasten).

HALL (hiljaa). Teidän tulee saada olla nyt yksin. Minä palaan pian takaisin.

(Poistuu äänettömästi oikealle).

MARNA (tulee taustalta vasemmalta ja astuu etualalle).

ARVIK (kun hän astuu hänen ohitse, hätkähtää ja kysyy). Mitä nyt?

MARIA. Telefoni.

ARVIK. Minuako?

MARIA. Ei, vaan rouvaa.

ROUVA ARVIK (nousee ja menee verandalle vasemmalle ja sisään).

MARIA (palaa takaisin sinne, mistä hän tulikin).

ALBERTA. Mitä sinä nyt sanot, isä?

ARVIK. Minun täytyy tunnustaa, että tämä oli pahempaa kuin mitä aavistin. Kerrassaan ilkeää.

ALBERTA. Niin, onko kukaan ennen mokomaa kuullut?

ARVIK. Kyllä, kyllä. Miehet ovat raakoja.

ALBERTA. Oi, jospa minä olisin Marnan sijassa! Minä kyllä voittaisin tämän asian; vaan Marna —?

HELENA. Marna ei voi sitä koskaan voittaa.

ARVIK. Minäkin pelkään, että hänen on vaikea sitä voittaa.

ALBERTA. Tietysti. (Nousee). Mutta kuinka hän saattoikaan...? Ei, ei huolita alkaa taas uudestaan!

HELENA. Hän oli niin kaunis. Ja niin iloinen. Ja niin ihmeen rakastunut.

ALBERTA. Ja Marna tahtoi mennä naimisiin.

ARVIK. Sepä se! Hän tahtoi mennä naimisiin.

ALBERTA. Hän halusi olla itsenäinen, Marna. Hän luuli, että hän... (kauhistuneena). Mutta äiti, mitä tämä on?

ROUVA ARVIK (tulee ulos vasemmanpuolisesta ovesta ja astuu verandalle).

Alberta!

ALBERTA (niinkuin ennenkin). Niin, mitä on tapahtunut?!

ROUVA ARVIK. Sanoinhan minä sinulle, lapsi! Täti oli telefonissa ja ilmoitti, että hänen täytyi varoittaa poliisia; hän pelkäsi häntä.

ALBERTA (huudahtaa heikosti).

ARVIK. Ketä?

ROUVA ARVIK (astuu alas). Karl Tonningia. Hän ampui revolverilla. Huoneessa ja käytävässä. Kaikki talon asukkaat hyökkäsivät paikalle. Silloin hän läksi karkuun.

ARVIK. Tännekö —?

ROUVA ARVIK (joka nyt on toisten luona). Vasta myöhemmin täti tuli ajatelleeksi, että ehkäpä täällä oli jotakin tapahtunut, ja että hän tahtoi tulla tänne. Silloin hän varoitti poliisia. Ja nyt hän ilmoitti, että hänet todellakin oli nähty täälläpäin.

ARVIK (joka seisoo peremmällä kuin toiset, katsoo vaistomaisesti taakseen ja huutaa). Tuolla hän on! (Hän kiirehtii oikealle ja ulos).

ALBERTA. HELENA (huutavat molemmat ja hyökkäävät toistensa luo).

ROUVA ARVIK (pistää oikean kätensä taskuunsa). Älkää pelätkö, lapset! Minä otin revolverin mukaan...

ALBERTA. HELENA (kauhuissaan keskeyttävät hänet). Mutta äiti —!

ROUVA ARVIK. Kun vastikään kuulin, että täällä oli murtauduttu sisään, niin latasin sen.

ARVIK (palaa). Ei, — en minä nähnyt ketään. Sepä oli ihmeellistä; sillä minusta tuntui aivan selvään... Mutta mitä on tapahtunut? Aiotaanko täällä ampua revolverilla?

ROUVA ARVIK. Niin, minulla on revolverini mukana.

ARVIK. Kas vaan! Kas vaan! — Sitähän minä olen sanonut, että se joka haluaa tulla tähän perheeseen, hän saa kokea monta yllätystä. Esimerkiksi sen, että hän tulee ammutuksi. Mitä on tapahtunut?

ROUVA ARVIK. Ei mitään.

ARVIK. Hm. Revolveri ei tavallisesti laukea itsestään. Jotakin on varmaan jo aikaisemmin tapahtunut. — Jokin alkusoitto?

ROUVA ARVIK. Ei, ei. — Mitäpä täällä olisi tapahtunut?

ARVIK. Enhän minä tiedä. Minähän olen kaiken ulkopuolella. Mutta jos tyttärien naittamispuuhaa jatkuu yhä edelleen, niin minä laitatan itselleni huoneen katolle. Täällä alhaalla en ole enää turvassa.

ROUVA ARVIK. Onhan niitä vanhempia, jotka ovat siksi itsekkäitä.

ARVIK. Suoraan sanoen: — etkö sinäkin jo arvele, että tätä vähitellen voi riittää?

ROUVA ARVIK. Oi, kuinka se on sinun tapaistasi! Heti kun joku ikävyys sattuu tielle, olet sinä valmis karkaamaan.

ARVIK. Minä myönnän, että mielelläni haluaisin rauhaa. Ja myöskin hiukan hauskuutta. Enhän minä koskaan kotiin tullessani voi tietää, mitä sillä välin täällä on tapahtunut. Onko koko liuta matka-arkkuja minua vastassa, siksi että naitu tyttäreemme on palannut kotiin, — vai saanko revolverikuulan päähäni toisen tyttäreemme sulhaselta...

ALBERTA. Hän ei ole minun sulhaseni!

ARVIK. Sitä pahempi! Jos nekin, jotka kosivat sinua, alkavat meitä ampuu, niin täytyypä minun sanoa, että se on aivan uusi ja varsin vaarallinen kosimistapa. Siksi, niinkuin jo sanoin, minä asetun mielemmin katolle asumaan. Tai muutan mäelle.

ALBERTA. HELENA (nauravat).

ARVIK. Niin, te nauratte, te; mutta... Kas, tuli ja leimaus, tuossa hän on taaskin! (Kiiruhtaa nopeasti oikealle. Nyt toisetkin hyökkäävät jäljessä, rouva Arvik oikea käsi taskussa. Arvik poistuu; toiset jäävät paikoilleen).

HELENA (hetken kuluttua). Ei siellä ole ketään.

ALBERTA (helpoituksella). Ei ketään! (He palaavat taas takaisin).

HELENA. Mikä isää vaivaa?

ROUVA ARVIK. Hän kiihottaa itseään omilla puheillaan. Se ei tapahdu ensi kertaa.

HELENA. Mutta onhan se hiukan omituista. Isä, joka on niin järkevä.

ARVIK (palaa jälleen). Joko minä olen tullut hulluksi — eikä se olisikaan niin kummaa — tai myöskin?... Tai siellä on joku!

ROUVA ARVIK. Tarkoitatko joku näkymätön?

HELENA. Kummitus?

ARVIK. En minä usko kummituksiin.

ROUVA ARVIK. Mutta miksi sinun pitää nähdä jotakin, jota me muut emme näe?

ARVIK. Minä näen paljon sellaista, mitä te ette näe.

ROUVA ARVIK. Miksi sinä et sitten kerro sitä meille?

ARVIK. Siksi ettei minun puheihini panna mitään huomiota.

ROUVA ARVIK. Väitätkö sinä nyt sitä taaskin! (Juhlallisesti). Minä sanon sinulle, — minä sanon sinulle, Vilhelm, ja kaikki ovat samaa mieltä kuin minäkin: tässä talossa otetaan aina sinun toivomuksesi huomioon. Kaikissa asioissa!

ALBERTA. HELENA. Kaikissa asioissa!

ARVIK. Minun toivomukseniko?!

ALBERTA. HELENA. Juuri sinun.

MARNA (avaa ikkunan). Aivan aina!

ROUVA ARVIK. Me emme tee mitään ottamatta sinun toivomuksiasi huomioon.

KAIKKI KOLME. Emme yhtään mitään!

ALBERTA. Ja mitä kaikkea me sinun tähtesi olemme tekemättä!

KAIKKI NELJÄ. O—o!

ARVIK. Ei, — ei, tämä on minulle selitettävä. (Käy istumaan). Sen hauskenpaa en vielä koskaan ole kuullut. Siis! Aloita sinä, Helena!

HELENA. No niin! Minä alan kaikkein vähäpätöisimmästä asiasta. Meillä muilla on sama maku kuin äidillä. Me pidämme esim. niin tavattoman paljon hyvistä liemiruuista. Makeasta sopasta, lihaliemestä, kalasopasta, vihannessopasta...

ARVIK (keskeyttää). Ah tuollaista sotkua! Siinä ei ole ravintoa nimeksikään!

HELENA. Sen johdosta ei meidän pöytäämme koskaan tuoda soppaa. Emmekö me ota sinun toivomuksiasi huomioon?

ARVIK. Kaipaatteko te todellakin sellaista kuin makeaa soppaa?

HELENA. Emme! Sillä me syömme sitä kyökissä. Väen kanssa.

ROUVA ARVIK. Minäpä mainitsen vielä pienen esimerkin. Aivan viime päiviltä. Kun Karstensilla murtauduttiin sisään, aivan naapuritalossa, tahdoin minä koettaa revolveriani. Mutta sinä et pidä siitä. Siksi ei minun mieleeni edes juolahtanutkaan, että ampuisin sinun kuultesi. Minä pidin varani, kun sinä olit poissa.

ARVIK. Niin, kun minä olin metsässä. Luuletko sinä, ettei sinne kuulu laukausta?

ROUVA ARVIK. Kuulitko sinä?

HELENA. Ja sinä et pidä makeisista etkä sokerileivoksista...

ARVIK. Niillähän vain pilaa hampaansa.

HELENA. Meillä on kaikilla erinomaiset hampaat.

ROUVA ARVIK. Niistä minä olen pitänyt huolta.

HELENA. Me hankimme makeisia kaupungista; me syömme silloin, kun sinä et näe. Tahdotko sinäkin —?

ALBERTA (tulee). Sinä et tahdo, että me pitäisimme tanssijaisia.

ARVIK. Nyt sitä vasta alkaa tulla!

ALBERTA. Sinun mielestäsi ei tanssijaisissa saisi olla muuta kuin ani harvoja pareja.

ARVIK. Eihän ne muunlaiset olekkaan tanssijaisia.

ALBERTA. Mutta me emme voi olla pitämättä suuria tanssijaisia. Olemmehan me kutsutut kaikkien muidenkin luo.

ARVIK. Mitä te siis teette?

ALBERTA. Me käytämme hyväksemme sitä aikaa, jolloin sinä olet poissa. Maanviljelyskouksessa, metsäkomiteassa tai muussa sellaisessa.

ARVIK. Entäs sitten —?

ALBERTA. Silloin me tilaamme laivan vieraita varten ja soittokunnan kaupungista. Sitten me panemme toimeen suuret, suuret tanssijaiset. Ja ilotulituksen yöllä vuonolla! Me pidämme niin ihmeellisen hauskaa!

ARVIK. Sen kyllä uskon! — Ja tälläkö tavalla te otatte minun toivomukseni huomioon?! Se on aivan uusi tapa. Sitä kannattaa muillekin suositella.

ROUVA ARVIK. Mehän koetamme olla häiritsemättä sinua. Toimimatta vastoin sinun tahtoasi.

ARVIK. Vaan sen sijaan te toimitte salassa?

ROUVA ARVIK. Noin viattomia asioita! Me toimimme parhaan kykymme mukaan. Eikä se maksa sinulle äyriäkään.

ARVIK. Se vielä puuttuisi! Kummallista, ettei kukaan ole kertonut minulle mitään? Ei naapurit, ei sukulaiset eikä ystävät?... Ihmeellistä todellakin.

ROUVA ARVIK. Siitä yksinkertaisesta syystä, että kaikki pitävät meidän puoltamme. Kaikkein mielestä sinä vaadit mahdottomuuksia.

HELENA. Me, isä, otamme huomioon kaikki sinun mahdottomat vaatimuksesi.
Eikö se ole kauniisti tehty?

ARVIK. Sinun ei ole hyvä seurustella Alvilden kanssa! Millainen veitikka sinusta on tullut! — — Eikö sinulla ole mitään muuta sanottavaa, Alberta?

ALBERTA. On, vaikka kuinka —?! Melkein joka päivä on jotakin tekeillä. Me olemme niin tottuneet siihen, ettemme enää osaa pitää lukuakaan. Se on aivan totta, jos me nyt kerran puhumme suoraan. Mutta me kärsimme siitä.

ARVIK. Todellako? Teidän kärsimyksenne näyttää esiintyvän varsin hauskoissa muodoissa.

ALBERTA. Vaan ajatteleppas, mistä kaikesta meidän täytyy kieltäytyä, isä?!

ARVIK. Kieltäytyä—? Teidänpö?

ALBERTA. Kun sinua ei saa mihinkään mukaan.

ARVIK. Esimerkiksi?

ALBERTA. Matkustamaan! Emmehan me pääse koskaan minnekään.

ARVIK. Olettehan te matkustaneet!

ALBERTA. HELENA. Yhden ainoan kerran!

ALBERTA. Ainoastaan Kööpenhaminaan asti!

ARVIK. Olihan meidän tarkoituksemme matkustaa kauemmaksikin.

ALBERTA. Tarkoitus kyllä! Tarkoitus matkusti pitemmälle. Mutta me jäimme Kööpenhaminaan.

ARVIK. Ja näitte Thorwaldsenin museon, apinat ja pyökkimetsän ja vanhan Rosenborgin linnan...

ALBERTA (keskeyttäen). Emmehan me saaneet sinua juuri minnekään mukaan!

Yhden ainoan kerran sinä olit teatterissa.

ARVIK. Katselemassa säärien sätkyttelemistä!

HELENA. Emmehan me koskaan olleet nähneet balettia!

ALBERTA. Emmekä koskaan pääse minnekään!

ARVIK. Seis! — Tahdotko tulla Lontooseen?

ALBERTA. Minäkö? Milloin?

ARVIK. Heti paikalla! Esim. huomenna?

ALBERTA. Kenenkä kanssa? sinunko?

ARVIK. Minun kanssani. Ja hausassa seurassa. Tahdotko —?

ALBERTA. Tarkoitatko täyttä totta?

ARVIK. Aina te kysytte, tarkoitan minä täyttä totta.

ALBERTA. Niin, sillä ei kukaan tiedä, milloin sinä lasket leikkiä ja milloin puhut täyttä totta.

ARVIK. Te salaatte minulta niin paljon. Kai minäkin joskus saan salata teiltä jotakin? Vai mitä?

ALBERTA. Aiotko todellakin matkustaa? Ethän sinä koskaan matkusta. — Ei, sinä lasket vain leikkiä!

ARVIK. Luuletko niin? Voisinhan minäkin haluta jotakin, mistä teillä muilla ei ole tietoa? Tehdä jotakin salassa?

ROUVA ARVIK. Loruja, Vilhelm! Me emme usko sanaakaan sinun puheistasi.

KAIKKI KOLME. E-e-i!

ARVIK. Vai niin? No, se riippuu siitä —. (Katsoo ylös). Mutta sinä, Marna? — Etkö sinäkin tahdo olla mukana? — Eikö sinulla ole mitään sanottavaa?

MARNA. Minullako? Kyllä, hyvinkin tärkeää! Sinun mielestäsi me emme koskaan voi olla kyllin huonosti puettuina.

KAIKKI KOLME. Älähän Marna!!!

MARNA. Ei, nyt on kaikki sanottava!

ARVIK (tarkkaavaisesti). Mitä sinä tarkoitat?

ROUVA ARVIK. Ei mitään! Se ei koske sinuun. Kyllä tämä nyt saa riittää!

MARNA. Isää se juuri koskeekin.

ARVIK. Olkaa vaiti ja antakaa Marnan —! Mistä on kysymys?

MARNA. Ottaen sinun toivomuksesi huomioon me kävimme kaikki täällä puettuina kuin moukat. Etenkin äiti. Niin, sellaisena äiti käy vieläkin. Täyttääksensä sinun toiveesi. Ja oikeastaan me muutkin.

ARVIK (rouva Arvikille). Eivätkö lapset ole kyllin somat?

MARNA. Sitä sinä et enää yhtään ymmärrä. Sinusta on tullut talonpoika, isä. Mutta sellaisina me tietysti emme voineet esiintyä kaupungissa. Nimittäin kun olimme siellä yksin tai äidin kanssa. Ja siellähän me melkein aina olimmekin. Silloin me saimme äidin suostumaan...

ROUVA ARVIK. Mitä varten sinä nyt vedät tämän esille —?

ARVIK. Sh! — Te saitte äidin suostumaan —?

MARNA. Että säilytimme paremmat pukumme tädin luona. Kävelypuvut, juhlapuvut...

ARVIK. Tämä on nyt sentään liikaa! Tästä minä en ole kuullut hiiskaustakaan!

MARNA. Ei, siksi ettei kukaan muu sitä tiedä, paitsi me itse. Ja täti.

ARVIK. Tiesinhän minä, että olin kaiken ulkopuolella. Mutta siihen määrään —! (Rouva Arvikille). Ettäs sinäkin pidit yhtä heidän kanssaan!

ROUVA ARVIK. Mitä minä saatoin tehdä? Meidän täytyi auttaa itseämme niin hyvin kuin suinkin. Me emme voi seurata kaikkia sinun oikkujasi. Meidän täytyy pukeutua samalla tavalla kuin muutkin meidän asemassamme. Ja oman aistimme mukaan. Voiko se todellakin loukata sinua, kun se ei maksa sinulle mitään?

ARVIK. Aina sinä vedät sitä virttä, ettei se maksa minulle mitään. Se on vielä uusi loukkaus. Mutta siitä tässä ei nyt olekkaan kysymys.

ROUVA ARVIK. Mistä sitten?

ARVIK (katselee heitä). Jollette te sitä itse ymmärrä, — niin en minäkään huoli sitä sanoa.

ROUVA ARVIK. Sano pois vaan! Koska tässä kerran tehdään tiliä, niin sano pois vaan!

MARNA. Mutta älä syytä yksin äitiä! Me olemme täysikasvuisia, me toisetkin.

ALBERTA. Onko se todellakin niin kovin vaarallista että äiti elää hiukan meidänkin kanssamme? Ethän sinä sitä kuitenkaan tee!

ARVIK (katselee häntä).

ROUVA ARVIK. Ei se minulle ole niinkään helppoa. Täytyyhän minun ottaa lastenkin toivomukset huomioon.

ARVIK. Lastenko vuoksi sinä...? Ei, sehän voi olla aivan yhdentekevää!

KAIKKI. Ei, sano nyt vaan suoraan!

ROUVA ARVIK. Mitä se on? — Vilhelm?

ARVIK (epäröityään hiukan). Lastenko vuoksi sinä - muutit pois minun luotani?

ROUVA ARVIK. Muutin pois? Minäkö?!

ARVIK. Kun Marna meni naimisiin. — — Ethän sinä edes ymmärrä mitä minä tarkoitan?!

ROUVA ARVIK. Ah — sitäkö? Että minä annoin muuttaa vuoteeni Marnan huoneeseen! Toisten viereen. He pyysivät niin hartaasti, ja minä luulin... (lyö kätensä yhteen).

HELENA. No mutta isä?! Valitatko sinä sitäkin?

ALBERTA. Sehän tapahtui vaan siksi, että saisit nukkua rauhassa aamuisin! Ja jotta olisi mukavampi. — Mutta isä —!

HELENA. Sinä tahdot nukkua aamuisin. Ja äidin täytyy nousta varhain ehtiäkseen ensimmäisellä laivalla kaupunkiin. Liikeasioittensa vuoksi.

ALBERTA. Nythän sinä saat nukkua rauhassa. Sinulla on koko kerros hallussasi. Paitsi vierashuoneet.

HELENA. Äidin pukuhuoneen sinä sait; kylpyhuoneen, makuukamarikin on nyt yksin sinun.

ALBERTA. Sen sijaan äiti ja me asumme yhdessä. Ahdasta meillä on, sen voin vakuuttaa. Me olemme aina toistemme jaloissa. Mutta hauskaa se sittenkin on.

MARNA. Isä! Sinähän aina valitit, että äiti kuorsaa.

ARVIK. Sitä minä en ole tehnyt! — Niin, yhden ainoan kerran, kun en saanut nukkua...

ALBERTA. HELENA. MARNA. No mutta —!!

ARVIK (kiivaasti). Te käsitätte kaikki niin sananmukaisesti. Kaikkea sitä mitä sanoa tokaisen, kun te pakoitatte minut niin varhain aamupuurollenne...

ALBERTA. Ja me, jotka juuri iloitsimme sinun puolestasi, kun saimme äidin suostumaan siihen.

HELENA. Sinä osoitat todellakin kovin suurta kiittämättömyyttä äitiä kohtaan.

MARNA. Niin, sitä minäkin arvelen.

ROUVA ARVIK. Se loukkasi minua. Sen myönnän. Mitenkä se on mahdollista, että me niin pitkän yhdyselämän jälkeen emme ymmärrä toisiamme, Vilhelm?

ARVIK. Siinäpä se juuri onkin.

(Hän menee rouva Arvikin ohi katsellen häntä. Sitten toistenkin ohi katsellen heitäkin. Sitten hän poistuu hitaasti vasemmalle).

ALBERTA. Lähdetkö sinä —? No mutta isä —?

(Helena, Arvik poistuu näkyvistä).

KAHDEKSAS KOHTAUS

Kaikki seisovat äänettöminä.

ALBERTA. Hän loukkaantui? (Taaskin äänettömyys).

HELENA. Hän katseli niin kummasti äitiä.

ALBERTA. Meitä muita myöskin.

MARNA. Minä kuulen hänen astuvan käytävässä ja menevän huoneeseensa.

Lähdenkö hänen jälkeensä?

ROUVA ARVIK. Ei, ei!

HELENA. Me teimme varmaan tyhmästi?

ALBERTA. Täytyihän se kerran tulla sanotuksi.

MARNA. Ja se kävi niin luonnollisesti.

ALBERTA. Niin minustakin. Ensiksi aivan vain leikillä.

HELENA. Mutta hän ymmärsi sen toisin.

MARNA. Ei, nyt minun täytyy tulla teidän luoksenne! (Sulkee ikkunan).

ALBERTA (Helenalle). Katsoppas äitiä!

ROUVA ARVIK (seisoo samalla paikalla kuin Arvikin lähtiessä. Hän näyttää olevan liikutettu).

HELENA (rouva Arvikille). Äiti —?

ROUVA ARVIK (katselematta häntä). Niin, lapseni.

HELENA (jälleen Albertalle). Ei taida maksaa vaivaa.

MARNA (tulee. Hänellä on taaskin hattu päässä). Tässä on tapahtunut jotakin, jota me emme ymmärrä.

HELENA. Luuletko todellakin?

ALBERTA. Isä karttaa ikäviä kohtauksia. Siksi sitä on niin vaikea tietää. Mutta...

MARNA. Kuulkaa: mennään isän luo!

ALBERTA. HELENA. Mennään!

MARNA. Niin siitä ei tule sen enempää.

HELENA. Emmekö voisi pyytää häneltä anteeksi?

ROUVA ARVIK (kääntyy heidän puoleensa). Mitä?!

HELENA (huudahtaa samassa). Tuossa hän taaskin on!

KAIKKI (kääntyvät oikealle).

KARL TONNING (seisoo siinä synkkänä, lujana. Hän katselee Albertaa).

HELENA (hyökkää Albertan luo, ikäänkuin tahtoen suojella häntä).

MARNA (tekee samoin).

ROUVA ARVIK (äkkiä aivan tajussaan). Ei askeltakaan edemmäksi! (Hän on pistänyt oikean kätensä taskuun).

KARL TONNING. Tällä kertaa en tottele teidän käskyjänne. (Tulee).

ROUVA ARVIK (astuu häntä vastaan). Pankaa ensin pois revolverinne. Tuohon pöydälle!

KARL TONNING. Sitäkään käskyä en tottele.

ROUVA ARVIK (vimmoissaan). Mitä? —

ALBERTA (riistäytyy irti ja heittäytyy väliin). Äiti, anna minun! —
Menkää kaikki sisään! Antakaa minun —!

ROUVA ARVIK. Mitä sinä sitten aiot —?

ALBERTA (astuu Karl Tonningia vastaan). Antakaa minulle revolverinne!

KARL TONNING (katselee epäröiden häntä).

ALBERTA. Antakaa se tänne!

KARL TONNING (ottaa sen taskustaan. Katselee Albertaa. Laskee sen hänen käteensä).

ALBERTA. Menkää te nyt sisään!

ROUVA ARVIK (astuu verannalle, vasemmalle. Pysähtyy siihen).
Uskaltaisinko?

ALBERTA. Näethän sinä, että uskallat.

ROUVA ARVIK (astuu ovesta sisään).

MARNA. HELENA (astuvat jäljessä sisään oikeanpuolisesta verandaovesta).

ALBERTA. Oletteko ollut täällä jo kauan?

KARL TONNING. Vain vähän aikaa.

ALBERTA. Miksi te menitte piiloon? Miksi te ette tullut näkyviin?

KARL TONNING. Teidän isänne oli täällä.

ALBERTA. Pelkäätekö te isääni?

KARL TONNING. En. Mutta hän on minua vastaan.

ALBERTA. Me olemme kaikki teitä vastaan.

KARL TONNING (kiihkeästi). Mutta puhukaa minun kanssani! Kuunnelkaa minua!

ALBERTA. Millä tavalla te käyttäydyste —?

KARL TONNING. Se meni jo ohitse. Nyt minä taas näen teidät.

ALBERTA (hetken kuluttua). Tuossa on teidän revolverinne!

KARL TONNING (ei käsitä).

ALBERTA. Ottakaa!

KARL TONNING (ottaa sen koneellisesti ja pistää sen taskuunsa, tuijottaen häneen).

ALBERTA. Te käytätte aivan väärä keinoja. Minua ei voi pakoittaa.

KARL TONNING. En minä ole aikonutkaan pakoittaa teitä. En hetkeäkään!

Ei, ei!

ALBERTA. Minä luulen ymmärtäväni, mitä te olette aikonut..?

KARL TONNING (painaa päänsä alas).

ALBERTA. Ei mitään skandaalia! Minä en tahdo skandaalia! Siksi te saatte nyt lähteä pois kaupungista.

KARL TONNING (katsahtaa ylös). Minä en voi.

ALBERTA. Kyllä te voitte! Sillä kahden vuoden perästä... (vaikenee).

KARL TONNING (hyvin kiihkeänä, odottaa).

ALBERTA. Jos te kestätte koetuksen... (vaikenee jälleen).

KARL TONNING (samoin kuin ennenkin).

ALBERTA. Tulen minä teidän luoksenne. Olkaa rauhallinen! Minä tiedän, että te kestätte koetuksen. Minä tiedän, että teidän uskollisuutenne äitiä kohtaan ulottuu minuunkin. Ja silloin minä tulen.

KARL TONNING. Kaksi vuotta! Kaksi vuotta!

ALBERTA. Onko se liikaa?

KARL TONNING. Kaksi päivääkin on liikaa. Te ette ymmärrä minua.

ALBERTA. Sanokaamme sitten: vuosi.

KARL TONNING. Kokonainen vuosi — —!

ALBERTA. Kokonainen vuosi. Niin — — —

KARL TONNING. Saanko kirjoittaa teille? Selittää teille?

ALBERTA. Niin usein kuin haluatte.

KARL TONNING. Ja vastaatteko minulle?

ALBERTA. Joka kirjeeseen.

KARL TONNING. Kiitos! — Silloin kaikki selviytyy. Ja pitääkö minun nyt mennä?

ALBERTA. Niin, lähtekää nyt.

KARL TONNING (seisoo hetken aikaa ja katselee häntä, kiiruhtaa sitten lähemmäksi ja tarttuu hänen käteensä, jota hän suutelee kunnioittavasti, sydämellisesti).

ALBERTA. Voikaa hyvin!

KARL TONNING (kohoaa). Kiitos! — Voikaa hyvin! (Menee).

ALBERTA (seisoo paikoillaan, huumautuneena).

ROUVA ARVIK (tulee, pysähtyy, katselee häntä, kunnes Alberta tointuu ja heittäytyy liikutettuna hänen syliinsä).

MARNA. HELENA (tulevat myös paikalle).

ALBERTA (tointuu. Kun ei kukaan sano mitään, katselee hän toisia. Yhä liikutettuna hän kysyy). Miksi te ette sano mitään? — Teinkö tyhmästi?

HELENA (tulee). Minä tulin vain niin liikutetuksi. (Kääntyy pois).

MARNA (tulee myöskin, mutta kääntyy pois ja jää yksin seisomaan).

ALBERTA (äidilleen). Sinä näytät niin vakavalta, äiti? Minä ajattelin sinua koko ajan, Minä luulin, että sinä iloitsisit siitä.

ROUVA ARVIK. Niin minä iloitsinkin.

ALBERTA. Niin, entäs sitten —?

ROUVA ARVIK. Oi, — se on heittänyt niin omituisen valon minun omaan avioliittooni. Tässä oli jotakin niin kokonaista. Siitä kehittyy varmaan jotain koko elämän ajaksi. (Käy istumaan Hetken äänettömyys).

YHDEKSÄS KOHTAUS

HALL (vasemmalta. Hän näkee heti, että jotakin on tapahtunut. Sitten hän astuu Helenan luo). Onko jotain tapahtunut?

HELENA. On kyllä, mutta —

HALL. Mutta —?

HELENA. Niin, se mikä nyt tapahtui, on vain hyväksi.

ALBERTA. Karl Tønning kävi täällä.

HALL. Siis kuitenkin —! Oliko hän se nuori mies, joka vastikään meni, ei, vaan juoksi laivarantaan?

ALBERTA. Hän se oli.

HALL. Komea mies. No —?

HELENA. Minä kerron sitten myöhemmin.

HALL. Onko jotain muutakin tapahtunut?

HELENA. On, isälle.

HALL. Isällesikö?

HELENA. Tässä tapahtui pieni selvitys. Puhuttiin niin monesta asiasta. Ja sitten hän loukkaantui ja meni huoneeseensa. — Etkö sinäkin arvele, että meidän pitäisi mennä hänen luokseen ja rakentaa rauhaa?

HALL. Ei hän ole siellä.

HELENA. MARNA. On kyllä.

HALL. Ei. Minä näin hänet lähellä laivarantaa. Häinkin kiiruhti sinne. Sillä laiva tuli juuri äsken. Minne hän läksi?

HELENA. Isäkö?

HALL. Niin, palvelija kantoi hänen tavaroitansa. Kahta varsin suurta matkalaukkuja. Ja itsellään hänellä oli käsilaukku kädessä.

MARNA. ALBERTA. HELENA. Isäkö —?

ROUVA ARVIK (kuuntelee. Nousee). Mitä sinä kerrot isästä?

ALBERTA. Isä on matkustanut pois.

HELENA. Laivalla.

ROUVA ARVIK. Kaupunkiin kai?

HELENA. Ei, hänellä oli useampia matkalaukkuja mukanaan.

HALL. Eikö hän ole ilmoittanut mitään? Eikö hän sanonut jäähyväisiä?

KAIKKI (ovat vaiti).

HALL. Aamulla hän todellakin sanoi lähtevänsä matkaan.

ALBERTA. HELENA. MARNA. Minne?

HALL. Minä luulin hänen laskevan leikkiä. Hän sanoi matkustavansa Austraaliaan.

SAMAT. Austraaliaanko?!

HELENA. Isäkö?

MARNA. Eihän isä koskaan matkusta!

ALBERTA. Mutta hänhän pyysi minua mukanaan Lontooseen? Huomispäivänä.
Hänellä oli hauskaa matkaseuraakin, sanoi hän.

HALL. Sanoiko hän niin —? Mainitsiko hän ketään?

ALBERTA. Ei.

HELENA. Hyvät ystävät, näettehän, että hän laski vain leikkiä! Ei isä matkusta. Ei isä lähde pois äidin luota. Sanoohan hän ainakin jäähyväiset. Voitteko ajatellakaan mitään muuta? Tämä on vain pilaa! Pelkkää pilaa! (Purskahtaa itkuun).

ALBERTA. Niin, *me* luulimme sitä pilaksi.

MARNA. Joka ainoa!

HALL. Älkää luulko!

(Äänettömyys).

MARNA. Sitten minä lähden kaupunkiin häntä etsimään. (Purskahtaa itkuun).

ROUVA ARVIK. Ei! Jos hän todellakin tahtoo jättää meidät, niin me emme estä häntä!

MARNA. Kyllä! Täällä on jo ennestäänkin tapahtunut kyllin suuri skandaali. Minä olen sen tuonut mukani. Enempää ei tarvita! (Purskahtaa itkuun).

HALL. Se oli oikein sanottu, Marna! Lähdenkö sinun kanssasi?

MARNA. Minä tahdon olla yksin. Kyllä minä yksinkin tulen toimeen.

HALL. Vaan millä tavalla?

MARNA. Minä menen ensin siihen laivaan, joka lähtee huomenna Lontooseen. Hän sanoi nimenomaan huomenna lähtevänsä.

ALBERTA. Niin.

MARNA. Sillä yölläkin lähtee laiva.

HALL. Sillä hän ei matkusta.

MARNA. Tiedätkö sen varmaan? Aivan varmaan?

HALL. Aivan varmaan.

MARNA. Jollei hän vielä ole siinä laivassa, joka lähtee huomenna tai jollei hän ole jättänyt tavaroitaan sinne, niin käyn kaikissa hotelleissa. Sillä meidän asuntoomme tädin luo hän ei ainakaan mene.

ALBERTA. HELENA. Ei.

MARNA. Joka ainoaan suureen hotelliin. Minä palaan hänen kanssansa. Aivan, aivan varmaan. (Itkee).

ALBERTA. Mutta nyt sinä et pääse laivalla kaupunkiin.

MARNA. Minä ajan pyörällä asemalle. Ja sitten junalla. Ovathan pyörät entisellä paikalla. (Viittaa oikealle).

ALBERTA. Niin. — Enkö saa tulla sinun mukanas?

MARNA. Minä puhun mieluummin kahden kesken isän kanssa.

HALL. Tietysti.

MARNA. Hyvästi siis, äiti!

ROUVA ARVIK. Tämä ei ole minulle mieleen.

MARNA. Ei, ei. Mutta me lapset voimme tehdä paljon, jota sinä et voi. Rakas äiti! (Suutelee häntä). Hyvästi kaikki.

HELENA. Ei, me saatamme sinua asemalle!

TOISET (paitsi rouva Arvik). Niin! (Poistuvat oikealle Marnan jälkeen).

ALBERTA (mennessään). Näkemiin, äiti!

HALL. HELENA (samoin). Näkemiin asti!

YHDEKSÄS KOHTAUS

ROUVA ARVIK (seisoo jälleen kiihtyneenä).

MARIA (tulee verannalle vasemmalta). Rouva! Pikentti sanoi, että herra on unohtanut parranajokalunsa. Mitäs me nyt teemme?

ROUVA ARVIK (tuumii hetken). Ei, hänellä on toisetkin. Hän otti ne mukaansa.

MARIA. Aivan niin! Ne, jotka rouva lahjoitti hänelle. Vai nekö hän ottikin mukaansa. (Kääntyy mennäkseen).

ROUVA ARVIK. Maria! Hae minun yöpaitani pikkutyttöjen huoneesta. Ja vie se herran huoneeseen.

MARIA. Kyllä, rouva, (Menee).

ROUVA ARVIK (käy istumaan ja purskahtaa itkuun).

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Sama paikka.

ROUVA ARVIK (aamupuvussa. Istuu pöydän ääressä ja lukee ohutta vihkoa, joka on tavattoman komeasti sidottu).

PIKENTTI (tulee vasemmalta). Rouva tahtoi puhua minun kanssani?

ROUVA ARVIK. Kun teillä on aikaa, niin ottakaa pari palvelustytöistä avuksenne ja kantakaa minun vuoteeni herran huoneeseen.

PIKENTTI. Pitääkö meidän kantaa rouvan vuode tuolle puolelle? (Viittaa vasemmalle).

ROUVA ARVIK. Niin.

PIKENTTI. Onko herran vuode sitten kannettava pois?

ROUVA ARVIK. Miksikä niin? — Miksi te sitä kysytte?

PIKENTTI. Enhän minä.

ROUVA ARVIK. Te saatte asettaa minun vuoteeni herran vuoteen viereen.

PIKENTTI. O-oo!

ROUVA ARVIK. Ja kun olette sen tehnyt, voitte tulla palkkaanne hakemaan.

PIKENTTI. Pitääkö minun tulla hakemaan —?

ROUVA ARVIK. Palkkaanne. Niin juuri.

PIKENTTI (poistuu hitaasti ja hyvin ihmeissään vasemmalle).

ROUVA ARVIK (nousee, astuu pari askelta. Käy jälleen istumaan. Jatkaa lukemistaan).

ALBERTA. HELENA (molemmat aamupuvuissa, astuvat esiin oikeanpuolisesta ovesta, hyvin hiljaa. He seisovat hetken aikaa ja katselevat äitiä, joka nyt pyyhkii silmiään. He eivät katso toisiinsa).

ALBERTA (astuessaan portaita alas). Hyvää huomenta, äiti!

ROUVA ARVIK (piiloittaa nopeasti vihkonsa, kääntää päänsä hänen puoleensa). Hyvää huomenta, lapsi!

ALBERTA (suutelee äitiä). Huomenta!

HELENA (tulee sitten, suutelee myöskin häntä).

ALBERTA. Mutta äiti —? Sinä et ole nukkunut yhtään koko yönä?

HELENA. Sinun vuoteesi oli aivan koskematon.

ROUVA ARVIK. Minä makasin isän vuoteessa. — Mutta nukkunut minä en ole.

ALBERTA. Mitä kirjaa sinä luet?

HELENA. Miksi sinä piiloitat sen meiltä?

ROUVA ARVIK (hetken kuluttua). Tässä on isän lauluja.

ALBERTA. Tarkoitatko sävellyksiä?

ROUVA ARVIK. Hänen sävellyksensä ovat pianolla. Ei, nämät ovat hänen runojaan.

HELENA. Onko hän kirjoittanut runojakin?

ROUVA ARVIK. Ainoastaan minulle.

ALBERTA. Milloin?

ROUVA ARVIK. Ensi aikoina. Kun me olimme kihloissa. Ja vielä senkin jälkeen.

HELENA. Etkä sinä koskaan ole näyttänyt niitä meille?

ROUVA ARVIK. Ne ovat yksin minua varten.

(Äänettömyys).

ALBERTA (hellävaroin). Oletko kuullut mitään Marnasta?

ROUVA ARVIK (katsomatta häneen). Minä puhuin juuri Marnan kanssa telefonissa.

MOLEMMAT. No —?

ROUVA ARVIK. Hän *ei* ole löytänyt isää.

MOLEMMAT. Eikö hän ole —?

(Äänettömyys).

ALBERTA. Millainen yö Marnalla on ollut!

ROUVA ARVIK (nyökkää).

HELENA. Mitä hän luulee?

ROUVA ARVIK. Että hän läksi jo yöllä.

ALBERTA. Hall siis erehtyi?

ROUVA ARVIK (ei vastaa).

ALBERTA. Mistäpä hän sen olisi tiennytään? — Sitä minä olen perästäpäinkin ihmetellyt.

HELENA. Mutta isä —? Minä en ymmärrä tätä. Enkä minä voi sitä uskoakaan.

ALBERTA. Minä sanon aivan suoraan: olkoon pilaa tai totta, joka tapauksessa se on hävytöntä isän puolelta.

ROUVA ARVIK (nousee). Ei! Ei, lapsi! Ei ainoatakaan pahaa sanaa isästä!

MOLEMMAT (hyvin ihmeissään).

ALBERTA. Mutta ethän voi tarkoittaa, että hän olisi tehnyt oikein?

ROUVA ARVIK. En minä sitä tarkoitaakaan.

ALBERTA. Mitä sitten

ROUVA ARVIK (ei vastaa).

HELENA. Mitä sitten, rakas äiti?

ROUVA ARVIK. Hän ei ole syypää.

ALBERTA. Kenenkä syytä se sitten olisi?

ROUVA ARVIK (taistellen). Syy on meissä, lapsi!

MOLEMMAT. Meissäkö?

ROUVA ARVIK. Varsinkin minussa. Tietysti! (Purskahtaa itkuun. Käy istumaan).

ALBERTA. Ei, kuinka sinä saatat sellaista sanoa?

ROUVA ARVIK. Oikeastaan koko syy on minun? Oi, minä olen niin kovin ikävöinyt teitä, lapset. Saadakseni sanoa sen teille.

HELENA. Mutta eilen —?

ROUVA ARVIK. Älä puhu siitä! Kokonainen yö on eilisen ja tämän päivän välillä. Enemmänkin! Eilisen ja tämän päivän välillä on kokonainen elämä. Olen ajatuksissani elänyt kaikki uudestaan. Siitä saakka kun me tutuistuimme toisiimme aina eiliseen asti, jolloin hän läksi meidän luotamme. — Katsoi vain meihin ja läksi. (Itkee).

MOLEMMAT. Mutta äiti! (He polvistuvat hänen kummallekin puolelleen).

HELENA. Kuinka onneton sinä olet, äiti!

ROUVA ARVIK. Niin, minä olen onneton, lapsi. Oi, niin äärettömän onneton! Hän katsoi meihin, ikäänkuin hän olisi tahtonut hankkia todistuksia meitä vastaan! Nuo silmät eivät ole jättäneet minua rauhaan. Ne katsovat minuun nytkin.

ALBERTA. Niin, puhu meille, äiti! Se helpottaa varmaan.

ROUVA ARVIK. Niin minäkin luulen.

HELENA. Etkö tahdo saada mitään vahvistavaa?

ALBERTA. Oletko syönyt?

ROUVA ARVIK. Kiitos, kyllä. Maria on pitänyt minusta huolta. Tietäkää, lapset, kun minä eilen illalla painoin pääni hänen tyynylleen ja tunsin hänet ilmassa, niin, koko olemossani, — niin minä ikäänkuin kasvoin häneen taas kiinni. Minä ajattelin hänen ajatuksillaan. Minä näin meidän elämämme hänen silmillään. Se kävi aivan itsestänsä. Se oli niin helppoa. Sillä samalla tavalla minä näin kaikki ensi aikoinakin. Hän on pysynyt kiinni tuossa tunteessa, minä olen luopunut siitä.

HELENA. Sinäkö, äiti?

ROUVA ARVIK. Minä! Minä!

ALBERTA. Mutta sinä olet ehkä kehittynyt nopeammin kuin hän?

ROUVA ARVIK. Voihan niinkin olla. Mutta se ei selvitä asiaa.

ALBERTA. Te olette niin erilaisia.

HELENA. Niin, kuinka te molemmat oikeastaan —?

ROUVA ARVIK (keskeyttää). Juuri erilaisuus veti meitä puoleensa!

ALBERTA. Kuinka niin?

HELENA. Niin, kuinka te tulitte menneeksi kihloihin?

ROUVA ARVIK. Ei, sitä minä en kerro. Ei, se on pyhää. Mutta minä voin kertoa, kuinka se tapahtui. Minä tulin kotiin pensionista Sveitsistä samoihin aikoihin kuin hän palasi Skotlannista ja otti haltuunsa maatilansa. Minä olin hurja, vallaton tyttö, en osannut hillitä itseäni. Mutta ollessani ensi kertaa hänen kanssansa, valtasi minut aivan uusi tunne. Minä tunsin mieluista tasapainoa ja rauhaa.

ALBERTA. Mitenkä niin?

ROUVA ARVIK. Hän oli niin hieno ja hiljainen. Niin, te ette voi kuvailla mielessänne, millainen hän oli silloin. Aivan pakosta täytyi koettaa päästä samaan tahtiin kuin hänkin. Seurustella tuttavallisesti ja hauskaasti hänen kanssaan, noin kahden kesken. Ja silloin hän aina oli niin hauska, niin vallattoman iloinen, niin, suorastaan lumoava, ettei voinut enää tulla toimeen missään muualla kuin hänen kanssaan.

HELENA. Ja sitten hän oli niin soitannollinen.

ROUVA ARVIK. Niin, soitannollinen! Nykyään hän soittaa enää harvoin. Eikä häntä silloinkaan saanut helpolla soittamaan. Mutta heti paikalla kun hän kosketi pianoon, tuli aivan toinen ääni sekä siihen että minuun. Minun oli niin hyvä olla. Aivan kuin silloinkin kun hän katsoi minuun.

HELENA. Selitäppäs hiukan tarkemmin, äiti.

ROUVA ARVIK. En minä voi. Mutta minä olin itse niin levoton, niin liioiteltu, niin mahdoton. Ja hän niin harmooninen. Minä tunsin itseni niin onnelliseksi hänen luonaan. Niin, vain ajatellessanikin häntä.

ALBERTA. Silloin sinä aloit pitää hänestä oikein toden teolla.

ROUVA ARVIK (innokkaasti). Mutta tiedätkö: minä jaksoin salata tunteeni!

HELENA. Salatako?

ROUVA ARVIK. Se oli vaikeata, sen voitte uskoa.

HELENA. Mutta minkä vuoksi?

ALBERTA. Oi, kyllä minä ymmärrän.

ROUVA ARVIK. Minulla oli vain se tunne, että minun täytyi salata.
Muuten hän ei olisi tullut.

HELENA. Pelkäsikö hän sinua? Vai —?

ROUVA ARVIK. Minä olisin niin helposti voinut karkoittaa hänet luotani.
Hän oli niin arka.

ALBERTA (iloisesti). Mutta hän tuli.

ROUVA ARVIK. Hän tuli.

HELENA. Kerro.

ROUVA ARVIK. Ei sitä! Ei, ei! Mutta minä kerron teille jotakin muuta.
Jotakin, joka teki minut vieläkin onnellisemmaksi.

HELENA. Vieläkin onnellisemmaksiko?

ROUVA ARVIK. En olisi sitä itsekään uskonut. Vaan kumminkin —! Sen vaikutti pieni runo, jonka hän lähetti minulle heti kihlauksemme jälkeen. Hän oli säveltänytkin sen.

HELENA. Emmekö saa kuulla sitä?

ALBERTA. Saammehan toki!

ROUVA ARVIK (katselee heitä ottaessaan vihon esille). Mutta sitten teidän täytyy olla niin hiljaa, ikäänkuin olisin aivan yksin.

MOLEMMAT (hiljaa). Kyllä.

ROUVA ARVIK (lukee).

Nuor' olin hulivili
ja kaikkein suosima.

(Pysähtyy hiukan).
Ois tullut tuhma tili —
vaan silloin saavuit sa.
(Pysähtyy hiukan).

Mi sisin sielu mulla, sen valtas vangitsi. Omakses tahdoin tulla,
niin löysin itseni.

ALBERTA. Kerran vielä, äiti!

HELENA. Niin, vielä kerran!

ROUVA ARVIK. Jos vain voin.

HELENA. Oi kyllä.

ROUVA ARVIK (lukee vielä kerran ja kätkee sitten kasvonsa nenäliinaan).

ALBERTA. Siitä sinä näet, äiti: koko olentosi pyrki hänen luokseen.

ROUVA ARVIK. Minä en aavistanut, että minäkin saatoin olla jotakin hänelle. Siksi te voitte ymmärtää, miltä minusta tuntui, kun sain tuon runon. Nukahtaessani se oli mielessäni, herätessäni ajattelin sitä. Minä tunsin olevani myös jotakin, minä, hänenkin rinnallansa.

HELENA. Etkö voisi lukea vielä muutakin?

ROUVA ARVIK. Kyllä, tämä minun mielestäni on paras kaikista. Se kirjoitettiin Marnan syntymän johdosta. Isä tuli sisään minun luokseni juuri silloin, kun he laskivat lapsen rinnalleni.

HELENA. Lue meille!

ROUVA ARVIK (lukee).

Elämän suurin hetki. Ma tulin, —
kuolemalta sain sun jälleen ja lapsemme. Sen
nostit ensi imennälleen. Sun heikko hymys
virkkoi hellästi, kun minut näit: sen tein sun
tähtesi.

HELENA. "Sen tein sun tähtesi!"

ROUVA ARVIK.

Syvästi elos vihki elämääni sylistäs soiva hento ensi ääni. Mun
pyhä piiri ympäröi, elämän suurin hetki löi.

(Äänettömyys).

ALBERTA. Kiitos, äiti!

ROUVA ARVIK. Mutta kuinka on mahdollista, lapset, että kaksi ihmistä,
joilla on ollut sellainen yhteinen kokemus, jotka ovat toisilleen antaneet
suurinta mitä elämässä on, voivat vieraantua toisistaan?

ALBERTA. Nyt sinä liioittelet, äiti.

HELENA. Vieraantuneet —? Te kaksiko —?

ROUVA ARVIK (hypähtää pystyyn). Sen minä tänä yönä olen oppinut! Minä en ole ymmärtänyt sitä aikaisemmin! Mutta hän ymmärsi sen. Ja *hän* kärsi siitä.

ALBERTA. Hyvä jumala, jos te nyt joskus hiukan kiistelittekkin —

HELENA. Eilen sinä sanoit —

ROUVA ARVIK. Eilen! Eilen! Mitä kaikkea minä en sanonutkaan eilen? Kun en vielä ymmärtänyt koko asiaa. Yöllä hänen tyynynsä kertoi minulle, että olen hyljännyt hänet! Hyljännyt hänet teidän tähtenne, lapset; taloustoimien vuoksi; noiden kurjien liikeasioiden vuoksi. Minä hoidin niitä yhä kasvavalla innolla — sellainen voi aivan nousta päähän —; minä opetin myös Marnaa, hänellä on todellakin suuret taipumukset.

Oi, lapset, minä hylkäsin hänet — eikä se ollut hänelle hyväksi. Hylkäsin hänet kuin vanhan talon, josta me muutamme pois ja suljemme ovet saadessamme uuden. Minä unohdin, että me olimme eläneet ja leikkineet yhdessä.

Mutta hänen ajatuksensa olivat vielä kiinni entisessä. Hän ei voinut unohtaa; sillä hän on runollinen luonne.

ALBERTA. Eikö hän sanonut mitään?

ROUVA ARVIK. Kyllä. Mutta minä en ymmärtänyt häntä.

HELENA. Etkö sinä ymmärtänyt —?!

ROUVA ARVIK. En. Sillä hän ei puhunut suoraan. Hän ei valittanut, ei vaatinut mitään. Hän oli liian hienotunteinen. Hän laski siitä vain leikkiä. Hän keksi kaikenlaista pilaa ja teki jos jonkunlaisia viittauksia, joita minun olisi pitänyt ottaa varteen. Mutta tähän tiedätte millainen minä olen. En voi

syventyä kuin yhteen asiaan kerrallaan, vain siihen, mikä kulloinkin on minulla käsillä ja jonka tahdon saattaa perille.

ALBERTA (hymyillen). Niin.

ROUVA ARVIK. Niin. Hän on sanonut niin paljon, johon minä en ole pannut mitään huomiota, — eilen viimeksi. Mutta vasta yöllä minä täysin tajusin kaikki! Minä luulin, että hän laski vain leikkiä; taikka ettei hän ainakaan tarkoittanut mitään enempää sillä.

HELENA. Hänhän on sellainen.

ROUVA ARVIK. Hän on tullut sellaiseksi! Sen minä nyt huomaan. Hän on tuntenut olevansa yksin ja hyljätty. Silloin hän piiloutui pilkkansa taakse. Ja pisteli jos jollakin tavalla. Me totuimme siihen; me tuskin viitsimme häntä kuunnella. Siten hän turhaan koetti rakentaa siltaa meidän luoksemme. Sillä hän oli joutunut toiselle puolelle.

ALBERTA. Toiselle —?

ROUVA ARVIK. Meidän toiselle puolellemme. Me emme välittäneet hänen sanoistansa. Emme eilenkään, kun hän koetti saada meitä levollisesti ajattelemaan Marnan kohtaloa. Hän oli aivan oikeassa! Meidän ei pidä käsittää sitä traagillisesti. Se oli erehdys, joka nyt on korjattu. Me liioittelemme niin kauheasti, otamme kaikki asiat aina liian kiihkeästi.

Hyvä jumala, miten me voisimme tulla toimeen ilman häntä? Jollei meidän olisi pakko ottaa hänen toivomuksiaan huomioon?

HELENA. Sinä olet varmaan oikeassa, äiti!

ROUVA ARVIK. Me olemme olleet niin varmat ja iloiset, mutta me emme ole ajatelleet, kelle me siitä olemme kiitoksen velassa. Ja kun me toimimme

hänen selkänsä takana... niin me teimme sen siksi, että me emme pelänneet. Mutta mitä te luulette...? Kyllä hän on tiennyt kaikki! Hän on sen tuntenut! Hän ei ole vain tahtonut häiritä meitä ja hän on nauranut meille, kun me luulimme, ettei hän muka aavistanut mitään. Minä olen siitä aivan varma!

ALBERTA (hypähtää ylös). Mitä sinä sanot?

ROUVA ARVIK. Yöllä minä ajattelin meidän eilistä keskusteluamme. Siitä on aivan mahdoton erehtyä. Ehkä hän ei tiennyt mitään meidän puvuistamme, jotka ovat tädin luona, hatuista ja päällysvaatteista. Ehkä hän ei sitä tiennyt. Mutta muut asiat —? Ihan kaikki! Hän tietää paljoa enemmän, kuin mitä me kerroimme. Niin, niin! Minä näen niin selvästi hänen kasvonsa edessäni.

HELENA (hypähtää ylös). Nyt kun sinä sanot —!

ROUVA ARVIK. Kylläpä häntä huvitti, kun me luulimme, ettei hän tiennyt mitään.

ALBERTA. Se olisi aivan hänen kaltaistansa!

ROUVA ARVIK (nousee myöskin). Siitä ei ole epäilystäkään! Ja siksipä sanonkin: onko tuhannen joukossa ainoatakaan, joka tekisi samalla tavalla kuin hän? Joka olisi sellainen? Kuinka hyvä ja hienotunteinen hän on — vaikka hän puhuukin niin paljon —, kun hän yritti uskotella meille, ettei hän tiennyt mitään! Kun hän antoi meidän iloita täysin määrin!

ALBERTA. Jos tämä todellakin on totta —

ROUVA ARVIK. Tottako?

ALBERTA. — silloin me olemme kohdelleet häntä lurjusmaisesti.

ROUVA ARVIK. Täällä me sanomme, että me otamme muka hänen toivomuksensa huomioon... Ei, hän se on ottanut meidän toivomuksemme huomioon!

HELENA (hyvin häpeissään). Mitä kaikkea olenkaan sanonut isälle?

ROUVA ARVIK. Entäs minä? Entäs minä?

ALBERTA. Eikä hän koskaan ole sanonut pahaa sanaa. Ei koskaan mitään loukkaavaa. Vaikka hän tiesi — —

ROUVA ARVIK. Minä olen kaikkeen syypää, minä!

HELENA. Hyvä jumala, äiti, sinähän teit sen ilahduttaaksesi meitä!

ALBERTA. Mehän yllytimme sinua.

ROUVA ARVIK. Minä ajattelen muutakin kuin vain tätä!

HELENA. Vieläkö muuta?

ROUVA ARVIK. Minun liikeasioitani! Kuinka suuressa kiitollisuudenvelassa olen siinäkin suhteessa hänelle! Hänen viisaista neuvoistansa, hänen varoituksistansa. Silloinkin kun hän ei ollut läsnä, ajattelin aina, mitä hän siihen sanoisi. Ja toimin sen mukaan. (Liikutettuna). Enkä minä ole koskaan siitä kiittänyt häntä!

ALBERTA. Se ei ollut oikein tehty, äiti.

ROUVA ARVIK. Mutta kun minä olin niin tottunut siihen, etten ajatellut sitä sen enempää?

HELENA. Mutta sittenkin —!

ROUVA ARVIK. Mutta yksi asia on vieläkin pahempi!

ALBERTA. Vieläkö pahempi?

ROUVA ARVIK. Minä tuskin voin sitä sanoakaan!

HELENA (pelokkaana). Mitä se on?

ROUVA ARVIK. Näitä lauluja, näitä ihania lauluja — nehän olisivat voineet kelvata vaikka koulun lukukirjoihin! — Näitä lauluja en ole, en ole...

MOLEMMAT. Mitä sinä et ole, äiti!

ROUVA ARVIK. En ole lukenut niitä... viiteen... toista vuoteen! Ehkäpä enempäänkin! (Itkee).

HELENA. Siinä sinä todellakin olet tehnyt pahasti, äiti! (Itkee).

ALBERTA. Niin, minunkin täytyy sanoa, että siinä suhteessa sinä et ole tehnyt oikein, äiti! Ei, sitä sinä et ole tehnyt. (Itkee).

ROUVA ARVIK. Oi, — viime yö oli aivan kauhea! Älkää sanoko enää mitään.
(Itkee).

HELENA. Eipä kumma... vaikka hän läksikin pois! (Itkee).

ALBERTA. Kuinka kaunista... ettei hän tehnyt sitä jo paljoa ennemmin!

ROUVA ARVIK. Niin mahdoton kuin minä olen!

HELENA. Oi, emmepä me ole sen parempia yhtään. (Kaikki itkevät).

KOLMAS KOHTAUS

HALL (astuu reippaasti oikealta). Niin, itkekää te vaan!

ALBERTA. Mehän itkemmekin!

HALL. Sillä minä olen niin poissa suunniltani, etten voi sanoa yhtään mitään.

HELENA. Sinäkö?

HALL. Niin, juuri minä. Enemmän kuin kukaan teistä, luullakseni. Hän matkusti todellakin viime yönä.

HELENA (itkien). Se ei ihmetytä meitä lainkaan.

ALBERTA. Ei vähääkään.

HALL. Mitä —?! Mutta ettekö te sitten tiedä —? Hän ei matkustanut yksin.

ALBERTA. Miksipä hän olisikaan lähtenyt yksin?

HALL. Hän läksi yhdessä erään henkilön kanssa, jota hän on ajanut takaa.

HELENA (Hallille). Isäkö?! Isäkö ajaisi ketään takaa?

ALBERTA (Hallille). Isäkö?

HALL. Niin, malttakaahan vain! Minä sain sähkösanoman. Hän tuli laivaan, joka läksi yöllä Englantiin, sillä hän erehtyi laivasta. Ja jäi siihen! Ja matkusti luultavasti yöllä!

HELENA. Onko se sitten niin kummallista?

HALL. Mutta sähkösanomahan on Alvildelta.

ALBERTA. Onko Alvilde matkustanut? Englantiinko — Alvilde?

HALL. Sen minä unohdin kertoa. Minä olen niin kiihoittunut. Hän sai eilen matkarahat Arvikilta.

HELENA. Isähän oli jo kauan ne luvannut hänelle.

HALL. Kyllä. Mutta hän tahtoi matkustaa yhdessä hänen kanssansa: siksi hän antoi ne Alvildelle! Ja sitten Alvilde kiiruhti matkaan ja läksi salassa täältä. Hän ei tahtonut matkustaa yhdessä Arvikin kanssa! Ymmärrätekö te? Mutta hän joutui sittenkin samaan laivaan.

HELENA. En minä huomaa siinä mitään kummaa.

ALBERTA. En minäkään.

ROUVA ARVIK (vihoissaan). Mitä juttuja sinä täällä meille uskottelet?

HALL. Alvilde ei tahtonut millään ehdolla matkustaa hänen kanssaan. Hänellä oli kai siihen syynsä!

HELENA. Hän tahtoi matkustaa yksin. Mitäpä muuta syytä siinä olisi ollut?

ALBERTA. Sitä minäkin olisin halunnut, jos olisin yhtä kokehti kuin Alvilde.

HALL. Mitä?

HELENA. Ja kuinka kiittämätön Alvilde on! Ajatelkaahan, ottaa vastaan matkarahat häneltä, — eikä tahdo kuitenkaan matkustaa hänen kanssaan?

ROUVA ARVIK. Sen minä sanon suoraan, että Alvilde käyttäytyy hyvin kummallisesti. Sen alla piilee varmaan jotakin.

ALBERTA. Hän tahtoi varmaan matkustaa jonkun muun kanssa! Tietysti!

HELENA. Sinäpä sen sanot —?

ALBERTA. Miksi hän livahtaa tiehensä sanomatta meille hyvästi?

HELENA. Sanomatta meille sanaakaan?

HALL. Juuri sen vuoksi! Ettekö te sitä ymmärrä? Jotta Arvik ei tulisi mukaan.

ROUVA ARVIK. Siinä Alvilde ei tehnyt kauniisti.

HELENA. Alvilde on ollutkin niin kummallinen viime aikoina. Niin vähäpuheinen, niin salaperäinen.

ROUVA ARVIK (poistuu toisten luota ja menee oikealle, vaikka toiset innossaan eivät huomaa sitä).

ALBERTA. Alvildella on aina niin paljon hommia. Hän ei ole aivan suora.

HALL. Olipa se odottamatonta, että te hyökkäisitte tämän johdosta minun tyttäreni kimppuun. Kuinka sinäkin, Helena, yhdyt siihen!

HELENA. Yhtä odottamatonta on se, että sinä tulet tänne syyttämään isää.

HALL. Mutta kun minä —

HELENA (antamatta keskeyttää itseään). Täällä me puhuimme juuri kaikki vaan hyvää isästä. Kuinka vähän me olemme ymmärtäneet häntä! Ja kuinka hienotunteinen ja hyvä hän sittenkin on ollut. Vaikka me emme ole tehneet yhtään mitään hänen hyväksensä. Me elimme vain omassa maailmassamme, me huvittelimme hänen selkensä takana — ja annoimme hänen kulkea täällä yksin ja hyljättynä. Me riistimme äidin häneltä, me emme uskoneet hänelle mitään omista asioistamme, joka kuitenkin on kaikista hauskinda. Ja äiti parka...

ALBERTA. Mutta missä äiti on —?

HELENA (Hallille). Siinä sinä näet! Sinä karkoitit äidin täältä! Hän ei jaksanut kuulla sinun puheitasi!

ALBERTA. Hän on tietysti mennyt sisään. (Menee itse sisään).

HALL. Nyt sinä et tuomitse oikein, Helena. Minähän vain tahdoin, että me pitäisimme varamme, ettei mitään pahaa tapahtuisi...

HELENA. Mitä pahaa?

HALL. Tuossa on Marna!

MARNA (tulee oikealta).

HELENA (hyökkää häntä vastaan. Syleilevät toisiaan. Molemmat itkevät).

MARNA. Onko äiti sisällä? (Viittaa vasemmalle).

HELENA. Kyllä. Hän ei ole nukkunut koko yönä.

MARNA. Sen minä kyllä uskon.

HELENA. Ja millainen yö sinulla on ollut!

MARNA. En olisi tahtonut vaihtaa sitä mihinkään. Sillä sen kautta oma suruni on tullut niin pieneksi.

HALL. Sen kyllä käsitän.

MARNA. Helena, — me emme ole ymmärtäneet isää. Me emme ole oikein kohdelleet isää.

HELENA. Sanotko sinäkin sitä? Me emme ole puhuneet mistään muusta koko aamuna.

MARNA. Äidinkö kanssa?

HELENA. Äidin kanssa.

MARNA. Minun pitää mennä hänen luokseen! (astuu askeleen, kääntyy takaisin). Varokaamme vain, etteivät ihmiset saa vielä enemmän syytä juoruamiseen. Ennestäänkin on yltä kyllin. Ei mitään skandaalia! (Menee sisään).

VIIDES KOHTAUS

HALL. Siinä nyt kuulit, Helena!

HELENA. Mitä?

HALL. Hän sanoo samaa kuin minäkin.

HELENA. Samaa kuin sinä —? Marnako!?

HALL. Että täytyy välttää skandaalia.

HELENA. Luuletko, että Marna skandaalilla tarkoitti samaa kuin sinä?!

HALL. Mitäpä muuta? —

HELENA. Hän on siitä yhtä etäällä kuin Pohjoisnavasta. Se, mitä sinä kerroit, on loukannut meitä syvästi. Isä, joka on jaloin, hienotunteisin kaikista ihmisistä! Hänestä sinä väität — (tulee lähemmäksi). Uskallatko sinä kohdella minua tällä tavalla siksi, että minun on määrä astua pyhään avioliittoon?

HALL. No mutta, Helena. —?

HELENA. Siinä tapauksessa minä en halua sitä ollenkaan. (Purskahtaa itkuun ja juoksee oikealle).

HALL (seisoo hetken aikaa aivan suunniltaan, sanoo sitten). Minä saan varmaan kokea vielä monta yllätystä...

KUODES KOHTAUS

Marna. Alberta tulevat vasemmalta. Jo oven avautuessa kuuluu:

MARNA. Meidän täytyy sanoa, että hän läksi Lontooseen erään englantilaisen ystävän seurassa.

ALBERTA. Ja jos hän matkustaa pitemmälle?

MARNA. Että hän läksi vielä pitemmällekin saman ystävän kanssa.

ALBERTA. Sitä ei kukaan usko. Ei kukaan, joka tuntee isää.

MARNA. Täytyyhän meidän salata sitä jollakin tavalla.

ALBERTA. Ei siitä ole mitään hyötyä. Äiti ei voi teeskennellä. —
(Hallille) Missä on Helena?

HALL. Helenako? — Niin, Helena läksi sisään. (Viittaa oikealle).

MARNA. Ovatko asiat teidänkin välillänne hullusti? — Teidätkö myöskin?

HALL. Ei, kaukana siitä! Ei, ei!

ALBERTA (Hallille). Kuule: äiti tahtoo olla yksin.

HALL. Tietysti.

ALBERTA. Mutta ei sisällä.

Ah. Miksei sisällä?

MARNA. Hän ei tahdo nähdä eikä kuulla laivoja.

HALL. Voi raukkaa!

MARNA. Hän tahtoo olla täällä. Ja siksi meidän täytyy poistua.

ALBERTA. Lähdetään siis! (aikoo mennä oikealle).

MARNA. Ei, mennään ylös. Entisiin huoneisiimme. Sieltä on niin laaja näköalakin.

(Astuu itse ensin oikealle. Toiset jäljessä).

SEITSEMÄS KOHTAUS

ROUVA ARVIK (tulee hitaasti vasemmalta, astuu alas, seisahtuu hetkeksi, käy sitten istumaan). Jollen olisi tätä tehnyt, niin silmäni eivät suinkaan koskaan olisi avautuneet. Minussa on ollut ikäänkuin kaksi ihmistä. Toinen, joka piti kiinni nuoruutemme runoista. Ja toinen, joka pakeni niitä juostakseen koko maailman asioita. Se, joka pysyi kauniisti runojen luona... hän se nyt istuu tässä ja suree.

Vilhelm! Vilhelm! jos tietäisit kuinka syvästi minä suren, niin et olisi lähtenyt pois! Minä en käsitä, kuinka sinä hennoit! En minä voi sitä oikein uskoakaan.

Runot? Missä ne ovat? Tosiaankin, minähän kätkin ne piiloon, kun kuulin jonkun tulevan. Miksi sen tein?

(Nousee, lähtee niitä sisältä hakemaan. Ennenkuin hän pääsee sisään, juoksee Marna oikealta vasemmalle niin kovaa kyytiä kuin suinkin. Ja ennenkuin hän on poissa näkyvistä, tulee Alberta. Ja ennenkuin Alberta on kadonnut, tulee Helena. Ja hänen jäljessään Hall).

ROUVA ARVIK (tulee takaisin vihko kädessä. Hän avaa sen, katsoo ympärilleen, kuivaa silmiään ja alkaa hiljaa hyräillä):

"Nuor' olin hulivili"

(Se ei onnistu heti liikutuksen vuoksi. Mutta hän alkaa uudestaan. Juuri kun se on onnistunut ja hän on hyräillyt pari säettä, tulee Marna isänsä kanssa, ja toiset heidän jäljessään. He pysähtyvät. Sitten toinen toisensa jälkeen hiipii varpaillaan oikealle ja poistuu. Arvik jää yksin jäljelle).

KAHDEKSAS KOHTAUS

ARVIK. Istutko sinä täällä laulamassa?

ROUVA ARVIK (pelästyy kauheasti ja taistelee sitten itkun ja naurun välillä ja huudahtaa vihdoon piiloittaen vihon). Onpas sekin laitaa kun tulet tuolla tavalla! (Nousee).

ARVIK (hymyillen). No, millä tavalla minun olisi pitänyt tulla?

ROUVA ARVIK. Kun et olisi matkustanut, niin ei sinun myöskään olisi tarvinnut palata takaisin!

ARVIK. Niin, niin.

ROUVA ARVIK (suuttuu yhä enemmän). Siinä sinä seisot ja näytät aivan tyytyväiseltä! Ikäänkuin et olisi tehnyt mitään? Etkö sinä itse sitä ymmärrä? Etkö tiedä, että Marna on juossut pitkin kaupunkia hotellista hotelliin ja etsinyt sinua tuodakseen sinut jälleen kotiin? Ajattelehan millainen yö meillä on ollut! Ja millaisessa tuskassa ja epätoivossa me olemme olleet?

ARVIK. Olen pahoillani siitä. Mutta sinä unohdat —

ROUVA ARVIK (kiivaasti). En minä unohda mitään! Kyllä minä tiedän, mitä sinä aiot sanoa! Että syy on yksin meidän. Niin. Mutta mitä se merkitsee, että kostaa pahaa pahalla? Onko se nyt sinun tapaistasi? Emmehän me ole tehneet mitään pahaa. Emme ole edes ajatelleetkaan mitään loukkaavaa sinusta, emme koskaan ole edes tahtoneet loukata sinua eikä tuottaa sinulle häpeää tai peloittaa sinua, jotta sinä meidän tähtemme et olisi saanut nukkua. Me olemme tarkoittaneet vain parasta.

ARVIK. Niin, niin.

ROUVA ARVIK (yhteen kyytiin). Me teimme sen vain säästääksemme sinua, välttääksemme kiistaa ja kaikkea sitä, mikä sinulle on epämieluisia. Olkoon meidän syymme kuinka suuri tahansa — niin tätä me emme kuitenkaan olisi ansainneet.

ARVIK. Ei, ei. Mutta —

ROUVA ARVIK. Ei mitään muttaa! Se, mitä sinä olet meille tehnyt, on anteeksi antamatonta. Me, jotka pidämme sinusta ja olemme niin riippuvaisia sinusta. Pitäisihän sinun toki käsittää, miltä tämä talo näytti ilman sinua. Me emme tienneet enää mitä tehdä! Me pyörimme vain toistemme ympärillä, yksi itki tuolla, toinen täällä, aivankuin olisimme ajelehtineet myrskyisellä merellä. Aivan avuttomina. Ja vastatulessa. Sillä täällä oli myrsky jo nousemassa. Palvelijoidenkin puheista me saatoimme käsittää, mitä ihmiset

tulisivat sanomaan. Häpeä, ja millainen häpeä, kun vanha mies karkaa kotoaan, ja jättää vaimonsa ja perheensä... Sellaista rajuilmaa ei kukaan meistä olisi voinut kestää! Me olimme tottuneet liian hyvään.

ARVIK. Minähän tunnen sinut. Jos jokin asia kiusaa sinua, niin sinun täytyy purkaa se valloilleen. Mutta sinä unohdat...

ROUVA ARVIK. Sinähän unohdat! Sinä unohdat, että sinun lapsesi ovat täysikasvuisia! Ihmiset sanovat, kun vanha aviopari eroaa: "onneksi lapset ovat täysikasvuisia". Mutta minä sanon, se on monta vertaa pahempi. Lapset eivät ymmärrä mitä tapahtuu; tai he ymmärtävät vain puolittain. Mutta täysikasvuiset lapset, he itkevät yhdessä hyljätyn asianomaisen kanssa. He häpeävät, ikäänkuin se olisi tapahtunut heille itselleen. Ja kun he vielä lisäksi rakastavat sekä isää että äitiä, niin he joutuvat sellaisen epätoivon valtaan, että he yhdessä surevat enemmän kuin kukaan yksin.

ARVIK. Mutta hyvä ystävä, rauhoituhan! Sinähän unohdat kokonaan —

ROUVA ARVIK. Mitä minä unohdan? Sanoppa mitä minä unohdan!

ARVIK. Että minä olen tässä. Että minä en olekkaan matkustanut.

ROUVA ARVIK (vaikenee, tointuu). Sinähän oletkin täällä! Sinä et olekkaan lähtenyt! Sinä olet täällä! (Hän purskahtaa sekä nauruun että itkuun). Sehän on totta! Sinä et ole lähtenyt, vaan olet täällä! — Missä minun järkeni on?

Ja kuinka kärsivällinen sinä aina olet. Aina kiltti ja hyvä. Sinä rakas, oma armaani! (Hän syleilee häntä ja pitää hänestä kiinni ja suutelee häntä joka lauseen välissä). Kuinka paha minä taaskin olen ollut sinulle. Ja kuinka iloinen, aivan pyörällä päästäni!

Mutta miten tämä kaikki on tapahtunut? Sano! (Hän suutelee häntä).

ARVIK. Minä palasin takaisin maihin. En voinut lähteä.

ROUVA ARVIK. Sinä et voinut! Sitähän minä juuri ajattelin: voisin antaa pääni pantiksi, ettei hän voi lähteä!

Ja kuitenkin sinulla on niin mahdoton vaimo kuin minä.

ARVIK (katsoo häntä silmiin). Katsoppas, juuri se, että sinä olet niin mahdoton —!

ROUVA ARVIK. Kiitos! Tuhat miljoonaa kertaa!

ARVIK. Vähempi ei tietystikään riitä.

ROUVA ARVIK. Niin, on aivan kauheaa kuinka minä liioittelen. Ja sen ovat lapset perineet minulta.

ARVIK. Ehkäpä he kuitenkin olisivat tinkineet jonkun miljoonan. Ovathan lapset niin paljon täydellisempiä!

ROUVA ARVIK. Sinä veitikka!

(Samassa tulee pikentti ja pari palvelustyttöä oikealta kantaen kukin puoleltaan suurta komeaa rautavuodetta ja vuodevaatteita. He kulkevat vasemmalle. Vuoteen perässä astuvat Marna ja Alberta käsikynkässä. Heidän jäljessään Helena ja Hall käsikynkässä).

ARVIK (syleilee hymyillen vaimoaan. Tarjoo hänelle käsivartensa. He astuvat toisten jäljessä kolmantena parina).

Esirippu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUN UUSI VIINI
KUKKII ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on

the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work

can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for

generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We

do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate.

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

Kun uusi viini kukkii

Bjørnstjerne Bjørnson

Project Gutenberg

Kun uusi viini kukkii

Bjørnstjerne Bjørnson

Project Gutenberg

The Project Gutenberg eBook of Kun uusi viini kukkii

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kun uusi viini kukkii

Author: Bjørnstjerne Bjørnson

Translator: Helmi Krohn

Release date: April 23, 2025 [eBook #75940]

Language: Finnish

Original publication: Helsinki: Otava, 1909

Credits: Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUN UUSI VIINI
KUKKII ***

language: Finnish

KUN UUSI VIINI KUKKII

Kirj.

Björnstjerne Björnson

Suomentanut

Helmi Setälä

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Otava, 1909.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS

Kaksinkertaisen, valkeaksi maalatun talon pääty oikealla. Toisen aivan samanlaisen talon pääty vasemmalla.

Molempien talojen edessä matala veranda. Keskellä taloja kaksipuolinen ovi, joka johtaa verannalle, ja sen edustalla pari porrasta. Kaksipuolisen oven kummallakin puolella suuria ikkunoita. Kolme suurta ikkunaa toisessa kerroksessa.

Silmien eteen avautuu laaja viljava maisema, kesäpäivän aamu. Kauempana muita taloja.

Vasemmalla etualalla penkki, jolla on selkänoja. Tuoleja oikealla. Penkin toisella puolella pöytä. Kaikki puisia. Pöydällä päivänvarjo ja naisen hattu. Myöskin muita esineitä, joista näkyy, että perhe viettää täällä kesää.

ENSIMÄINEN KOHTAUS

Rovasti Hall tulee sisään oikealta. Kaunis mies, 45—50 vuotias, solakka ja vilkasliikkeinen, tuuhea tukka. Hän on kesävaatteissa. Kasvoista kuvastuu suurta älykkäisyyttä. Ei mitään erikoisesti papillista hänen olennossaan; hän näyttää pikemmin urheilijalta.

HALL. Ei ketään saapuvilla? Luulin tapaavani perheen aamiaispöydässä. (Katsoo kelloaan.) Mitä ihmettä? Olenko pyöräillyt näin kauan? Täällä väkisinkin viehätty poikkeamaan toiselta tieltä toiselle, eikä tule ajatelleeksikaan aikaa. (Näkee hatun pöydällä.) Onko tuo Helenan?

(Katsoo kumpaiseenkin taloon nähdäkseen olisiko ketään ikkunoissa. Kun hän ei näe ketään, nostaa hän varovaisesti hattua ja haistelee sitä.)

Se on Helenan! (Tarkastelee sitä.) Mutta senhän minä saatoin jo nähdäkin. Kuinka hyvin tuo muoto ja nuo värit soveltuvat hänelle. (Kuuluu nuoren tytön naurua vasemmalta. Siihen yhtyy useita ääniä.) Siinä he nyt ovat minun kimpussani, kaikki pikkutyöt! Kas kun jätin pyöräni ulos! (Kiiruhtaa oikealle.)

(Ulkopuolelta vasemmalta kuuluu)

ALBERTA. Siinä hän on! Setä! (juoksee esiin.) Setä! No, mutta setä! (Ulos hänen jäljessään.)

GUNDA (kiiruhtaa esille). Eipäs hän jääkään tänne! (Ulos.)

JOSEFA (sisään). Oi, kyllä Alberta saa hänet jäämään!

ANNA (tulee yhdessä Helenan kanssa, jolla ei ole hattua). Sinä saat mennä häntä hakemaan, Helena!

HELENA. Ei kiitoksia!

GUNDA (ulkopuolella oikealla). Kas, nyt hän pysähtyy.

JOSEFA. Ja tervehtii. Onhan hänellä sentään hiukan ymmärrystä.

GUNDA (puhuu sisällä-oleville). Nyt Alberta tuo hänet mukanaan.

ANNA. Niin, sinä saat esittää asian, Gunda.

GUNDA. Sen teenkin. Hän luulee täälläkin puhuvansa norlantilaisille kalastajille.

JOSEFA. Ei, sinä liioittelet. Meillä ei ole ainoatakaan niin hyvää puhujaa kuin hän on. Ei edes kaupungissakaan.

GUNDA. En tarkoita esitystä. Vaan sitä, mitä hän yrittää meille uskotella.

JOSEFA. Niin, eikö se ole hirveää?

ANNA. Hän, joka tanssiikin!

GUNDA. Ja kuinka hyvin hän tanssii! (Kaikki nauravat.)

JOSEFA. Kuulkaa, käydäänpä tanssien häntä vastaan! Ja tuodaan hänet tanssien sisään! Pitkässä rivissä!

KAIKKI. Tehdään niin!

ANNA. Korjataan ensin tavarat pois pöydältä! (He tekevät sen.) Ja penkiltä!

(He tekevät sen. Tanssivat sitten pitkässä rivissä ulos ja palaavat takaisin Hall keskellään. He muodostavat Hallin ympärille piirin, johon Albertakin liittyy, ja tanssivat hänen kanssaan etualalle. Siinä he piirittävät hänet kiertämällä ketjun hänen ympärilleen.)

HALL. Tämäpä on vasta hauskaa! Olen teille hyvin kiitollinen — Mutta mitä te oikeastaan tahdotte minusta?

ALBERTA. Saat tehdä meille tiliä.

HALL. Mistä sitten?

GUNDA. Sen te kyllä itsekin tiedätte.

ALBERTA. Sunnuntaisesta saarnastasi, setä!

HALL. Olitko sinä muka kuuntelemassa?

ALBERTA. En. Mutta Gunda ja Josefa olivat.

GUNDA. Kyllä me kuulumme.

HALL (Gundalle). Tekö siis, neiti —?

GUNDA. Minä juuri. (He rikkovat piirin.)

JOSEFA. Gunda tuntee hyvin raamattua, sen minä voin sanoa teille.

ANNA. Gunda on suorittanut korkeamman opettajatututkinnon.

HALL. Sen tiedän.

JOSEFA. Eikä minuakaan saa halveksia, sillä minä olen ylioppilas.

HALL. Kyllä tiedän. Minä kumarran.

ALBERTA. Sinä puhuit siis avioliitosta eilen, setä?

HALL. Aivan niin. Siitä minä uskalsin puhua.

JOSEFA. Eikä se ollut ensi kertaakaan?

HALL. Ei. Eikä myöskään viimeistä kertaa.

ALBERTA. Ja siteerasit Paavalia?

GUNDA. Ephesiläis-epistolaa.

HALL. Oi, paljon muutakin!

ALBERTA. Avioliitostako?

HALL. Juuri avioliitosta. — Huvittaako se naisia?

ALBERTA. Sanomattomasti!

KAIKKI. Sanomattomasti!

JOSEFA. Ei mikään huvita meitä sen enempää.

HALL. Kyllä minä sen arvaan. Siksi minä valitsinkin sen aiheen.

KAIKKI paitsi HELENA. Meidänkö tähtemme?

HALL. Teidän tähtenne, hyvät naiset. Siksi minä katselinkin, olisitteko te kaikki saapuvilla. Mutta sinä et ollut siellä.

ALBERTA. En. Olen siitä hyvilläni. Sillä sinä kuuluit puhuneen alistuvaisuudesta.

HALL. Eikö se huvita sinua?

ALBERTA. Ei. Ketä uuden ajan naista se voisi huvittaa.

GUNDA. "Vaimon pitää olla miehellensä alamainen."

KAIKKI (varmasti). E-e-i!

ALBERTA. Me emme välitä sellaisista sanoista. Eikä sellaisista käsitteistä.

JOSEFA. Me emme elä Itämailla.

GUNDA. Emmekä Paavalin aikana.

ANNA. Mehän elämme kaksi tuhatta vuotta myöhemmin, sen minä voin teille vakuuttaa.

HALL. Jumalan kiitos!

ALBERTA. Mutta miksi siis alituisesti Paavalia vedetään esille?

KAIKKI. Niin, minkä vuoksi?

HALL. Siksi, että Paavali on niin inhimillinen.

ALBERTA. Vai sekö sinun mielestäsi on inhimillistä?

JOSEFA. Ettei naisella ole omaa päätä?

HALL. Mitä ihmettä —?

GUNDA. Mies on naisen pää, niin sitä sanotaan.

ALBERTA. Oletko sinäkin samaa mieltä?

TOISET. Oletteko te (oletko sinä) samaa mieltä?

HALL. Paavali käsitti sen ihanteellisesti.

JOSEFA. Vai sekö on ihanteellista?

ANNA. Ettei naisella ole omaa päätä?

ALBERTA. Oletko sinä samaa mieltä?

TOISET. Oletteko te (oletko sinä) samaa mieltä?

HALL. Jos sallitte minunkin sanoa pari sanaa...

KAIKKI (nauraen).

Olkaa hyvä!

HALL. Paljon kiitoksia! Vaikka minulla onkin epäilykseni...

KAIKKI. Tietysti — tietysti!

HALL. Malttakaahan! Minun täytyy vieläkin sanoa, että Paavali tarkoittaa ihanteellista avioliittoa.

JOSEFA. Missä sellaisia on?

HALL. Vaikkei sellaisia olisikaan olemassa, hyvät naiset, niin ovat ne sittenkin asetettavat esikuvaksi. Ja sen Paavali tekee, — teidän luvallanne.

KAIKKI. O-oo!

HALL. Siksi me vetoamme Paavaliin, me, jotka puolustamme ihanteellista avioliittoa, *s.o. avioliittoa jumalassa*.

GUNDA. Jossa mieskö on jumala?

HALL. Mitä te tarkoittatte?

GUNDA. Kristushan on seurakunnan jumala — eikö totta?

HALL. Niin.

GUNDA. Nythän sanotaan: miehen tulee olla vaimon pää, samoin kuin Kristus on seurakunnan pää. Niin, silloinhan mies on vaimon jumala.

JOSEFA (kiivaasti) Siis: mies ei ole ainoastaan naisen pää, hänen tulee olla hänen jumalansakin?!

USEAT. Hoh-hoo!

HALL. No, eikö hän ole sitä?

ALBERTA. Mieskö? Naisen jumala?

JOSEFA. Missä?

KAIKKI (paitsi Helena). Niin, missä?

HALL. Täällä. Kaikkialla.

KAIKKI. Mieskö?!

HALL. Älkää naurako, hyvät naiset! Sillä hän ei ole ainoastaan hänen jumalansa, ei, sillä jos on olemassa jotakin vielä jumalaakin korkeampaa, niin on mies sitäkin — kihlusaikana! Kuherruskuukausina! Eikö se ole totta?

KAIKKI (katselevat toisiaan. Sitten he nauravat).

HALL (nauraa myöskin). Mutta ei Paavali oikeastaan sitä tarkoittanut.

ALBERTA (laupeammin). Mitä Paavali sitten tarkoitti?

HALL. Sen minä selitin sunnuntaina. Mutta sinä et ollut kuulemassa.

ALBERTA. Sanohan sitten nyt!

HALL. Minä sanoin, että ihanteellisessa avioliitossa mies ei tahdo, eikä voi tahtoa muuta kuin sitä mikä on totta ja hyvää. Ja silloin hän on jumalassa.

Sillä jumala on hyvä ja tosi. Niin minä sanoin. Mutta silloin seuraa aivan itsestään, että nainen tahtoo myös samaa.

ALBERTA. Nainen siis luopuu itsestänsä?

GUNDA. Hän uskoo vain.

JOSEFA. Ei ajattele, vaan uskoo. Ei käytä omaa päätään, vaan miehen päätä.

HALL. Parasta mitä minä tiedän, korkein avioliiton onni minun mielestäni on se että nainen antautuu miehelle kokonaan, siksi että hän uskoo häneen. Ja minä olen aivan varmasti vakuutettu, että se on naisenkin korkein onni maailmassa.

ALBERTA. Se on orjuutta!

HALL. Jos se tapahtuu vapaasta tahdosta?

GUNDA. Vapaata tahtoa jumaloimisessako? Sokeassa ihailussa? Ei, te ette ymmärrä mitään!

ALBERTA. Emme me huoli ihailusta ja jumaloimisesta. Tuollaista vanhanaikuista, sokeaa olentoa, joka palvelee vain jumalaa.

JOSEFA. Me vaadimme tasapuolisuutta. Avoimet silmät ja vapaan tahdon.

HALL. Eikö mitään auktoriteettiä?

ALBERTA, GUNDA, JOSEFA, ANNA. Siinä se! Kaikki vain auktoriteetin vuoksi.

ALBERTA. Siksikö hänen pitää olla alamainen?

HALL. Paavalin kielessä se merkitsi tottelevaisuutta.'

KAIKKI (paitsi Helena). Niin juuri: tottelevaisuutta! Häneltä vaaditaan tottelevaisuutta!

HALL. Niin, sallitteko minun puhua?

SAMAT. Tehkää hyvin!

HALL. Minun ehkä pitäisi taipua näin voimakkaan auktoriteetin alle...

SAMAT. O-oo!

HALL. Paavali vaatii tottelevaisuutta. Isän tulee totella jumalaa, tyttären isäänsä.

GUNDA (keskeyttää Josefan). ... ja miestänsä.

KAIKKI. Sen me jo osaamme!

GUNDA. Ensin isän orja, sitten miehen.

ALBERTA. Oletko sinä todellakin tuolla kannalla, setä?

HALL. Ihanteellisessa suhteessa ei ole kysymys auktoriteetista eikä tottelevaisuudesta. Yksimielisyys on aivan luonnollinen asia. Mutta on toisenlaisiakin avioliittoja olemassa, — ja niistäkin Paavali puhuu.

GUNDA. Että isä voi naittaa tyttärensä — jos hän haluaa.

JOSEFA. Ja olla naittamattakin, jollei hän tahdo.

ANNA. Isän tulee valita! Isän pitää ratkaista asia!

ALBERTA. Tiedätkös, setä: me valitsemme itse.

KAIKKI (myöskin Helena). Me valitsemme itse!

HALL. Mutta ette vastoin hänen tahtonsa?

KAIKKI. Vieläpä sitäkin!!

HALL. Voihan se olla uudenaikaista; kristillistä se ei ole.

ALBERTA. Entäs meidän yksilöllisyytemme, meidän itsenäisyytemme?

JOSEFA. Eikö sitä otettaisi huomioon?

HALL. Kyllä. — Sitä juuri Paavali tekeekin.

ALBERTA. Missä hän sen tekee?

HALL. Ensimmäisessä Korintilais-epistolassa.

GUNDA (innokkaasti). Millä sanoilla?

HALL. Katsokaa itse!

GUNDA (toisille). Hän ei tahdo sanoa! (Hallille.) Millä sanoilla?

ALBERTA (utelias). Sano sinä!

HELENA poistuu vasemmalle.

GUNDA. Paavali kehoittaa isää suostumaan, jos tyttärellä on kovin suuri halu.

ALBERTA (ihmeissään). Naimiseenko?

(Ensin äänettömyys, sitten yleinen nauru).

HALL. Paavali on niin inhimillinen. Kunnioittakaa sitä!

JOSEFA. Kiitoksia paljon! Paavali ei siedä naimista.

GUNDA. Paavali oli vanhapoika.

JOSEFA. Hän sanoo aivan suoraan: paljoka parempi on olla naimisiin menemättä.

HALL koettaa päästä pakoon; mutta he seuraavat häntä.

GUNDA. Sanoopa hän vieläkin enemmän. Me saamme mennä naimisiin vaan meidän syntiemme vuoksi.

JOSEFA (hyvin levollisesti). Kun emme enää voi hillitä itseämme!

HALL (koettaessaan päästä pakoon, sanoo). Paavali luuli, että maailma häviäisi. Se saattaa asian aivan toiseen valoon.

GUNDA (katselematta häntä). Meidän syntimme siis pitävät maailman pystyssä?

ALBERTA. Meidän syntimme, ne ne jatkavat elämää!

JOSEFA. Silloinhan me voimme sanoa: eläköön synti!

KAIKKI. Eläköön synti! Eläköön!

HELENA (hyökkää esille). Laiva tulee!

KAIKKI. Laiva! Laiva!

ALBERTA (astuu Hallin eteen). Silloin meidän täytyy keskeyttää tämä hauska keskustelu, setä. Sano terveisiä Paavalille meiltä! (Niiaa.) Hyvästi!

(Menee.)

JOSEFA (astuu esiin). Tervehtikää Paavalia ja sanokaa, että tottelevaisuus on yhä vähenemässä. (Niiaa.) Hyvästi! (Menee.)

GUNDA. Tervehtikää häntä ja sanokaa, että maailma sittenkin menee eteenpäin. (Niiaa.) Hyvästi! (Menee.)

ANNA (astuu esiin). Meidän syntiemme kautta. (Niiaa.) Hyvästi!

TOINEN KOHTAUS

Helena. Hall.

HALL. No —? Etkö sinäkin lähde?

HELENA. Kyllä. Mutta minä otan ensin hattuni. (Lähtee sitä hakemaan).

HALL. Tuleeko kukaan laivalla?

HELENA. Kyllä, äiti.

HALL. Hän on siis käynyt kaupungissa?

HELENA. Äiti läksi kello viideltä.

HALL. Ja te olette käyneet uimassa?

HELENA. Me tulimme juuri rannasta. (Menee vasemmalle).

HALL. Kylläpä te nousitte merestä taisteluhaluina!

HELENA (pysähtyy). En minä, setä.

HALL. Olitko sinä yhtä mieltä minun kanssani?

HELENA (pudistaa päätään).

HALL. Mitä? Etkö sinäkään? Vaikka minä olen sinut konfirmeerannut?!

HELENA. Siinä asiassa sinä et ole konfirmeerannut minua, setä!

HALL. Missä asiassa?

HELENA. Miehen valinnassa.

HALL. Tahdotko sinä itse valita?

HELENA. Sen minä tahdon.

HALL. Mutta tahdothan sinä ainakin saada isäsi suostumuksen, lapsi?

HELENA. Jos voin sen saada.

HALL. Jos voit sen saada —?! Niin, silloin sinä et ole samaa mieltä kuin minä. — Sen minä arvasinkin.

HELENA. En siinä asiassa. Enkä koskaan tule olemaankaan, setä.

HALL. Mutta muussako siis —?

HELENA. Sinä sanoit jotakin muuta niin kaunista. En ole koskaan kuullut mitään kauniimpaa. — Sinä sanoit sen myös sunnuntaina.

HALL. Mitä sitten —?

HELENA. Oi, kyllä sinä sen tiedät.

HALL. En.

HELENA. Sen minkä sanoit ihanteellisesta avioliitosta.

HALL. Mutta sehän juuri olikin kaiken ydin!

HELENA. Niinkuin sinä sen selitit, niin —

HALL. Mutta sehän oli Paavali!

HELENA. Minä en siedä Paavalia.

HALL (astuu lähemmäksi).

Mitä Paavali on sinulle tehnyt, Helena?

HELENA (ei vastaa).

HALL. Oletko sinä samaa mieltä kuin toisetkin? Siinäkin, mitä he sanoivat Paavalista?

HELENA. Olen.

HALL. Siinä piilee varmaan jotain muutakin? Jotakin erityistä? Jotain, jota toiset eivät sanoneet?

HELENA (on vaiti).

HALL. Oi, sano! — Ehkäpä minä opin siitä jotakin?

HELENA. Älä pilkkaa minua.

HALL. Se ei juolahda mieleenikään. Ei vähintäkään. Minä tarkoitan *täyttä* totta. Muistatko kuinka me juttelimme yhdessä retkeillessämme Norlannissa? Rippikouluaikana?

HELENA. Kuinka sinä sellaista voit kysyä!

HALL. Silloin sinä ja Alvilde juttelitte. Ja minä opin teiltä. — Sillä kertaa sinä et kantanut kaunaa Paavalia vastaan, Helena.

HELENA. Silloin minä en ajatellut asiaa syvemmin.

HALL. Entäs nyt —? Sen jälkeen —?

HELENA (äkisti). Ymmärrätkö sinä mitä Paavali tarkoittaa sillä, mitä hän sanoo piispoista?

HALL (ihmeissään). Piispoista?

HELENA. Kun piispa jää leskeksi, niin hän ei saa mennä uusiin naimisiin.

HALL. Hän ei sano sitä sillä tavalla, mutta se oli varmaan Paavalin tarkoitus.

HELENA. Tarkoitus! Onko siinä mitään järkeä? Mitä hyvää siitä voi olla?

HALL. Luullakseni hän sanoi sen kunnioituksesta avioliittoa kohtaan.

HELENA. Silloin sinäkään et saisi mennä uusiin naimisiin!

HALL. No mutta rakas lapsi, enhän minä ole mikään piispa?

HELENA. Oi, sinä tiedät kyllä, että sinusta tulee vielä piispa. Sinä olet kirjoittanut niin paljon ja olet saanut koko lailla ääniä.

HALL (iloisesti). Tahtoisitko sinä, että minusta tulisi piispa?

HELENA. Tietysti.

HALL. Kun minä saan vielä sinunkin äänesi, niin minusta tulee piispa aivan varmaan.

HELENA. Puhu vakavasti minun kanssani.

HALL (yhä laskien leikkiä). Siinä on ehkä enemmän vakavuutta kuin sinä uskot.

HELENA. — Mutta silloin sinä et voi mennä uusiin naimisiin?

HALL. Minä voin mennä naimisiin ennenkuin minusta tulee piispa.

HELENA. Mutta sitten sinä et voi tulla piispaksi?

HALL. Ei suinkaan se niin vaarallista ole? Mutta jos asia siitä riippuu — (keskeyttää puheensa).

HELENA. Niin, mitä sitten —?

HALL. Niin menen mielemmin naimisiin.

HELENA. Etkä rupea piispaksi?!

HALL (nyökkää).

HELENA (seisoo ja katselee häntä).

HALL (astuu häntä kohti).

HELENA (juoksee vasemmalle kaikin voimin).

KOLMAS KOHTAUS

Hall. Arvik.

HALL. Olipa se —!

ARVIK. Sinäkö täällä? — Häiritsenkö sinua?

HALL (hillitsee itsensä). Ei, ei!

ARVIK. Mikä Helenalle tuli?

HALL. Helenalleko —? Helena..... Toiset tytöt juoksivat laivarantaan; mutta Helena oli unohtanut hattunsa.

ARVIK. Niinkö? (Leikillisesti). Oliko sinulla neuvottelu pikkutyttöjen kanssa? Minä kuulin, että he tahtoivat puhua sinun kanssasi.

HALL. Kyllä, kyllä minulla oli.

ARVIK. Sinä kuulut saarnaavan viime aikoina niin paljon rakkaudesta, lanko?

HALL (nyt sekä yhä edelleenkin hiukan hajamielisesti). Avioliitosta sinä kai tarkoitat.

ARVIK. Vai avioliitostako? No, se on jotain toista.

HALL. Se *voi* olla jotakin toista.

ARVIK. Ja avioliitto jotakin muuta kuin naiminen.

HALL. Voi olla naimisissa olematta avioliitossa, tarkoitat sinä?

ARVIK. Sinun kanssasi on niin helppo puhua, lanko. Sinä ymmärrät aina heti.

HALL. Mutta kuinka sinä tulet sellaista ajatelleeksi?

ARVIK. Enpä niinkään syyttä! —

Minulla on muuten kirje taskussani vävypojaltani. Vaikka he ovat olleet vain viisi kuukautta naimisissa, niin näyttää ilmapuntari kuitenkin myrskyä.

HALL. Heilläkö?

ARVIK. Heillä. —

Minun mielipiteeni oli ja on yhä edelleenkin se, ettei Marnan pitäisi olla siellä. Hän ei sovi avioliittoon.

HALL. Miksi hän sitten meni naimisiin?

ARVIK. Siksi, että hän välttämättä tahtoi. Vähällä hän oli mennä naimisiin jo pari kertaa ennenkin.

HALL. Mutta sittenkin —? Olethan sinä hänen isänsä?

ARVIK. On hänellä äitikin. Ja äiti pitää aina lastensa puolta. Ja lapset ovat aina yhtä mieltä äidin kanssa.

HALL. Tietysti.

ARVIK. "Tietysti", sanon minäkin. Mutta hän ei tyydy vain siihen. Hän ei voi tehdä mitään puolinaista. Hän ajattelee, tuntee samoin kuin lapset ajattelevat ja tuntevat. Hän elää kokonaan heissä.

HALL. Ja omissa liikeasioissansa.

ARVIK. Ja omissa liikeasioissansa. Niitä hän ei koskaan laiminlyö. Hän on oikea nero.

HALL. Ja hänen liikeasiansa ovat tehneet hänet riippumattomaksi.

ARVIK. Tietysti. Kyllä minä sen saan tuntea. Hän käy joka aamu kaupungissa. Jos lapset ovat hänen kanssaan, niin he jäävät sinne. Heillä on paljon puuhia, joista minä muka en tiedä mitään.

HALL. Etkö sinä sano mitään?

ARVIK. Siitä tulisi vain kiistaa, ja sitä minä en siedä. Sitä paitsi näin on hauskempikin olla. — — —

Mutta sen jälkeen kuin tyttäret tulivat täysikasvuiseksi ja tuo iankaikkinen kosinta alkoi, ei täällä ole enää hetkenkään rauhaa. Koko talo huojuu. Kaikki ovet ovat selkosen selällään. En minä edes tiedä, kuka menee ulos tai astuu sisään.

Ja kaikki nuo ystävättäret! Kaikki rakastumiset ja loukkautumiset. Ja kaikki turhanpäiväiset jaaritukset! Salakihlautumisia ja julkikihlauksia ja purettuja kihlauksia... minun pääni menee aivan pyörälle.

Entäs äiti? Hän on kuin kala vedessä. Hän on rakastunut jokaiseen, johon toisetkin ovat rakastuneet. Kun rakkaus on sammunut, niin hänenkin tunteensa on lopussa. Kaksi vanhinta on ollut kaikkein pahinta. Nimittäin kovin vaihtelevia. Varsinkin Alberta. Äiti on aina mukana!

HALL. Ei kuitenkaan aina.

ARVIK. Eikö aina? — Ah, sinä tarkoitat tuota Karl Tonningia?

HALL. Niin.

ARVIK. Aivan oikein. Se on jotakin uutta.

Mutta Karl Tonning olikin hänen kapteeninsa, kun hän ansaitsi kokonaisen omaisuuden venäläis-japanilaisessa sodassa. Hänestä hän pitää todellakin.

HALL. Hänhän ei kuulu olevankaan mikään tavallinen mies.

ARVIK. Ei ensinkään. Ei myöskään lahjoiltaan. Ja paha kyllä hän ei ole temperamentiltäänkään mikään tavallinen mies. Hän ampuu ihmisiä!

HALL. Hyi sentään!

ARVIK. Hän ampui kaksi malaijilaista. Mutta näyttääpä siltä, kuin ei Alberta tahtoisikaan tulla ammutuksi, salaperäisesti ja leikillisesti Sen minä ainakin olen saanut aikaan.

HALL. Sen olen kuullut.

ARVIK. Alku oli kovin kiihkeä. Mutta nyt —!

HALL. Huvittaako tuo asia sinua?

ARVIK. Tietysti se huvittaa minua. Tuntuu melkein siltä, kuin minäkin olisin hiukan mukana.

Muuten minä olen kaiken ulkopuolella. Aivan kuin vieras omassa kodissani. Jollei minulla olisi taloa — sillä maanviljelys huvittaa minua —

HALL. Sen olen huomannut.

ARVIK. Aivan tavattomasti! Jollei minulla olisi taloa, niin lähtisin matkoille. Kunnes kaikki olisi ohitse. Olen usein tuuminut sitä. Ja silloin minun mieleni tekee lähteä varsinkin Austraaliaan.

HALL. Austraaliaanko?! — Sinäkö?! Joka et koskaan matkusta.

ARVIK. Se on varmaan kaikkein mieltäkiinnittävin paikka maailmassa.

HALL. Lähinnä kotiasi, lanko.

ARVIK. Onko minulla sitten mielestäsi kotia? Mutta kylliksi tästä asiasta!

—

Minä olen pitänyt sinua viime aikoina silmällä. Viihdytkö sinä täällä?

HALL (äkkiä vilkkaasti). Kyllä, se on varma.

ARVIK. Ja nyt, kun minä kuulin, että olet ruvennut saarnaamaan rakkaudesta...

HALL. ... Avioliitosta...

ARVIK. Avioliitosta, — sitä parempi! Silloin minä tulin ajatelleeksi kaikkia näitä pikkutyttöjä. Mahtaa olla hauskaa norlantilaiselle papille, kun hän joutuu keskelle tuollaista iloista joukkoa.

HALL. Erittäin hauskaa.

Sinä sanoit vasta, että minun kanssani on helppo puhua, sillä minä ymmärrän aina heti paikalla.

Sitä samaa minä olen täällä teidän joukossanne tuntenut. Täällä on niin paljoa helpompi olla. Minun ajatukseni arvataan, ennenkuin ne ovat muodostuneet sanoiksikaan.

ARVIK. Ja se inspireeraa puhujaa?

HALL. Niin, inspireeraa. Kuinka nuo pikkutyöt esim. ovat mullistaneet ja sekoittaneet kaikki minussa. Ja kuinka paljon he ovatkaan antaneet minulle? On täytynyt kai elää niinkuin minä, näin kauan kaiken ulkopuolella voidakseen ymmärtää sitä.

ARVIK. Kyllä minä ymmärrän, (levollisesti) Sillä minäkään en voi pitää puoliani heidän joukossaan.

HALL. Pitää puoliasi?

ARVIK. Minä tarkoitan, että se tarttuu.

HALL. "Tarttuu" ei ole oikea sana.

ARVIK. Ei, ei.

HALL. He suorittavat ikäänkuin suuren siivouksen ihmisen sielussa.

ARVIK. Niin, se on ehkä selvempää.

HALL. Esim. kuinka hirveän kömpelöjä me olemme. Mutta heidän parissaan kömpelyys katoaa. Sillä he —

ARVIK. Oo —!

HALL. Heille maailma on vain ponnistuslauta. Ilma on heidän oikea valtakuntansa. Eeteri. Nuoren tytön tanssi...

ARVIK. Niin, hänen tanssinsa!

HALL. ... Eikö se ole kaikkein suloisinta taidetta? Sitä minä ainakin tahtoisin väittää. Etkö sinäkin ole samaa mieltä?

ARVIK. Kyllä!

HALL. Se on elämänvoiman kauneinta säteilyä, kauneinta mitä maailmassa voi olla. Niin, sanoppa jotakin kauniimpaa?

ARVIK. Ei, ei.

HALL. Eivätkä he itse tiedä siitä mitään! Se ei ole yhtään itsetietoista. Aivan kuin kukat ja linnut.

ARVIK. No, kyllä he ovat aika veitikoita. Kyllä he sen tietävät.

HALL. Tietävät — eivätkä sittenkään tiedä. Milloin he ovat aivan itsetiedottomia, milloin suuria veitikoita. Sellaista ei kukaan voi vastustaa.

ARVIK. Hohhoo!

HALL. Niin, sinuun se ei tietystikään tee samaa vaikutusta. Mutta minä, joka tulen kaukaa pohjan periltä, yksinäisyydestä ja kirjojen äärestä, tuosta kylmästä, köyhästä talvipimeydestä... minä näen kulttuuririkkautta siinä.

ARVIK. Kultuuriako —?

HALL. Aivan niin! Säkenöivää kulttuuria! Silmissä, eleissä, liikkeissä, käynnissä, puheessa... Niin, sinä et sitä huomaa; sinä elät siinä mukana. Mutta minä, jolle kaikki on uutta, näen sen. — Mitä suurempi kulttuuri, sitä voimakkaammin, nopeammin se säkenöi.

ARVIK. Niin, säkenöi.

HALL. Entäs muodot! Nuo koskemattomat, pyöreät...

ARVIK. Kuules rovasti!

HALL. Rovasti tai ei, minä olen ihminen. Minä tanssin, minä urheilen. Minun aistini ovat täydessä voimassa. Siksi tämä uusi vaikuttaa minuun kuin kevätlaulu.

ARVIK. Perhana! Anteeksi — sinä tahdoit sanoa —?

HALL. Minä aion sanoa, että tuo muotojen koskemattomuus ja pyöreys ilmenee myös ajatuksissa.

ARVIK. Ajatuksissako?

HALL. Ajatuksissa myöskin! Ei mitään pitkiä viivoja, ei mitään jatkuvaisuutta. Kaikki pyörii vain ympäri, toinen rengas sulautuu toiseen. Toinen asia toiseen. Milloin sinne, milloin tänne. Ei mitään yhteyttä. Ei edes ajassakaan. Kaikki on vain hetkellistä.

ARVIK. Hetket ovat katoavia!

HALL. Varo tuota katoavaisuutta! Jos me takerrumme tuollaiseen renkaaseen — niin jumala meitä armahtakoon! — Emmehän mekään ole kovin kömpelöjä; me liidämme heidän mukansa ennenkuin tiedämme asiatakaan.

ARVIK. Mutta lentäminen on hauskaa!

HALL. Niin vapauttavaa, irroittavaa! Kaikki taakat kohoavat hartioilta, ei mikään merkitse mitään, me olemme kevyitä ja vapaita — hetken aikaa, silmänräpäyksen verran! Mutta millaisia hetkiä, millaisia silmänräpäyksiä! Jäljestäpäin ne lämmittävät ja nuorentavat meitä vielä kauan keskellä työtämme.

ARVIK. Ne seuraavat meitä!

HALL. Ne seuraavat meitä. Se on oikea sana! Ne seuraavat meitä! Ne valavat kirkkauttaan kaikkiin meidän ajatuksiimme.

ARVIK. Kuulehan —?

HALL. Mitä.

ARVIK. En mahda sille mitään; mutta minun täytyy alituisesti koettaa kosketella heitä.

HALL. Ei, ei! Ei sitä! Ei, ei! Minä hillitsen itseäni. Kunnioituksesta heitä kohtaan. Annappas kun sanon: kunnioituksesta kevään mestariteosta kohtaan. Häveliäisyydestä suoraan sanoen.

ARVIK. Mutta sinähän tanssit heidän kanssaan?

HALL. Niin, siinähan se on! Ei minulta halua puutu!

ARVIK. Tietysti.

HALL. Tuo pehmeä, sykkivä, lämmin olento minun käsissäni, — tuntuuhan aivan siltä kuin olisi lähellä itse luonnonsalaisuutta, elämäntoimintaa.

Oletko pidellyt elävää lintua kädessäsi? Eikö siinä ole jotakin pyhää? Oletko tuntenut, kuinka arka se on? Etkö sinä itsekkin ala pelätä?

ARVIK. En. Kun minä otan kanan käteeni tunnustellakseni, onko sillä munia....

HALL (antaa hänelle korvapuustin ja kääntyy pois hänestä).

ARVIK (hyväntahtoisesti). No, olipa tuo omituista elämäntoimintaa.

HALL. Sinä saastutat sen mikä on pyhää! (tarttuu päähänsä).

Mitä minä olen tehnyt? Kuinka minä saatoin noin kiivastua?! Suo anteeksi! Anna anteeksi, hyvä ystävä!

(Käy istumaan ja peittää kasvonsa käsiinsä).

ARVIK. No, no —, lanko; mehän tunnemme toisemme.

Mutta voithan käsittää minun huomanneen, että jotakin uutta on tullut lisää, (kumartuu hänen puoleensa).

Siunaa ja varjele, kuinka rovasti on rakastunut.

HALL (hätkähtää).

ARVIK. Onko se joku pikkutyöistä?

HALL. Onko se sinusta naurettavaa, lanko? Arveletko niin? Minun ikäiseni —?

ARVIK. Sinun ikäisesikö? — — Yhtä nuori olen minä itsekin.

HALL. Sinäkö myöskin —?!

ARVIK. Kun uusi viini kukkii —!

HALL. — niin vanha alkaa käydä, (toistaa koko lauseen) — — Vai sinä myöskin! — Yhteen naistako?

ARVIK (nyökkää).

HALL (äkisti). Mutta sinähän olet naimisissa?

ARVIK. Olenko minä sinun mielestäsi naimisissa?

HALL (hetken kuluttua). Ei — ei! Voihan se olla. Mutta sittenkin —

ARVIK. Minäpä sanon sinulle, siitä on pitkä aika, kun minä olin naimisissa. Pitkään aikaan en myöskään ole ollut isä. En siitä saakka kuin lapset tulivat täysikasvuisiksi.

HALL. Mutta lanko —!

ARVIK. Niin, mitäs sitten?

HALL (muuttuneella äänellä). Oi, en minä voi käsittää sinun sanojasi vakavalta kannalta. (Taas toisella äänellä). Mutta minä puhun aivan vakavasti.

ARVIK (loukkaantuneena). Sen minä kyllä huomaa.

HALL. Ihmisillä on tapana sanoa, kun joku asia tekee heihin niin syvän vaikutuksen kuin tämä minuun: "hän on poissa suunniltaan". Mutta minä, minä olen aivan oma itseni korkeimmassa potenssissa.

ARVIK. Korkeimmassa potenssissa! (Tuttavallisesti). Onko se joku pikkutyttöistä?

HALL (katsoo häneen ja nyökkää).

ARVIK (samoin kuin ennenkin). Mitä hän sanoo siihen?

HALL (myös tuttavallisesti). En minä tiedä. — Vaikka kyllä minä luulen tietäväni.

ARVIK. Etkö ole puhunut?

HALL. En suoraan. Minun täytyy ensin puhua hänen isänsä kanssa.

ARVIK (sivulle). Ohoo, — Paavali! — (ääneen) Etkö sinä ole sitä tehnyt?

HALL. En. (Nauraa).

ARVIK. Sinä naurat? Onko hän hiukan omituinen?

HALL (nauraa vieläkin enemmän). On kyllä.

ARVIK. Mutta tyttäresi? Eikö sinun pitäisi puhua hänenkin kanssaan? Sehän koskee suuressa määrin tytärtäsi.

HALL (innokkaasti). Siinä asiassa sinä voisit auttaa minua!

ARVIK. Minäkö? Suurella mielihyvällä.

HALL. Sinä olet kerran luvannut antaa hänelle matkarahat Lontooseen, jotta hän pääsisi norlantilaisten ystäviemme luo. He ovat niin usein kutsuneet häntä sinne.

ARVIK. Pitäisikö sen nyt tapahtua?

HALL. Nyt heti. Niin hän olisi poissa kotoa ensi aikana.

ARVIK. Tahtoisitko heti paikalla mennä naimisiin?

HALL. Kyllä.

ARVIK. Onnellinen ihminen! Mutta kuka hän on?

HALL. Etkö ole jo arvannut?

ARVIK. En. Kuinka minä voisin?

HALL. Nuorin heistä kaikista. — Onko se sinusta kummaa?

ARVIK. Ei vähintäkään! Minä itse, kuulehan...

HALL. Ah, sinä —!

ARVIK. Minä vakuutan sinulle —!

HALL. Ei sinusta voi koskaan tietää, milloin lasket leikkiä.

ARVIK. Niinkuin haluat! — Nuorin, sanoit —? Kuka on nuorin? Täällähän on heitä koko liuta.

HALL. Minä puhun parasta aikaa hänen isänsä kanssa, (äkkiä, innokkaasti). Sh!

NELJÄS KOHTAUS

Alvilde (tulee oikealta). Oletko sinä täällä, isä?

HALL. Hyvää huomenta, tyttöseni!

ALVILDE. Hyvää huomenta, (suutelee häntä). Hyvää huomenta, setä!

ARVIK. Huomenta, huomenta. (Astuu itsekseen ja nauraa).

ALVILDE. Kylläpä sinä läksit varhain liikkeelle?

HALL. Kävin sairaan luona.

Etpä usko, mitä hyviä uutisia setä tietää sinulle kertoa.

ALVILDE. Todellako!

HALL. Jotain, jota hän on luvannut sinulle?

ALVILDE. Matkan Englantiinko?! — Niin, kyllä hän on nopsa lupaamaan.

HALL. Ei, ei, sinä voit saada rahat heti paikalla. Voit matkustaa vaikka tänä iltana, jos tahdot. Puhuppa hänen kanssaan! (Astuu reippaasti oikealle).

ALVILDE. Onko se totta?

ARVIK. Kyllä se on totta, (Astuu edelleen ja nauraa).

ALVILDE. Saanko minä rahat heti paikalla? Sillä laiva lähtee. Toinen tänä iltana ja toinen huomenna aamupäivällä.

ARVIK. Sinä olet tutkinut kulkuvuoroja!

ALVILDE. Minä teen sitä alituisesti. Sillä minä tahdon mielelläni lähteä. Miksi sinä noin naureskelet?

ARVIK. Ehkäpä samalle asialle.

ALVILDE. Samalle — kuin mikä?

ARVIK. Jonka vuoksi sinä haluat pois.

ALVILDE (pitkään). O-o-oo! — Oletko vihdoinkin huomannut?

ARVIK. Ja sinäkö jo kauan sitten?

ALVILDE. Kauan, kauan sitten. En minä ole tyhmä.

ARVIK. Oletko sanonut mitään?

ALVILDE. Kelle? Helenalleko? En koskaan sanaakaan.

ARVIK. Entäs Helena. —?

ALVILDE. Ajattelehan —!

ARVIK. Niin, mitä sinä sanot siitä? —

ALVILDE (ei sano mitään, mutta voi huomata, mitä hän tuntee).

ARVIK. Arveletko, että se voi käydä päinsä?

ALVILDE (katsomatta ylös). Käydäkö päinsä —?

ARVIK. Että vanha mies...

ALVILDE (reippaasti). Isä ei ole vanha. Ei missään suhteessa!

ARVIK. Suo anteeksi! Että vanhemman puolinen herra...

ALVILDE. Isä ei ole mikään vanhemmanpuolinen herra.

ARVIK. Ei, ei. Ei tietystikään. Hän on vielä nuori, sinun isäsi. Hyvinkin nuori vielä. Melkein yhtä nuori kuin minä. Tunteiltaan. Aisteiltaan.

ALVILDE. Mitä sinä sillä tarkoitat?

ARVIK. Älä kiivastu! Minä tarkoitan, että hän osaa panna arvoa kaikkeen pyöreään.

ALVILDE. Mihin —?!

ARVIK. Kaikkeen mikä on nuorta ja pyöreää. Kaikkeen mikä on pyöreän tiedotonta, — mitä minä sanonkaan: pyöreän koskematonta. Ja kaikkeen pyörivään. Päähänpistoihin ja muuhun sellaiseen, mikä vain pyörii itsensä ympäri, hajanaisiin ajatuksiin. Kaikkeen mikä pyörii niinkuin haihtuvat hetket.

ALVILDE. Mitä ihmettä —?!

ARVIK. Hän ihailee sitä, mikä ei kosketa maata, vaan joka käyttää jalkojaan vain lentämiseen ja maata ponnistuslautanaan. Elää ilmassa, eeterissä. Ja kuitenkin on niin kiinni maassa... ei, niin lämminverinen, niin arka meidän käsissämme, että me mielestämme seisomme itse elämäntoiminnan lähteen partaalla. Mutta me emme saa koskea siihen, ei, ei! Vaikka meillä olisi hyvinkin suuri halu. Vain tanssiessa se käy päinsä. Tanssissa; mutta silloinkin tuntuu siltä, kuin pitelisi kädessään pientä elävää

lintua ja kuulisi sen sydämentykytyksen. Ei se kuitenkaan saa olla mikään kana; sillä se tahraisi pyhyyttä.

ALVILDE. Oletko sinä aivan hullu, setä?

ARVIK. En, tyttöseni. Mutta minä olen tottunut yksinäisyydessäni ja kirjojeni ääressä analyseeraamaan tunteitani.

ALVILDE. Sinusta ei voi koskaan tietää, puhutko pilaa vai vakavasti... Ah! Sinä pilkkaat isää! Sinä karriikeeraat häntä!

Sen minä sinulle kostan, niin totta kuin minä elän! Sen sanon sinulle vasten silmiä, setä! Varo itseäsi!

ARVIK. Kaikista pikkutyttöistä ei kukaan ole yhtä herkullinen kuin sinä. Se on minun juhlallinen vastaukseni!

ALVILDE. Niin, kyllä sinä vielä saat —!

ARVIK. Koska hän hakkailee minun tytärtäni, niin enkö minä saa hakkailla hänen tytärtänsä?

ALVILDE. Hän hakkailee vain yhtä ainoaa. Mutta sinä hakkaat meitä kaikkia. Silloin kun olet sillä päällä. Siinä on ero teidän kahden välillä.

ARVIK. Mutta minä en pidä kenestäkään niin paljon kuin sinusta, Alvilde. Ja vain peittääkseni tunteitani minä hakkailen niitä toisia.

ALVILDE. Kuinka herttainen sinä olet. — Minäpä kerron sinulle jotakin, jota sinä et yhtään tiedä.

ARVIK. Mitä sitten —?

ALVILDE. Että me olemme rakastuneet sinuun, kaikki.

ARVIK. Onko se mahdollista?

ALVILDE. Niin, sillä nykyään meissä nuorissa tytöissä on herännyt aivan kuin uusi suunta. Me suosimme vanhempia miehiä. Me pidämme heistä enemmän kuin muista. Me haemme heidän seuraansa. Etkö ole huomannut sitä, setä?

ARVIK. En.

ALVILDE. Onko se mahdollista? Juuri tänään kuulin kolmannelta nuoresta työstä, joka on mennyt kihloihin jonkun vanhanpojan kanssa.

ARVIK. Tosiaankin —

ALVILDE. Ja kaksi sinun omista naapureistasi, kaksi leskimiestä —

ARVIK (keskeyttäen). Sinä olet oikeassa!

ALVILDE. Toinen on mennyt kihloihin Ingan kanssa, joka on täsmälleen kahdenkymmenen vuoden vanha, ja toinen...

ARVIK. On juuri kihloihin menossa...

ALVILDE. Aivan nuoren kahdeksantoistavuotiaan tytön kanssa. Gusta Storm.

ARVIK. Vasta eilen viimeksi, tavatessani hänet pellolla —

ALVILDE (keskeyttää) — Siinä siis näet!

ARVIK. Mutta sanoppa minulle, Alvilde, mistä se johtuu? Hyvän toimeentulonko vuoksi?

ALVILDE. Niin, osittain siitäkin. Me olemme tulleet käytännöllisiksi, me nuoret tytöt. Mutta on siihen muitakin syitä.

ARVIK. Sanoppa mitä?

ALVILDE. Niin, me nuoret tytöt, me emme tahdo vain rakastaa ja tulla rakastetuiksi. Kun me olemme tulleet 19—20 vuoden vanhoiksi, niin me olemme kyllästyneet siihen. Me tahdomme tehdä jotakin hyödyllistä.

ARVIK. Tahdotteko te tehdä jotakin hyödyllistä?

ALVILDE. Ja saada kiitosta. Ja kunnioitusta. Ja vanhemmat miehet ovat hyvin kiitollisia.

ARVIK. Sitä me olemmekin.

ALVILDE. Etkö ole huomannut, kuinka se on meille mieleen?

ARVIK. Kyllä.

ALVILDE. Ja vielä toinenkin asia. Me tahdomme tekeytyä nuoremmiksi kuin mitä me olemme. Tekeytyä lapsiksi. Jotta meitä hemmoiteltaisiin ja pidettäisiin hyvänä kuin lapsia. Ja syynä siihen on se, että se on teille mieleen. Sillä te tahdotte niin mielellänne olla viisaita. Te tahdotte tuntea olevanne ikäänkuin meidän holhoojiamme.

ARVIK. Sinä veitikka!

ALVILDE. Ja sitten meistä on hauska saavuttaa sitä mitä me tahdomme, kaikessa hiljaisuudessa. Ikäänkuin itsestänsä. Ja sen me paraiten saavutamme teidän parissamme.

ARVIK. Puhutteko te tuollaista keskenänne?

ALVILDE. Alituisesti. Se on ikäänkuin muodissa. Me puhumme siitä, kuinka varmat me olemme teistä. Ja että te ette komenna meitä, ettekä ole olevinanne. Me puhumme siitä, kuinka kiltit te olette.

ARVIK. Sillä me olemme kiitollisia. Se on totta se.

ALVILDE. Te tarvitsette meitä. Otatte huomioon sen, mitä me teille teemme. Siksi te merkitsette meille enemmän, ja olette enemmän meidän kanssamme. Meillä on parempi olla teidän luonanne.

ARVIK (erikseen). Hän on vaarallinen, tuo tyttö! — —

Ja nyt sinä haluat matkustaa, Alvilde?

ALVILDE. Minun täytyy matkustaa. Koeta tyytyä siihen, setä.

ARVIK. Oi, kuinka minä tulen kaipaamaan sinua!

ALVILDE. Todellako, setä?

ARVIK. Äärettömästi!

ALVILDE. Tule mukaan!

ARVIK. Mitä sinä sanot —?

ALVILDE. Tule mukaan, sanon minä.

ARVIK. Lontooseenko —?

ALVILDE. Aivan salaa. Eikö se olisi hauskaa?

ARVIK. Ha, ha, haa!

ALVILDE. Tekeekö sinun mielesi —?

ARVIK. Ha, ha, haa! — Hän on vaarallinen, tuo tyttö tuossa!

ALVILDE. Silloin minä odotan huomiseen. Muuten olisin lähtenyt jo tänään. Huomenna lähtee myös suuri laiva.

ARVIK. Aivan salaako, niinkö arvelet?

ALVILDE. Niin. — He tekevät myös salassa jos jotakin.

ARVIK. Ohoo! — Sinä olet veitikka! Suuri, suuri, suuri veitikka!

ALVILDE. No —? Mitä sinä siihen sanot?

ARVIK. On niin hauska kuulla sinun norlantilaista sävelkorkoasi. Se on niin keinuvaa.

ALVILDE. Se sopii mereen.

ARVIK. Kyllä. Et suinkaan sinä tule merikipeäksi?

ALVILDE. Norlantilaistyttykö —? Kaikkea sinä kysyt.

ARVIK. Minä olen kauan aikaa aikonut lähteä merelle.

ALVILDE. Tällekö matkalle —?

ARVIK. Ei, vaan paljoa pitemmälle matkalle. Paljoa pitemmälle.

ALVILDE. Minne?

ARVIK. Austraaliaan.

ALVILDE. Hyvä jumala! Aina Austraaliaanko asti?

ARVIK. Tahdotko tulla mukaan?

ALVILDE. Mitä —? — — Me kaksiko?

ARVIK. Niin.

ALVILDE. Ha, ha, haa!

ARVIK. Ei, se on täyttä totta!

ALVILDE. Oikeinko todella?

ARVIK. Sinä et suinkaan tiedä, kuinka ihmeellinen matka se on ja millainen maa sitten! Varsinkin Uusi-Seelanti. Se on tulevaisuuden maa, Alvilde! Oi, se on tulevaisuuden maa!

ALVILDE. Tarkoitatko ihmiskunnalle? — Vai meille molemmilleko?

ARVIK. Ha, ha, haa! Kernaimmin meille molemmille! — Tahdotko?

ALVILDE. Eikö tämä käy liian pian, setä? Emmekö voisi puhua siitä laivalla?

ARVIK. Sinä olet oikeassa. — Niin, tiedätkös Alvilde, minäpä luulen, että tulen mukaan!

ALVILDE. Tuletko todellakin?!

ARVIK. Totta tosiaan —!

ALVILDE. Onko se aivan varma?

ARVIK. Se riippuu siitä...

ALBERTA (astuu samassa näyttämön yli, vasemmalta oikealle, hyvin reippaasti).

ALVILDE. Hyvää huomenta, Alberta!

ALBERTA. Huomenta! (Ulos).

ALVILDE. Mikä häntä vaivasi?

ARVIK. Hänellä on vaikea aika nykyään.

ALVILDE. Niin, päästä minut vaan pois täältä, kaikesta pois! Mutta rahaa, setä!

ARVIK. Ne sinä saat laivalla!

ALVILDE (katselee häntä). Ei kiitos. Anna ne heti paikalla!

ARVIK. Nyt hetikö?

ALVILDE. Aivan heti!

ARVIK. Minä tuon ne sinulle.

ALVILDE. Ei, mene nyt heti hakemaan.

ARVIK. Minulla on sattumalta taskussani suurempi seteli.

ALVILDE. Annas tänne!

ARVIK (ottaa lompakkonsa esille). Viidensadan kruunun seteli.

ALVILDE. Sepä vasta oli paljon. Mutta sitten sinä varmaan olet rikas; koska voit tulla toimeen ilman sitä.

ARVIK. Ei meillä ole koskaan rahoja, joita ilman me voimme tulla toimeen, Alvilde. Tarkoitan, jos ymmärrämme niitä vain käyttää.

ALVILDE (ärsyttäen). Ehkä sinä et voi tulla toimeen ilman näin suurta summaa?

ARVIK (huoaten). Täytyy koettaa! — Ole hyvä!

ALVILDE (ottaa setelin). Sinäpä olit kiltti, setä! Oikein odottamattoman kiltti!

ARVIK. Olenko? — — Mitä minä saan palkakseni?

ALVILDE (ojentaa kätensä). Kiitos, setä! Tuhansia, tuhansia kiitoksia!

ARVIK (pitää kiinni kädestä). Eikö mitään muuta —? (vetää hänet puoleensa).

ALVILDE (hiljaa). Muista, Alberta on kotona.

ARVIK. Mitä se tekee? Vanha mies —?

ALVILDE. Laivalla, setä! Laivalla! (Irroittaa itsensä. Hiljaa, mairitellen). Sillä sinähän tulet matkaan? — Hyvästi! (Juoksee oikealle).

ARVIK. Minä tulen mukaan! (Juoksee jäljessä). Odota!

VIIDES KOHTAUS

ROUVA ARVIK (kuuluu heti ulkoa vasemmalta). Hyvästi, pikkutyöt! Kiitos seurasta!

USEITA (ulkopuolella). Hyvästi!

ROUVA ARVIK (hetken kuluttua vasemmalta kori, shaali, laukku kädessä). Maria!

MARIA (tulee vasemmalta).

ROUVA ARVIK. Tässä on! Kutsu minua, kun olet päässyt niin pitkälle, niin tulen sinua auttamaan. (Antaa hänelle korin). Laske tuo kirjoituspöydälleni! (Antaa hänelle salkun). Ota tuokin! (Antaa hänelle shaalin).

MARIA (menee sisään vasemmalle).

ROUVA ARVIK (astuu edes-takaisin, katsoo ylös oikealle. Sitten hän huutaa). Alberta! — — Alberta! Oletko siellä? ikkuna avautuu yläkerroksessa oikealla.

ALBERTA (ikkunassa). Täällä olen!

ROUVA ARVIK. Oi, tule alas! (Ikkuna sulkeutuu. Astuu edes-takaisin).

ALBERTA (tulee).

ROUVA ARVIK. Millä tavalla sinä käyttäydyt?

ALBERTA. Minäkö?

ROUVA ARVIK. Älä tekeydy viattomaksi. Se sinulle kaikkein vähimmin soveltuu!

Minä toin hänet mukanani kaupungista. Hän näet ei voi kestää tätä epävarmuutta. Hän ei voi nukkua eikä syödä. Täti oli oikein huolissaan hänen tähtensä. Minä puhuin hänen kanssansa niin hyvin kuin saatoin, lupasin auttaa häntä parhaalla tavalla. Ja pyysin häntä mukaani tänne.

Mutta tuskinpa näit meidät yhdessä laivalla, niin aloit nauraa ja kiemailla tuon nuoren valkopukuisen keikarin kanssa, — enhän edes tiedä, kuka hän on.

ALBERTA. Kiemailla? — Sitä minä en koskaan ole tehnyt.

ROUVA ARVIK. Niin, sano sitä millä nimellä tahdot. Sinä käyttäydyit aivan sietämättömästi'. Sinä teit sen vain ärsyttääksesi Karl Tonningia. Huomasitko miltä hän näytti?

ALBERTA. Kyllä minä näin.

ROUVA ARVIK. Varo itseäsi, Alberta!

ALBERTA. Juuri sitä minä en halua!

ROUVA ARVIK. Sinä teit sen vain siksi, että isä kertoi noista kahdesta malaijilaisesta merimiehestä, jotka Karl oli ampunut.

ALBERTA. Paljon mahdollista.

Minähän en saa puhua edes paria sanaa jonkun muun miehen kanssa, tuskin jonkun naisenkaan kanssa näkemättä kahta silmää, jotka tähtäytyvät minuun aivan kuin revolverinpiiput! Se on orjuutta! Suoraan sanoen orjuutta.

Minä en ole hänen omaisuuttaan. Enkä minä tahdo siksi tullakkaan.

ROUVA ARVIK. Mutta sinä tahdot sittenkin antautua miehesi valtaan? Yksin hänelle?

ALBERTA. Niin kauan kuin minua miellyttää. Ja niinkuin itse tahdon. En minä omista häntä. Eikä hän minua.

Jos rakastun johonkin muuhun...

ROUVA ARVIK. Sitä sinä et koskaan tee! Sinä et ole sellainen.

ALBERTA. Mutta jos sittenkin rakastun, mitä oikeutta hänellä silloin on ampua minua? Niinkuin noita merimiehiä. He eivät tahtoneet totella häntä.

ROUVA ARVIK. Se oli itsepuolustusta.

ALBERTA. Hän on itse sanonut minulle, että hän on pienestä saakka tottunut revolveria käyttämään. Vapaahetkinään hän ampuu pilkkaan.

ROUVA ARVIK. Osta sinäkin revolveri! Opi ampumaan; sitä minä olen tehnyt. Se on hauskaa.

ALBERTA (nauraa). Olisipa se hauska avioliitto!

ROUVA ARVIK (voimakkaasti). Niin, ja saada tulista rakkautta!

ALBERTA. Henkensäkö uhallä?

ROUVA ARVIK. Pelkäätkö sinä?

ALBERTA. Sitä en usko.

ROUVA ARVIK. Minä tahtoisin saada miehen, joka olisi niin hurjasti rakastunut minuun, ettei hän antaisi kenenkään muun katsellakaan minua, Alberta! Kun ensinkin voittaisi sellaisen rakkauden ja sitten kesyttäisi häntä!

ALBERTA (huomaavaisesti). Kesyttäisi häntä —?

ROUVA ARVIK. Niin, kesyttäisi häntä! Karl ei ole koskaan kohdannut vastustusta, jota hän ei olisi voittanut. Ja tuo hallitsemishalu on nyt tunkeutunut hänen rakkauteensakin.

Siitä sinun pitää vieroittaa hänet. Sillä ei ole ainoatakaan miestä, jonka viisas, kaunis nainen ei saisi polvilleen. Jos hän vain itse tahtoo. Niin, polvilleen, jotta hänen täytyy kerjätä, kerjätä! —

ALBERTA. Kuulehan äiti —!

ROUVA ARVIK. Ei, kuuntele nyt minua!

Täällä te vain leikittelette ja olette ikävissänne, kun ette voi käyttää kaikkea voimaanne. Menette kihloihin milloin yhden, milloin toisen kanssa, vieläpä kolmannenkin. Te elätte keskellä juoruja ja joutavuutta...

ALBERTA. Ei, äiti

ROUVA ARVIK. Ja sen sijaan sinulla on nyt tarjona miehen rakkaus, joka vaatii kaikki sinun voimasi, kaiken huomiosi. Mies, oikea mies, joka riistää sinut irti kaikista tavallisista oloistasi. Minä en voisi ajatellakaan mitään ihanampaa.

ALBERTA. Sinä, äiti, olet ihastunut häneen!

ROUVA ARVIK. Niin minä olenkin. Minun sydämessäni on kyttenyt kaipuu, jonka olemassa olosta minulla ei ole ollut aavistustakaan. Kuinka moni siitä tietää mitään?

Mutta vaikka en olisikaan ihastunut häneen, — niin pitäisihän minun sittenkin ihastua nuoreen kauniiseen sankariin, sellaiseen kuin hän on! Mieheen, joka on tehnyt niin paljon kuin hän minun tähteni.

ALBERTA. Niin, tuo Japanin sota — —! Siihen sinä aina vetoat.

ROUVA ARVIK. Pilkkaatko sinä sitä? Että hän mursi saarroksen neljä — 4 — kertaa ja möi laivan perästäpäin suuresta hinnasta; se tuotti hänelle kunniaa. Enkö minä tuntisi kiitollisuutta sellaista miestä kohtaan?

ALBERTA. Mutta mitä se minua liikuttaa?

ROUVA ARVIK. Hyvinkin paljon. Se liikuttaa meitä kaikkia. Sitä paitsi sinä vain teeskentelet. Sinä olet siihen määrään minun kaltaiseni, että jos

minä pidän jostakusta, niin sinäkin pidät hänestä.

ALBERTA. Ha, haa!

ROUVA ARVIK (kiihkeästi). Käyttäytyisitkö sinä tuolla tavalla, jollet pitäisi hänestä? Ensi aikoina sinä olit aivan poissa suunniltasi.

ALBERTA. Kyllä tätä jo riittää. Minä tahdon olla oma herrani. Sinä puhut sodasta ja piirityksestä. Et suinkaan sinä luule, että minä olisin mikään palkinto?

ROUVA ARVIK. Ensi aikoina minä sitä todellakin luulin. Että merisankari olisi valloittanut sinut, vaistomaisesti. Minä luulen sitä oikeastaan vieläkin. Syvimmässä sielussasi sinä pelkääät sitä!

ALBERTA. Mitä kaikkea sinä keksitkään, äiti, kun tahdot päästä tahtosi perille. Minä en huoli vastata. (Äkeissään). Miksi sinä laahasit hänet taaskin tänne?

ROUVA ARVIK. Siksi että minun oli sääli häntä. Minun mielestäni sinäkin voisit sääliä häntä.

ALBERTA. Minäkö?

ROUVA ARVIK. Sinun pitäisi ymmärtää häntä paremmin. Hän tuli tänne hermostuneena ja väsyneenä, sairastaen ilmastokuumetta. Hänen piti saada levätä. Äkkiarvaamatta hän joutuu keskelle tulista rakastumista, siksi että hän rakastui ensi kertaa eläissään. Ja sinä yllytit häntä, pikku velho! Ei, älä heittele niskaasi! Varo mielemmin itseäsi!

ALBERTA (reippaasti). Mitä minä varoisin?

ROUVA ARVIK. Sitä mitä teet. Sillä hänelle tämä merkitsee elämää tai kuolemaa. Sen sinä kai ymmärrät.

ALBERTA (lujasti). Ei, minä en tahdo antautua sillä tavalla! Minä en tahdo!

ROUVA ARVIK. Opetä hänelle sitten toinen tapa. Se on suuri tehtävä. Ja hän on sen arvoinen. Ajattele asiaa! (Astuu verannan portaille oikealle puolelle).

MARIA (astuu samassa ovelle).

ROUVA ARVIK. Kyllä tulen! (Astuu portaita ylös ja menee sisään yhdessä Marian kanssa).

KUODES KOHTAUS

ALBERTA (astuu koneellisesti jäljessä. Pysähtyy verannan eteen, astuu sitten toiselle puolelle noustakseen toisen verannan portaita. Pysähtyy siihen, tarttuen toisella kädellään kaidepuuhun ja katsoo eteensä).

KARL TONNING (tulee esille vasemmalta. Ylpeä, kaunis olento. Kun hän näkee Albertan, epäröi hän, mennäkö eteenpäin. Uskaltaa vihdoinkin, astuu varovaisesti eteenpäin. Kun Alberta ei huomaa häntä, sanoo hän hiljaa). Neiti!

ALBERTA (pelästyy, jotta huudahtaa). Miksi te tulette tänne? Mitä te tahdotte minusta? (Astuu nopeasti portaita ylös ja sisään).

KARL TONNING (tarttuu päähänsä, ikäänkuin se olisi haljeta. Seisoo hetken aikaa kootakseen ajatuksensa, katsoo ympärilleen ja ovea kohti, josta Alberta katosi. Menee sitten, kääntyy kuitenkin vielä kerran ovea kohti).

ALBERTA (tulee taas näkyviin). Tämäpä oli hullua!

ROUVA ARVIK (tulee verannalle vasemmalta. Katsoo ympärilleen). Eikö Karl Tonning ole täällä? Marna sanoi hänen tulleen.

ALBERTA. Hän oli täällä.

ROUVA ARVIK. Entäs sitten —?

ALBERTA. Hän meni jälleen.

ROUVA ARVIK. Alberta!

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS

Sama paikka. Huonekalut järjestetyt niinkuin alussa.

ENSIMÄINEN KOHTAUS

HALL (istuu penkillä, mutta nousee, kun Helena tulee verannalle oikealta).

HELENA. Ei, he ovat kaikki puutarhassa. Alvilde, Gunda ja kaikki muutkin ovat siellä.

HALL. Sitten he jäävät sinne pitkäksi aikaa. — Entäs äitisi —?

HELENA. Hän on myös siellä. — Emmekö mekin lähde sinne?

HALL. Minä tahtoisin kernaasti puhua sinun kanssasi kahdenkesken.

HELENA (pelokkaana). Täällä me emme koskaan ole kahden. Ja sitä paitsi...

HALL. Helena!

HELENA. Ei, älä huoli! Ei!

HALL. Pelkäätkö sinä?

HELENA. Pelkään.

HALL. Tahdotko sinä mennä pois? — Vai pitääkö minun mennä?

HELENA. Pitää.

HALL. Enkö saa puhua sinun kanssasi kahdenkesken?

HELENA. Et.

HALL (hetken kuluttua). Olenko siis erehtynyt? — — Minä luulin — (kääntyy pois hänestä).

HELENA. Mitä sinä luulit, setä?

HALL (kääntyy jälleen hänen puoleensa). Että sinä juttelisit mielelläsi minun kanssani.

HELENA. Sen minä teenkin.

HALL. Sinä kesänä, jolloin olit meidän luonamme Norlannissa, —

HELENA. Silloin oli Alvilde mukana.

HALL. Ei aina. Ei lainkaan aina. Sinä seurasit mielelläsi minun mukanani kävelyretkille...

HELENA. Keskustellaksemme siitä, mitä rippikoulussa olimme lukeneet.

HALL. Puhuimme me muustakin.

HELENA. Minä muistan joka ainoan sinun sanasi.

HALL. Muistatko myös sitä, mitä tänne tultuani olen puhunut?

HELENA. Kyllä minä luulisin.

HALL. Myös sitä, mitä en ole sanonut?

HELENA. En ymmärrä mitä tarkoitat?

HALL. Kaikkea sitä, mitä sinä et ole sanonut, muistan minä kaikkein parhaiten.

HELENA (katselee ympärilleen).

HALL. Mikäs nyt?

HELENA. Olin kuulevinani jotakin.

HALL. Sinä kuulit varmaan vain oman äänesi. Niitä sanoja, joita et ole sanonut?

HELENA. Ei, setä —!

HALL. Ne minä olen kuullut. Aina tuon kesäyön jälkeen Norlannissa. Kai sinäkin sen muistat?

HELENA. Lintuvuorellako?

HALL. Niin, lintuvuorella! Katsos! Me ihailimme yhdessä keskiyöaurinkoa. Taivas loimusi, vuoret liekehtivät; entäs meri? Meri lepäsi aivan synkkänä edessämme.

HELENA (innokkaasti). Älä unohda tuoksuavaa ilmaa ympärillämme. Kanervat ne siellä tuoksuivat. Se oli niin voimakasta, että se kokonaan tukehdutti kaiken muun. Tuon kaukaisen ja suuren; mutta kylmän. Niin hirveän kylmän! Mutta kanerva, se oli tuore ja raitis ja nuori, ja se piiritti meidät joka taholta.

HALL. Sinä taitoit kanervanoksan ja kiinnitit sen napinreikääni.

HELENA. Niin.

HALL. Mutta samassa me säikähdimme. Sillä jotakin tapahtui.

HELENA. Niin, vene laski lintuvuoren rantaan! Siitäpä vasta syntyi elämää!

HALL. Kaikki oli ollut niin hiljaista. Niin, aivan kuin elämä olisi vajonnut iankaikkisuuteen. Mutta äkkiä elämä heräsi! Sadan tuhannen linnun äänet kajahtivat yhtä aikaa.

HELENA. Koko ilma oli täynnä siipiä ja huutoa.

HALL. Silloin me näimme sen, mikä oli uinunut hiljaisuudessa. Muistatko mihin minä sitä vertasin? Kyllä sinä näyt muistavan, Helena. Ja silloin minä kuulin sinun ajatuksesi Vaikka en ollut kuulevinani.

HELENA (on vaiti).

HALL. Minä luulin, ettei minulla ollut lupa kuulla. Mutta kun tulin tänne, ja sinä sanoit aivan samaa minulle täälläkin — ilman sanoja, aina vain ilman sanoja! '—, silloin en voinut sitä enää vastustaa. Sitä oli niin ihmeen suloista kuulla...

HELENA. Ei, setä! Älä huoli!

HALL. Helena!

HELENA. Ei, ei!

HALL (katselee häntä, käy sitten istumaan penkille sen äärimmäiselle reunalle vasemmalle ja nojaa oikean kätensä pöytään). Tänään on kaunis

ilma.

HELENA (on vaiti).

HALL. Käy sinäkin istumaan!

HELENA (epäroii).

HALL (katselee häntä).

HELENA (lähestyy, mutta käy istumaan aivan penkin päähän oikealle).

HALL. Mikä vahinko, ettei penkki ole sen pitempi!

HELENA (hymyilee ja siirtyy lähemmäksi).

HALL (kumartuu hänen puoleensa). Minä olen puhunut isäsi kanssa tänään, kaksikin kertaa. Minä tulen suoraan hänen luotaan. Saanko luvan sanoa sinulle mitä hän sanoi?

HELENA (nousee). Älä huoli.

HALL. Nyt sinä myönnät hänen olleen oikeassa, Helena. Ja se on minulle raskasta.

HELENA. Mitä isä sanoi?

HALL. Pelkäätkö sinä?

HELENA. Pelkään. Sillä isä voi sanoa niin kovin paljon.

HALL. Sitä hän voikin. Mutta se, minkä hän nyt sanoi, on kaikkein vaikeinta minulle.

HELENA (käy istumaan). Sano, setä!

HALL. Hän sanoi: tyttö on liian nuori.

HELENA (on ääneti hetken aikaa ennenkuin puhuu). Sanoiko hän niin? —

—
Mitä sinä siihen vastasit?

HALL. Minä sanoin, etten uskonut sitä. Mutta nyt minä uskon.

HELENA. Oikeinko todella, setä?

HALL. Etkö ymmärrä, Helena, että nyt minä pelkään enemmän kuin sinä?

HELENA. Pelkäätkö sinä?

HALL. Ei koskaan saa ottaa mitään etukäteen. Ja sitä minä olen tehnyt.

HELENA. Mitä sinä tarkoitat? Etukäteen — —?

HALL. Minä pidin sinusta niin paljon, että sinä olit kaikessa aina mukana. En voi enää tulla toimeen ilman sinua. Ja siihen minä olen itse syypää. Minä olin niin varma ja annoin asian mennä vain menojaan. Minä huomasin kyllä sinun arkuutesi. Mutta minä luulin sitä nuoren tytön ihastukseksi. Nuoret tytöt usein käyttäytyvät sillä tavalla.

HELENA. Setä!

HALL. Minä olin niin ihmeen onnellinen, Helena! Niin ylpeän onnellinen, etten lainkaan huomannut, että sinä olit liian nuori.

HELENA. Silloin sinä näit aivan oikein. Sillä minä en ole laisinkaan liian nuori. Kuinka tyhmää, että isä sanoo jotakin sellaista.

HALL. Mitä tämä sitten merkitsee? Miksi sinä pelkää?

HELENA. En minä yhtään pelkää! En minä yleensä ole mikään pelkuri.
Kysy, niin saat kuulla!

HALL. Mutta sanohan, mitä tämä merkitsee? Et tiedä, kuinka sinä peloitit minua.

HELENA. Katsoppas... se on niin kauhean noloa. (Purskahtaa itkuun).

HALL. Noloa, että aivan nuori tyttö...

HELENA. Niin, niin!

HALL. Noloa toistenko vuoksi?

HELENA. Niin, niin!

HALL. Ovatko he kiusanneet sinua?

HELENA. Oi —! Joka päivä!

HALL. Kuinka he sen keksivät?

HELENA. Minä en voinut sitä salata. Minä olen pitänyt sinusta aina lapsesta saakka. Siitä saakka kuin olit täällä käymässä. Siksihän minä tahdoin päästä sinun luoksesi rippikouluunkin. Siksi... Ei, en minä voi selittää kaikkea. Mutta minä olisin joka hetki voinut lentää sinun kaulaasi, — etkö ole tuntenut sitä?

HALL (siirtyy lähemmäksi). Kyllä! Mutta siksi minä niin pelästyinkin...

HELENA. Niin, sillä tämmöinen pieni tyhmä tyttö kuin minä — ja sinä, — sinähän olet niin paljoa vanhempi ja niin viisas ja kaikki ihmiset panevat sinuun niin paljon arvoa ja... niin, se oli niin noloa, niin noloa, niin noloa. (Hän polkee jalkaansa ja peittää kasvonsa).

HALL. Ha, ha, haa! (Hall riistää hänet ylös penkiltä ja syleilee häntä lämpimästi, sydämellisesti).

HELENA (riistäytyy irti). Hyvä jumala, jos joku näkisi, setä! Ehkä he ovat jo tulleet takaisin!

HALL. Sinun täytyy voittaa se!

HELENA. Jospa minä vain voisin!

HALL. Muuten minä luulen, että olet liian nuori.

HELENA. Sanokoon sitä kuka hyvänsä! (Heittäytyy hänen kaulaansa).

TOINEN KOHTAUS

ROUVA ARVIK (vasemmalla, ylhäällä ikkunassa, jonka hän avaa). No mutta HELENA. —!

HELENA (huutaa ja irtaantuu).

ALBERTA (oikealla, ylhäällä ikkunassa, jonka hän avaa.) No mutta Helena!

ALVILDE, GUNDA, JOSEFA (ovat myös avanneet ikkunat).

HELENA (huutaa taaskin ja heittäytyy Hallin syliin piiloutuakseen hänen luokseen).

HALL (sulkee hänet syliinsä ja katsoo ylös). Helena on minun luonani. Mitä te hänestä tahdotte?

ROUVA ARVIK. Sulkekaa ikkunat, lapset! (He sulkevat. Rouva Arvik sulkee omansa).

HELENA. Jollet olisi pitänyt kiinni minusta, niin olisin vajonnut maan alle.

HALL. Mutta nythän se on voitettu?

HELENA. Niin ajatteleppas, sitä minäkin luulen.

HALL. Oi, Helena, kun sinä... Ei, en minä voi puhua... (Hetken kuluttua). Ystäväni, mene äitisi luo. Minä tulen heti jäljessä.

HELENA (poistuu vasemmalle).

HALL (on seurannut häntä silmillään. Heti kun hän jää yksin, laskee hän toisen polvensa maahan, panee kätensä ristiin ja painaa kasvonsa niitä vasten).

KOLMAS KOHTAUS

ALVILDE (tulee oikealta, pysähtyy hetkiseksi, liikutettuna). Isä!

HALL (nousee heti, kääntyy häntä kohti ja avaa sylinsä).

ALVILDE (lähestyy, vaipuu hänen syliinsä. Äänettömyys).

HALL. Oletko jo kauan tämän tiennyt?

ALVILDE. Kyllä.

HALL. Onko se sinusta omituista?

ALVILDE. Rakas isä!

HALL (tarttuu hänen päähänsä molemmin käsin. Katsoo häntä suoraan silmiin). Puhu! Aivan suoraan!

ALVILDE. Jos sinä olet onnellinen —

HALL (päästää hänet irti). Sinusta se on omituista. Niin minustakin. Vaikka minulla on sellainen tytär kuin sinä! Niin äitisi näköinen. Ja niin iloinen ja viisas. Minä sanoin sen itselleni satoja kertoja. Mutta ihmisessä on jotakin, joka on voimakkaampaa, kuin nuo sadat vastaväitteet.

ALVILDE. Kyllä minä sen ymmärrän. Onneksi olkoon, isä!

HALL. Kiitos, kiitos! (Syleilee häntä). Sinä itket?

ALVILDE. Ei se tee mitään, isä! (Kääntyy pois).

HALL. Oi, — tätä minä juuri pelkäsin.

ALVILDE. Älä huoli pelätä.

HALL. Se koskee niin kipeästi minuun, lapsi!

ALVILDE. Se on nyt vain ensi alussa.

HALL. Luuletko —?

ALVILDE. Aivan varmaan. Varsinkin jos saan nyt matkustaa pois.

HALL. Heti paikallako? Puhumatta...?

ALVILDE. Puhumatta kellekään.

HALL. Alvilde. —?

ALVILDE. Kyllä, kyllä! Minusta tuntuu myöskin, että sinun ja Helenan tulee olla jonkun aikaa yksin. Juuri nyt. Ja sitten minä olen poissa kunnes... (vaikenee).

HALL. Minä ymmärrän.

ALVILDE. Kaikille on parasta, kun en ole täällä. Etkö usko?

HALL (pahoillaan). Ehkä kyllä.

ALVILDE. Sinä et tietystikään ole sitä ajatellut. Mutta minä olen. Setä on jo antanut minulle matkarahat.

HALL. Lontoon matkaako varten?

ALVILDE. Lontooseen, Hawkinsien luo.

HALL. Eikö hän vain luvannut? Tiedäthän, että häneltä on vaikea saada rahaa irti.

ALVILDE. Minulla on jo. Tässä näin.

HALL. Näytähän!

ALVILDE (näyttää).

HALL. Noin paljon! Tämäpä vasta on yllätys.

ALVILDE (nauraa). Minulle myöskin. (Lähestyy, kuiskaa). Enkö matkustaa heti paikalla?

HALL. Nytkö —?

ALVILDE. Nyt juuri. Olen jo pakannut tavarani; en ota juuri mitään mukaan. Minä ostan Lontoossa.

HALL. Sinä lähtisit siis nyt kaupunkiin? Ja sitten —?

ALVILDE. Yöllä matkaan —

HALL. Tänä yönäkö —? Sitten minä saatan sinut laivaan.

ALVILDE. Ei, ei! Ei kukaan saa tietää, että matkustan tänä iltana.

HALL. Minkä vuoksi?

ALVILDE. Katsos, minä tiedän sattumalta erään, joka matkustaa huomenna Lontooseen. Eräs herra. Enkä minä tahdo matkustaa hänen kanssansa. En millään ehdolla! Siksi minä lähden jo tänä yönä. Eikä kukaan saa sitä tietää. Ei, älä kysy, isä!

HALL. En, en! Onko sinusta hauska päästä Lontooseen?

ALVILDE. Äärettömästi.

HALL. Iloitset saadessasi tavata vanhoja ystäviämme...

ALVILDE. En yksin siitä. Vaan saadessani alkaa uutta elämää.

HALL. Mitä sinä sillä tarkoitat?

ALVILDE. Minä mielestäni jo osaan tämän elämän. (Itkee).

HALL. Alvilde. —!

ALVILDE. Anteeksi, isä! En minä aikonut sitä sanoa! En ymmärrä, miten tulin sitä sanoneeksi. Ei, älä sano mitään! Anna minun mennä!

HALL. Kyllä. Mutta pitäähän minun — —

ALVILDE. Ei, ei! Hyvästi, rakas isä. (Heittäytyy hänen kaulaansa). Ja tule onnelliseksi! (Itkee).

HALL. Kiitos, rakas Alvilde, kiitos! Vielä yksi ainoa sana.

ALVILDE (irtaantuu hänestä, kiihkeänä).

HALL. Älä ole mustasukkainen Helenalle!

ALVILDE. Minä tahdon koettaa. (Reippaasti ulos).

NELJÄS KOHTAUS

ROUVA ARVIK (tulee verandaovesta vasemmalta). Hyvä jumala, kuinka tuo tyttölapsi on onnellinen! (Astuu Hallin luo). Anna minun syleillä sinua!

(He syleilevät toisiansa).

HELENA (tulee jäljessä ulos ja lähestyy heitä).

HALL. Tiesitkö sinä sen?

ROUVA ARVIK. En. Että hän piti sinusta, sen kyllä tiesin. Ja että toiset häرنäilivät häntä, senkin kuulin. Mutta —! Sinähän olit nuorimman sisareni mies. Kukapa silloin olisi voinut uskoa, että sinä tulisit nuorimman tyttäreni mieheksi?

HALL. Se on jumalan sallimus.

ROUVA ARVIK. Luuletko sinä? Hänen niskoilleen pannaan niin paljon. Mutta sen minä sanon suoraan, että nuoren tytön pitäisi aina mennä

vanhemman miehen kanssa naimisiin. Silloin sekä hän että me pääsisimme kaikesta turhasta kujeilusta. (Katselee ulos vasemmalle). Mitäs tuo merkitsee? (Kaksi miestä kantaa sisään suunnatonta matka-arkkua ja kääröjä ja laukkuja. He laskevat ne taustalle ja katoavat).

HALL. Laiva on kai saapunut etelästä.

ROUVA ARVIK (katselee kelloaan). Niin, mutta kukapa sieltäpäin tulisi?

(Miehet tulevat jälleen kantaen toista suurta arkkua ja muita kapineita ja poistuvat taaskin).

HELENA. Äiti —? (Rientää hänen luokseen).

ROUVA ARVIK. Mikä sinun on, lapsi? Tunnetko tavarat?

HELENA. Tunnen! Ne ovat Marnan!

ROUVA ARVIK. Marnan —?!

HELENA. Ja tuolla ulkona...

ROUVA ARVIK (huutaa miehille). Seis! Nuo tavarat ovat kannettavat tuohon rakennukseen! (Viittaa vasemmalle). Kantakaa nuokin ulos. (Toisille). Sillä jos Marna tulee meille käymään... Mutta enhän minä ole kuullut mitään koko asiasta. (Molemmat peräytyvät jälleen).

HELENA. Ja kaikki kاپionsa —! Mitä tämä merkitsee, äiti —?

8 ROUVA ARVIK. Ei suinkaan siinä kaikkia ole. Mutta kovin paljon vain vierailua varten. Vai mitä te arvelette?

HELENA. Jotakin on varmaan tapahtunut.

ROUVA ARVIK. Viiden kuukauden avioliiton jälkeen?! Mitä —?

HALL. Arvik sanoi kuitenkin tänään... (vaikenee).

ROUVA ARVIK. Mitä?

HALL. Ettei kaikki ole oikealla tolalla.

ROUVA ARVIK. Nuorten kodissako?

HALL. Että ilmapuntari näyttää myrskyä, sanoi hän. Hän oli saanut kirjeen.

ROUVA ARVIK. Ja siitä hän ei mainitse mitään meille muille?

ALBERTA (vasemmalta). Oi, äiti —?

ROUVA ARVIK. Mitä, lapseni?

HELENA. Marna. Onko hän täällä?

ALBERTA. Ei. Mutta Gunda on puhunut hänen kanssaan.

ROUVA ARVIK. Marnanko kanssa?

ALBERTA. Hän oli laivassa, mutta matkusti ohi —

ROUVA ARVIK. Matkustiko hän ohi?

ALBERTA. — kaupunkiin. Hän tulee heti takaisin.

ROUVA ARVIK. Mutta mitä tämä kaikki merkitsee?

HELENA. Mitä hän itse sanoi?

ALBERTA. Hän sanoi Gundalle, että hän aikoo jäädä kotiin kokonaan. Hän ei maininnutkaan miehensä nimeä. Ei hän sanonut mitään muutakaan.

HELENA. Eikö Gundakaan kysynyt?

ALBERTA. Ei. Tunteehan hän Marnan.

HALL. Eikö hän ole kirjoittanut?

ROUVA ARVIK. Ei.

HALL. Hän lienee varsin omituinen, kun tällaista voi tapahtua niin odottamatta teille kaikille.

VIIDES KOHTAUS

ARVIK (on tullut oikealta toisten huomaamatta). Ei minulle!

ROUVA ARVIK. Sinäkö se olet! Mitä sinä olet sanonut Hallille?

ARVIK. Hallille? Sitä en muista. — Mutta minä sain juuri äsken kirjeen Marnan mieheltä.

KAIKKI. Mitä hän kirjoittaa?

ARVIK. Hän kirjoittaa tunnustaneensa Marnalle, että hän... (vaikenee).

KAIKKI. Että hän...?

ARVIK. Niin, minun täytyy koettaa sanoa sitä hiukan toisin sanoin... Hänellä ei ole kylliksi — (vaikenee).

KAIKKI. Ettei hänellä ole kylliksi —?

ARVIK. Minun täytyy koettaa sanoa sitä vieläkin toisin. (Lyhyesti). Hän ei ole tyytyväinen Marnaan.

(Äänettömyys).

ROUVA ARVIK (levottomasti). Viiden kuukauden avioliiton jälkeen?!

ARVIK. No, mitä aikaan tulee —

ALBERTA. Tuo ylpeä, kunnianhimoinen Marna!

HALL (rouva Arvikille). Minun täytyy sanoa samoin kuin sinäkin: viiden kuukauden avioliiton jälkeen!

ARVIK. Viidessä kuukaudessa ehtii kokea paljon, ystäväni.

ROUVA ARVIK (terävästi). Mitä sinä sillä tarkoitat?

ALBERTA. Niin, mitä sinä sillä tarkoitat?

ARVIK. No —! Ettei Marna sovi hänelle.

KAIKKI KOLME NAISTA. Ei sovi hänelle?

ROUVA ARVIK. Mitä se merkitsee?

ARVIK. Ei sovi hänen tarpeitansa varten. (Hiljaa Hallille). Niin, miten minä sen sanoisin?

HELENA. Marnaa ei saa tahrata millään tavalla!

ARVIK. Tahrata —?

HELENA. Hän on erinomainen ihminen.

ALBERTA. Kaikki, jotka tuntevat Marnan, pitävät hänestä.

ROUVA ARVIK. Marna on voimakas luonne. Hieno, hyvä luonne. Se ei ole yhtään tavallista.

ALBERTA. Minä en lainkaan ymmärrä tätä!

ARVIK. Marnalla on monta hyvää ominaisuutta. Mutta sopiiko hän aviovaimoksi?

KAIKKI KOLME NAISTA. Aviovaimoksi?

ROUVA ARVIK. Etkö sinä ollut itse mukana häntä naittamassa?

ARVIK. Olin kyllä. Hän tahtoi kaikin mokomin. Siihen ei voinut sanoa mitään. Ja te tahdoitte sitä kaikki. (Rouva Arvikille erikseen). Varsinkin sinä. (Astuu samalla askeleen sivulle).

HALL. Mutta jos sinä epäilit, niin miksi et sanonut suoraan?

ARVIK. Epäilin tai en epäillyt. Ei se minusta riipu. Kun nuo neljä pitävät yhtä. Silloin asia on jo ratkaistu.

ALBERTA. Ei, ei huolita taas puhua tästä asiasta! — Mutta mitä se merkitsee, että niin lahjakas ja hienotunteinen nainen kuin Marna, — niin hyvä ja suloinen —, ettei hän kelpaa muka aviovaimoksi?

ARVIK. Tässä on kysymys asioista, joista — ei ole niinkään hyvä puhua.

ROUVA ARVIK. Mistä esimerkiksi?

ARVIK. Jos voisin mainita esimerkkejä, niin voisin kertoa koko asiankin.

ROUVA ARVIK. Mitä verukkeita nuo ovat?

ARVIK. Minä en usko, että Marna yksin, vaan hyvin monet muutkin naiset eivät sovi aviovaimoiksi.

ALBERTA. HELENA. Minkä vuoksi?

ALBERTA. Sanohan toki minkä vuoksi?

HALL. En tunne Marnaa; mutta minäkin olen sitä mieltä, että yhä useammat naiset ovat sopimattomia avioliittoon. Kultuuri näyttää kulkevan siihen suuntaan.

ROUVA ARVIK. Ovatko he liian itsenäisiä?

HALL. Sitä myöskin. Mutta en minä tahdo sanoa, että se olisi mikään onnettomuus.

ARVIK. Ei, ei! Mutta he tahtovat kaikki mennä naimisiin! Siinä onnettomuus on.

ALBERTA. HELENA. Mistä sinä sen tiedät?

ROUVA ARVIK. Älkää välittäkö hänestä, lapset! — Mutta miksi syy pannaan naisten niskoille? Minun luullakseni miehet tulevat yhä sopimattommiksi avioliittoa varten.

HALL. Aivan niinkin. Kumpaisetkin. Siihen suuntaan kehitys käy. Olet aivan oikeassa.

ROUVA ARVIK. Mutta mitä se tätä asiata koskee? Emmehän me ole naiskokouksessa? Emmehän me pohdi avioliittokysymystä? Puhukaa suoraan!

ALBERTA. HELENA. Niin, antakaa tulla!

ROUVA ARVIK. Miksi Marna on sopimaton aviovaimoksi? Siksikö että hänellä on liikeälyä? Sillä sitä hänellä on. Senkö vuoksi, että hän on riippumaton miehestään, siksikö hän on sopimaton? Silloin kai minäkin olen sitä?

ARVIK. Ehkä. Ehkäpä se riippuu siitä.

ROUVA ARVIK. Ja sen sinä sanot minulle.

ARVIK. Niin, miksikä en? Minä tarkoitan, se vie naisen ajatukset, naisen harrastukset ja intohimot toisaalle. Ja se tuntuu miehestä ikävältä. Siitä huolimatta he voivat kumpikin olla erinomaisia ihmisiä. Mutta he eivät sovellu yhteen.

ROUVA ARVIK (mahtipontisesti). Onko mies niin monipuolinen, että hän voi vaatia itselleen lahjakkaan naisen kaikki ajatukset, harrastukset ja intohimot? Voiko hän tyydyttää niitä kaikkia? — — Ei, ei huolita olla narrimaisia! Katsokaamme pikemmin asiaa toiselta kannalta: miksi hän on tyytymätön sellaiseen naiseen kuin Marna on? Onko mies luonteeltaan pintapuolinen, kevytmielinen? Eikö hän ole uskollinen? Vai onko hän irstas? Minä alan jo ymmärtää!

ARVIK. Siitä ei ole kuin viisi kuukautta, kun hän sinun — sekä teidän muittenkin mielestä oli kaikkein miellyttävin ja kelvollisin mies koko maailmassa!

ALBERTA. HELENA. Älä huoli vastata hänelle, äiti!

ARVIK. Se on kai viisainta.

ROUVA ARVIK. Sinä et puhu suoraan! Sinä salaat jotakin. Miksikä juuri Marna olisi niin sopimaton avioliittoon?

ARVIK. Avioliittoon tuon miehen kanssa! Minä sanoin: tuon miehen kanssa.

ALBERTA. HELENA. Ei, sitä sinä et sanonut!

ALBERTA. Sinä sanoit "sopimaton aviovaimoksi". Aivan yleisesti.

ARVIK. No, ainakin minä sitä tarkoitin. Ehkäpä hän sopisi jollekin muulle aviomiehelle.

ROUVA ARVIK. No eiköhän: Marna!

ARVIK. No niin. Mutta Marnan mies on myöskin ihminen. Hänellä on vaatimuksia avioliiton suhteen, — joita Marnalla ei ole.

ROUVA ARVIK. Mitä vaatimuksia? Sinä olet oikein kiusallinen.

ALBERTA. HELENA. Niin, mitä vaatimuksia?

ARVIK. No niin, saakeli soikoon, sellaisia, jotka pakoittavat miehen ottamaan itselleen jalkavaimon.

(Äänettömyys).

ALBERTA (purskahtaa nauruun). Ei totta tosiaan, sellaisia vaatimuksia Marnalla ei voi olla!

HELENA (samoin). Ne hän saa pitää itse hyvänänsä!

ALBERTA. Sellaista ei Marna voi hyväksyä! Siinä sinä olet oikeassa.

HELENA. Se ei sovi Marnalle!

ALBERTA. Vai onko herra nähnyt hyväksi hankkia itselleen jalkavaimon! Onpas se hienoa! Onko se joku talon väestä? Keittäjäkö? Vai sisäkkö?

HELENA. ALBERTA. ROUVA ARVIK (miehelleen). Arveletko todellakin, että Marnan pitäisi suostua sellaiseen?

ARVIK. En minä ole sitä sanonut! En millään tavalla! — Se on aivan yksilöllistä.

HALL (Arvikille). Mitä leikkiä sinä nyt lasket? Yksilöllistäkö?

ARVIK. Ei, ei! Mutta onhan aivan turhaa keskustella tästä asiasta! He ovat eronneet! Mies matkustaa pois.

MOLEMMAT NAISET. Mieskö matkustaa?!

ARVIK. Hän on jo kauan aikonut lähteä matkalle. Ja kun tämä nyt vielä tuli lisäksi — Minä sain eilen kirjeen häneltä; tänään sain sähkösanoman. Hän matkustaa. Se on kaikkein sopivinta. Eikö totta?

ROUVA ARVIK. Kyllä. Niin minäkin arvelen. — Minne hän matkustaa?

ARVIK. Hänellä on aina ollut halu lähteä Austraaliaan.

TOISET. Austraaliaan?!

ARVIK. Hän on sukkela mies. Kyllä hän pääsee eteenpäin missä tahansa. Ja Austraalia on tulevaisuudenmaa!

ROUVA ARVIK. Niillekö, jotka haluavat pitää sekä vaimoa että jalkavaimoa? Sitä minä suuresti epäilen!

ALBERTA (Arvikille). Niin, sillä ei suinkaan hän matkusta yksin?

HELENA (Arvikille). Ottaako hän keittäjän mukaan?

ALBERTA. Vai sisäkön?

ROUVA ARVIK. Hän ottaa kumpaisenkin! Muuten hänellä ei ole sekä vaimo että jalkavaimo!

ALBERTA. Hän ottaa molemmat mukaan! Tietysti!

ARVIK. En minä tiedä mitä hän tekee. — Sen minä vain tiedän, että se on hänen oma asiansa.

ALBERTA. HELENA. Tietysti!

ROUVA ARVIK. Jumalan kiitos!

ALBERTA. Mutta saammehan me siltä kysyä?

HALL (on sillä välin astunut hymyillen peremmälle ja pysytellyt siellä. Nyt hän astuu reippaasti esiin). Eiköhän Marna tule tuolta?

ALBERTA. HELENA. Joko nyt?

HALL. Minä näen alhaalla tiellä naisen — hän astuu hitaasti ylöspäin. Sen mukaan kuin voin nähdä komea nainen.

ALBERTA. HELENA. Se on varmaan Marna.

ROUVA ARVIK. Lapsi parka! (Arvikille). Ja tässä sinä vaan lasket leikkiä! Ja saat meidät muutkin yhtymään siihen! Mennäämpä kaikki häntä vastaan!

ALBERTA. HELENA. Mennään!

HALL (tarjoo rouva Arvikille käsivartensa. Alberta ja Helena jäljessä).

KUODES KOHTAUS

ARVIK. Helena!

HELENA (pysähtyy). Isä!

ARVIK. Kuulehan —! Pari sanaa!

HELENA. Myöhemmin, isä! (aikoo seurata toisia).

ARVIK. Ei nyt juuri!

HELENA. Mutta isä —?

ARVIK. Sinähän olet nyt kihloissa.

HELENA. Niin.

ARVIK. Etkä kerro sitä edes minulle!

HELENA (lähenee). Kyllä; — mutta setä sanoi — (Pysähtyy).

ARVIK. — että hän puhui jo minun kanssani?

HELENA. Niin.

ARVIK. Riittääkö se?

HELENA. Ei. — Olihan minunkin aikomukseni... Mutta sitten tuli kaikki tämä väliin. Suo anteeksi, isä! Mutta enkö saa nyt mennä Marnaa vastaan, minä myöskin?

ARVIK. Sinä menit heti kertomaan äidillesi.

HELENA (on vaiti).

ARVIK. Ja nyt sinä ajattelet vain, miten päästä minusta irti.

HELENA. No mutta, isä —?

ARVIK. No, no. Ei huolita siitä. Tule tänne.

HELENA (tulee lähemmäksi).

ARVIK. Pidätkö sinä hänestä?

HELENA. Vielä sinä kysyt?

ARVIK. Mutta onhan hän vanha.

HELENA. Sitä minä en huomaa.

ARVIK. Kun hän tulee oikein vanhaksi ja sinä olet vielä nuori...?
Oletko ajatellut sitä?

HELENA. Että minun sitten pitää auttaa häntä? Hoitaa häntä?

ARVIK. Niin.

HELENA. Se tulee olemaan minulle kaikkein rakkainta.

ARVIK (iloisesti). Sinä olet kiltti tyttö, sinä!

HELENA. Kiitos! — Saanko nyt mennä?

ARVIK. Heti! Vielä yksi asia... Hänellä on voimakkaat intohimot, tuolla miehellä. — Eikö loukkaa sinua —?

HELENA. En ymmärrä sinua.

ARVIK. Se ei siis loukkaa sinua?

HELENA. Ei, päinvastoin!

ARVIK. Vai niin! Sinä olet oikein kiltti tyttö!

HELENA. Saanko nyt mennä?

ARVIK. Mennään yhdessä!

(Tarttuu hänen käsivarteensa. Poistuvat vasemmalle Tyhjä näyttämö).

KARL TONNING (tulee oikealta, synkkänä, varmana. Pysähtyy, katselee ympärilleen. Varsinkin toisen kerroksen ikkunoihin oikealle. Hänen kasvoissaan ja ryhdissään kuvastuu harmia ja intohimoa. Hän seisoo hetken aikaa hiljaa ja tuumii. Äkkiä hän kuulee ääniä vasemmalta. Vetäytyy taammaksi ja katsoo ulos, astuu takaperin varovaisesti oikealle).

SEITSEMÄS KOHTAUS

Marna tulee hitaasti, äitinsä tukemana, ja heidän vieressään astuu Hall. Jäljessä kulkee Alberta ja Helena. Viimeisenä Arvik. Heidän astuessaan etualalle sanoo.

ARVIK (hiljaa, ikäänkuin itsekseen). "Hiljainen saatto kulkee —"

ROUVA ARVIK (saattaa Marnan pöydän ääreen penkin luo, johon tämä istahtaa, nojaa kyynärpäänsä pöytään ja purskahtaa itkuun).

KAIKKI (asettuvat hänen ympärilleen, Arvik hiukan syrjään).

ROUVA ARVIK. Oi, lapsi kulta! Ettäs tällaisena kotiin tulit.

MARNA (itkee vieläkin enemmän, nousee ja kääntyy pois).

ROUVA ARVIK. Tahdotko mennä huoneeseesi? (Me näemme Marnan nyökkäävän päätään). Etelänpuoliseen vierashuoneeseen! (Hän viittaa vasemmanpuolisen talon ylempään päähän, toista kerrosta kohti).

Helena, kutsu Maria tänne!

MARNA (astuu hitaasti vasemmalle, nojautuen Helenaan. Ne, jotka jäävät paikoilleen, ovat vaiti, katsellessaan toisten menoa. He seisovat vielä hetken paikoillaan, kunnes nämä ovat poikenneet talon vasempaan sivurakennukseen ja kadonneet näkyvistä. Silloin kääntyy äkki):

ROUVA ARVIK (toisten puoleen). Minä sanon suoraan...

HALL (tarttuu kiinni hänen käsivarteensa). Ei, älä sano nyt mitään!

ROUVA ARVIK. Minä sanon suoraan, että avioliitto on jotakin likaista. (Astuu enemmän esiin).

ALBERTA (hänen jäljessään). Mutta äiti —!

ROUVA ARVIK. Sikamaista! Kun niin hienotunteinen ja jalo luonne kuin...

ARVIK (keskeyttää). Kuuleppas, ystäväni! (hän astuu hänen luokseen). Pitääkö meidän todellakin käsittää tätä asiaa näin juhlalliselta kannalta?

ROUVA ARVIK. Etkö nähnyt hänen tuskaansa? Etkö nähnyt, kuinka loukkaantunut hän oli aina sielunsa syvyyteen saakka? Ei kukaan muu voi kärsiä siitä niinkuin Marna! Siksi ettei kukaan muu...

ARVIK (keskeyttää). No mutta kuule! Etkö nähnyt, että hänellä oli aivan muodikas matkapuku? Ja huomasitko, että hänellä oli "Shipping Gazetten" viimeinen numero kainalossaan?

ROUVA ARVIK. Kuinka sellainen voi pettää sinua! Marna on lujaluonteinen. Hän ei antaudu epätoivon valtaan. Hän on ulkonaisesti levollinen. Mutta minä tiedän, kuinka hän kärsii! Ettet sinäkin tunne sitä!?

ARVIK. Kyllä. Mutta merkitsevähän ne sittenkin elämää, nuo merkit. Sitä paitsi: itse asiassa on tämä parempi kuin se mikä oli ennen.

ROUVA ARVIK. Tietysti. Mutta kun ajattelee, että olento, joka on niin rehellinen ja yläpuolella kaikkea alhaista kuin Marna, joutuu alttiiksi jollekin niin...

HELENA (on tullut paikalle). Olisittepa nähneet hänet, kun tulimme ylös huoneeseen, kuinka hän heittäytyi vuoteelle ja nyyhkytti ääneensä.

ROUVA ARVIK. Todellako! Lapsi parka! Lapsi parka!

(Alberta itkee).

ARVIK. Ymmärrättehän te, että minunkin on sääli häntä. Minä en tahtoisi vain, että asiaa liioiteltaisiin. Sillä se tekee pahan vain pahemmaksi.

ALBERTA (voimakkaasti). Ei tässä ole kysymyskään liioittelusta! Koko juttu on illettävä ja raaka!

HELENA (katkerasti). Sen minäkin sanon! Koko sydäimestäni minäkin sen sanon!

ARVIK. Minun mielestäni tämä on juuri liioittelua,

ROUVA ARVIK. Meidän mielipahamme, meidän osanottomeko? — Häpeä toki, ettet itsekin tunne sitä!

ALBERTA. Ethän voine tässäkin asiassa olla meitä vastaan, isä?

ARVIK. En minä ole yhtään teitä vastaan. Mutta minä tahtoisin saada teidät ymmärtämään, että tämä tuska menee ohitse. Muutamat merkit viittaavat jo siihen. Sitä minä vain tarkoitan.

ROUVA ARVIK. Onko ennen kuultu kummempaa? Onhan se silti yhtä vaikeaa nyt, vaikka se menisikin ohi.

ARVIK. Niin, niin. Vaikeaa se on. Hyvinkin vaikeaa. Minä lisään vaan, että se loukkaus, joka koskee meidän turhamaisuuttamme, tuntuu aina ensi hetkessä kaikkein vaikeimmalta. Mutta se menee pikemmin ohi.

ROUVA ARVIK (katkerasti). Minusta ei ole kaunista, että tänä hetkenä puhut lapsesi turhamaisuudesta.

HALL. Minä ihailen sinua, lanko!

ARVIK. Niin, sen voit mielelläsi tehdä.

HALL. Mutta en psykologiaasi; ei, minä ihailen sinua, kun voit käsittää asian noin kevyeltä kannalta.

ROUVA ARVIK. Hän käsittää kaikki asiat kevyeltä kannalta.

MARNA (avaa ikkunan toisessa kerroksessa oikealla. Keskimmäisen. Äänettömyys. Kaikki katsovat ylös).

MARNA. Minä tahtoisin vain sanoa sinulle, isä, että olet ilkeä.

ARVIK. Sinäkö siellä, tyttöseni?

MARNA. Minä kuulin mitä sanoit. (Sulkee ikkunan).

ARVIK (kovalla äänellä). Voisit kernaasti tulla tänne meidän luoksemme.

ROUVA ARVIK (myöskin kovalla äänellä). Niin, tule, Marna! Puhutaan asiat selviksi!

MARNA (avaa jälleen ikkunan). Kyllä tulen. (Sulkee ikkunan).

ROUVA ARVIK. Käydään istumaan! (Käy istumaan, samoin Arvik).

ALBERTA. Hän tulee tuota tietä. (Viittaa verandaoveen). Minä kuulen hänen askeleensa sisältä.

(Molemmat, jotka ovat käyneet istumaan, muuttavat asentoa).

MARNA (hatutta, tulee ovelle ja jää siihen seisomaan). Isän ei pitäisi ihmetellä, että nainen voi olla liian ylpeä surrakseen kaikkien nähden. Hän peittää suruaan komealla puvulla. Hän peittää sen toimeliaisuudella. Silloin ei uteliaisuus eikä juorut pääse liian likelle. Eikä liioin sääli.

ALBERTA. Minä ymmärrän sinua, Marna!

HELENA. Minä myöskin!

HALL (astuu Helenan luo. Hän asettuu hänen viereensä).

MARNA (astuu käsikaiteen luo). Mutta te ette tiedä mitä tämä merkitsee. Sillä kukaan ei teistä tiedä, miltä tuntuu kun tulee petetyksi.

ROUVA ARVIK. Ei.

MARNA. Minäpä sanon sen teille. Ajatelkaahan ihmistä, joka ei mielellään paljasta sisäisiä ajatuksiaan toiselle. Nuorta naista, joka

mieluummin kätkee kaikki sydämeensä. Ne ovat hänelle sitä kalliimpia, kun ei kellään ole niistä aavistusta.

Mutta kuvailkaa sitten mielessänne, että nuori ystävä tulee hänen luoksensa ja pyytää, että hän antaisi kaikki salaisuutensa hänelle; sillä hänelle ei kukaan muu merkitse mitään. Joko hän tai ei kukaan. Tuo ystävä on terve ja iloinen, hänellä on suuria aikeita, jotka hän heti uskoo naiselle. Ja nainen tulee mielestään äkkiä sen kautta rikkaammaksi ja itsenäisemmäksi. Ja hän menee tuon miehen luo. Hän uskoo salaisuutensa hänelle. Hän ei edes itse tunne kaikkia, ennenkuin hän näkee niiden kuvastuvan miehen silmissä. Hän antaa hänelle senkin, mikä on kaikkein syvimmällä sielussa; vaikka ilman sanoja. (Liikutettuna). Kunnes eräänä päivänä hän huomaa, että salaisuudet ovat paljastetut toiselle! Eräälle, jota mies siten tahtoo mielistellä. Jotta itse voisi iloita nähdessään kuinka paljon täydellisempi hän on. Kuinka paljon kalliimpi miehelle.

Siten hän tuli petetyksi. Toinen paljasti hänet toisen edessä. Se, jolle hän oli uskonut kaikki salaisuutensa, paljasti hänet. Nuo salaisuudet, jotka olivat aiotut hänelle yksin.

Siten hän tuli petetyksi.

(Hän menee taas sisään ja ilmestyy myöhemmin ikkunaan).

(Naiset ovat liikutetut. Rouva Arvik ja Alberta ovat käyneet istumaan. Helena painautuu Hallia vasten).

HALL (hiljaa). Teidän tulee saada olla nyt yksin. Minä palaan pian takaisin.

(Poistuu äänettömästi oikealle).

MARNA (tulee taustalta vasemmalta ja astuu etualalle).

ARVIK (kun hän astuu hänen ohitse, hätkähtää ja kysyy). Mitä nyt?

MARIA. Telefoni.

ARVIK. Minuako?

MARIA. Ei, vaan rouvaa.

ROUVA ARVIK (nousee ja menee verandalle vasemmalle ja sisään).

MARIA (palaa takaisin sinne, mistä hän tulikin).

ALBERTA. Mitä sinä nyt sanot, isä?

ARVIK. Minun täytyy tunnustaa, että tämä oli pahempaa kuin mitä aavistin. Kerrassaan ilkeää.

ALBERTA. Niin, onko kukaan ennen mokomaa kuullut?

ARVIK. Kyllä, kyllä. Miehet ovat raakoja.

ALBERTA. Oi, jospa minä olisin Marnan sijassa! Minä kyllä voittaisin tämän asian; vaan Marna —?

HELENA. Marna ei voi sitä koskaan voittaa.

ARVIK. Minäkin pelkään, että hänen on vaikea sitä voittaa.

ALBERTA. Tietysti. (Nousee). Mutta kuinka hän saattoikaan...? Ei, ei huolita alkaa taas uudestaan!

HELENA. Hän oli niin kaunis. Ja niin iloinen. Ja niin ihmeen rakastunut.

ALBERTA. Ja Marna tahtoi mennä naimisiin.

ARVIK. Sepä se! Hän tahtoi mennä naimisiin.

ALBERTA. Hän halusi olla itsenäinen, Marna. Hän luuli, että hän... (kauhistuneena). Mutta äiti, mitä tämä on?

ROUVA ARVIK (tulee ulos vasemmanpuolisesta ovesta ja astuu verandalle).

Alberta!

ALBERTA (niinkuin ennenkin). Niin, mitä on tapahtunut?!

ROUVA ARVIK. Sanoinhan minä sinulle, lapsi! Täti oli telefonissa ja ilmoitti, että hänen täytyi varoittaa poliisia; hän pelkäsi häntä.

ALBERTA (huudahtaa heikosti).

ARVIK. Ketä?

ROUVA ARVIK (astuu alas). Karl Tonningia. Hän ampui revolverilla. Huoneessa ja käytävässä. Kaikki talon asukkaat hyökkäsivät paikalle. Silloin hän läksi karkuun.

ARVIK. Tännekö —?

ROUVA ARVIK (joka nyt on toisten luona). Vasta myöhemmin täti tuli ajatelleeksi, että ehkäpä täällä oli jotakin tapahtunut, ja että hän tahtoi tulla tänne. Silloin hän varoitti poliisia. Ja nyt hän ilmoitti, että hänet todellakin oli nähty täälläpäin.

ARVIK (joka seisoo peremmällä kuin toiset, katsoo vaistomaisesti taakseen ja huutaa). Tuolla hän on! (Hän kiirehtii oikealle ja ulos).

ALBERTA. HELENA (huutavat molemmat ja hyökkäävät toistensa luo).

ROUVA ARVIK (pistää oikean kätensä taskuunsa). Älkää pelätkö, lapset! Minä otin revolverin mukaan...

ALBERTA. HELENA (kauhuissaan keskeyttävät hänet). Mutta äiti —!

ROUVA ARVIK. Kun vastikään kuulin, että täällä oli murtauduttu sisään, niin latasin sen.

ARVIK (palaa). Ei, — en minä nähnyt ketään. Sepä oli ihmeellistä; sillä minusta tuntui aivan selvään... Mutta mitä on tapahtunut? Aiotaanko täällä ampua revolverilla?

ROUVA ARVIK. Niin, minulla on revolverini mukana.

ARVIK. Kas vaan! Kas vaan! — Sitähän minä olen sanonut, että se joka haluaa tulla tähän perheeseen, hän saa kokea monta yllätystä. Esimerkiksi sen, että hän tulee ammutuksi. Mitä on tapahtunut?

ROUVA ARVIK. Ei mitään.

ARVIK. Hm. Revolveri ei tavallisesti laukea itsestään. Jotakin on varmaan jo aikaisemmin tapahtunut. — Jokin alkusoitto?

ROUVA ARVIK. Ei, ei. — Mitäpä täällä olisi tapahtunut?

ARVIK. Enhän minä tiedä. Minähän olen kaiken ulkopuolella. Mutta jos tyttärien naittamispuuhaa jatkuu yhä edelleen, niin minä laitatan itselleni huoneen katolle. Täällä alhaalla en ole enää turvassa.

ROUVA ARVIK. Onhan niitä vanhempia, jotka ovat siksi itsekkäitä.

ARVIK. Suoraan sanoen: — etkö sinäkin jo arvele, että tätä vähitellen voi riittää?

ROUVA ARVIK. Oi, kuinka se on sinun tapaistasi! Heti kun joku ikävyys sattuu tielle, olet sinä valmis karkaamaan.

ARVIK. Minä myönnän, että mielelläni haluaisin rauhaa. Ja myöskin hiukan hauskuutta. Enhän minä koskaan kotiin tullessani voi tietää, mitä sillä välin täällä on tapahtunut. Onko koko liuta matka-arkkuja minua vastassa, siksi että naitu tyttäreemme on palannut kotiin, — vai saanko revolverikuulan päähäni toisen tyttäreemme sulhaselta...

ALBERTA. Hän ei ole minun sulhaseni!

ARVIK. Sitä pahempi! Jos nekin, jotka kosivat sinua, alkavat meitä ampuu, niin täytyypä minun sanoa, että se on aivan uusi ja varsin vaarallinen kosimistapa. Siksi, niinkuin jo sanoin, minä asetun mielemmi katolle asumaan. Tai muutan mäelle.

ALBERTA. HELENA (nauravat).

ARVIK. Niin, te nauratte, te; mutta... Kas, tuli ja leimaus, tuossa hän on taaskin! (Kiiruhtaa nopeasti oikealle. Nyt toisetkin hyökkäävät jäljessä, rouva Arvik oikea käsi taskussa. Arvik poistuu; toiset jäävät paikoilleen).

HELENA (hetken kuluttua). Ei siellä ole ketään.

ALBERTA (helpoituksella). Ei ketään! (He palaavat taas takaisin).

HELENA. Mikä isää vaivaa?

ROUVA ARVIK. Hän kiihottaa itseään omilla puheillaan. Se ei tapahdu ensi kertaa.

HELENA. Mutta onhan se hiukan omituista. Isä, joka on niin järkevä.

ARVIK (palaa jälleen). Joko minä olen tullut hulluksi — eikä se olisikaan niin kummaa — tai myöskin?... Tai siellä on joku!

ROUVA ARVIK. Tarkoitatko joku näkymätön?

HELENA. Kummitus?

ARVIK. En minä usko kummituksiin.

ROUVA ARVIK. Mutta miksi sinun pitää nähdä jotakin, jota me muut emme näe?

ARVIK. Minä näen paljon sellaista, mitä te ette näe.

ROUVA ARVIK. Miksi sinä et sitten kerro sitä meille?

ARVIK. Siksi ettei minun puheihini panna mitään huomiota.

ROUVA ARVIK. Väitätkö sinä nyt sitä taaskin! (Juhlallisesti). Minä sanon sinulle, — minä sanon sinulle, Vilhelm, ja kaikki ovat samaa mieltä kuin minäkin: tässä talossa otetaan aina sinun toivomuksesi huomioon. Kaikissa asioissa!

ALBERTA. HELENA. Kaikissa asioissa!

ARVIK. Minun toivomukseniko?!

ALBERTA. HELENA. Juuri sinun.

MARNA (avaa ikkunan). Aivan aina!

ROUVA ARVIK. Me emme tee mitään ottamatta sinun toivomuksiasi huomioon.

KAIKKI KOLME. Emme yhtään mitään!

ALBERTA. Ja mitä kaikkea me sinun tähtesi olemme tekemättä!

KAIKKI NELJÄ. O—o!

ARVIK. Ei, — ei, tämä on minulle selitettävä. (Käy istumaan). Sen hauskenpaa en vielä koskaan ole kuullut. Siis! Aloita sinä, Helena!

HELENA. No niin! Minä alan kaikkein vähäpätöisimmästä asiasta. Meillä muilla on sama maku kuin äidillä. Me pidämme esim. niin tavattoman paljon hyvistä liemiruuista. Makeasta sopasta, lihaliemestä, kalasopasta, vihannessopasta...

ARVIK (keskeyttää). Ah tuollaista sotkua! Siinä ei ole ravintoa nimeksikään!

HELENA. Sen johdosta ei meidän pöytäämme koskaan tuoda soppaa. Emmekö me ota sinun toivomuksiasi huomioon?

ARVIK. Kaipaatteko te todellakin sellaista kuin makeaa soppaa?

HELENA. Emme! Sillä me syömme sitä kyökissä. Väen kanssa.

ROUVA ARVIK. Minäpä mainitsen vielä pienen esimerkin. Aivan viime päiviltä. Kun Karstensilla murtauduttiin sisään, aivan naapuritalossa, tahdoin minä koettaa revolveriani. Mutta sinä et pidä siitä. Siksi ei minun mieleeni edes juolahtanutkaan, että ampuisin sinun kuultesi. Minä pidin varani, kun sinä olit poissa.

ARVIK. Niin, kun minä olin metsässä. Luuletko sinä, ettei sinne kuulu laukausta?

ROUVA ARVIK. Kuulitko sinä?

HELENA. Ja sinä et pidä makeisista etkä sokerileivoksista...

ARVIK. Niillähän vain pilaa hampaansa.

HELENA. Meillä on kaikilla erinomaiset hampaat.

ROUVA ARVIK. Niistä minä olen pitänyt huolta.

HELENA. Me hankimme makeisia kaupungista; me syömme silloin, kun sinä et näe. Tahdotko sinäkin —?

ALBERTA (tulee). Sinä et tahdo, että me pitäisimme tanssijaisia.

ARVIK. Nyt sitä vasta alkaa tulla!

ALBERTA. Sinun mielestäsi ei tanssijaisissa saisi olla muuta kuin ani harvoja pareja.

ARVIK. Eihän ne muunlaiset olekkaan tanssijaisia.

ALBERTA. Mutta me emme voi olla pitämättä suuria tanssijaisia. Olemmehan me kutsutut kaikkien muidenkin luo.

ARVIK. Mitä te siis teette?

ALBERTA. Me käytämme hyväksemme sitä aikaa, jolloin sinä olet poissa. Maanviljelyskouksessa, metsäkomiteassa tai muussa sellaisessa.

ARVIK. Entäs sitten —?

ALBERTA. Silloin me tilaamme laivan vieraita varten ja soittokunnan kaupungista. Sitten me panemme toimeen suuret, suuret tanssijaiset. Ja ilotulituksen yöllä vuonolla! Me pidämme niin ihmeellisen hauskaa!

ARVIK. Sen kyllä uskon! — Ja tälläkö tavalla te otatte minun toivomukseni huomioon?! Se on aivan uusi tapa. Sitä kannattaa muillekin suositella.

ROUVA ARVIK. Mehän koetamme olla häiritsemättä sinua. Toimimatta vastoin sinun tahtoasi.

ARVIK. Vaan sen sijaan te toimitte salassa?

ROUVA ARVIK. Noin viattomia asioita! Me toimimme parhaan kykymme mukaan. Eikä se maksa sinulle äyriäkään.

ARVIK. Se vielä puuttuisi! Kummallista, ettei kukaan ole kertonut minulle mitään? Ei naapurit, ei sukulaiset eikä ystävät?... Ihmeellistä todellakin.

ROUVA ARVIK. Siitä yksinkertaisesta syystä, että kaikki pitävät meidän puoltamme. Kaikkein mielestä sinä vaadit mahdottomuuksia.

HELENA. Me, isä, otamme huomioon kaikki sinun mahdottomat vaatimuksesi.
Eikö se ole kauniisti tehty?

ARVIK. Sinun ei ole hyvä seurustella Alvilden kanssa! Millainen veitikka sinusta on tullut! — — Eikö sinulla ole mitään muuta sanottavaa, Alberta?

ALBERTA. On, vaikka kuinka —?! Melkein joka päivä on jotakin tekeillä. Me olemme niin tottuneet siihen, ettemme enää osaa pitää lukuakaan. Se on aivan totta, jos me nyt kerran puhumme suoraan. Mutta me kärsimme siitä.

ARVIK. Todellako? Teidän kärsimyksenne näyttää esiintyvän varsin hauskoissa muodoissa.

ALBERTA. Vaan ajatteleppas, mistä kaikesta meidän täytyy kieltäytyä, isä?!

ARVIK. Kieltäytyä—? Teidänpö?

ALBERTA. Kun sinua ei saa mihinkään mukaan.

ARVIK. Esimerkiksi?

ALBERTA. Matkustamaan! Emmehan me pääse koskaan minnekään.

ARVIK. Olettehan te matkustaneet!

ALBERTA. HELENA. Yhden ainoan kerran!

ALBERTA. Ainoastaan Kööpenhaminaan asti!

ARVIK. Olihan meidän tarkoituksemme matkustaa kauemmaksikin.

ALBERTA. Tarkoitus kyllä! Tarkoitus matkusti pitemmälle. Mutta me jäimme Kööpenhaminaan.

ARVIK. Ja näitte Thorwaldsenin museon, apinat ja pyökkimetsän ja vanhan Rosenborgin linnan...

ALBERTA (keskeyttäen). Emmehan me saaneet sinua juuri minnekään mukaan!

Yhden ainoan kerran sinä olit teatterissa.

ARVIK. Katselemassa säärien sätkyttelemistä!

HELENA. Emmehan me koskaan olleet nähneet balettia!

ALBERTA. Emmekä koskaan pääse minnekään!

ARVIK. Seis! — Tahdotko tulla Lontooseen?

ALBERTA. Minäkö? Milloin?

ARVIK. Heti paikalla! Esim. huomenna?

ALBERTA. Kenenkä kanssa? sinunko?

ARVIK. Minun kanssani. Ja hausassa seurassa. Tahdotko —?

ALBERTA. Tarkoitatko täyttä totta?

ARVIK. Aina te kysytte, tarkoitan minä täyttä totta.

ALBERTA. Niin, sillä ei kukaan tiedä, milloin sinä lasket leikkiä ja milloin puhut täyttä totta.

ARVIK. Te salaatte minulta niin paljon. Kai minäkin joskus saan salata teiltä jotakin? Vai mitä?

ALBERTA. Aiotko todellakin matkustaa? Ethän sinä koskaan matkusta. — Ei, sinä lasket vain leikkiä!

ARVIK. Luuletko niin? Voisinhan minäkin haluta jotakin, mistä teillä muilla ei ole tietoa? Tehdä jotakin salassa?

ROUVA ARVIK. Loruja, Vilhelm! Me emme usko sanaakaan sinun puheistasi.

KAIKKI KOLME. E-e-i!

ARVIK. Vai niin? No, se riippuu siitä —. (Katsoo ylös). Mutta sinä, Marna? — Etkö sinäkin tahdo olla mukana? — Eikö sinulla ole mitään sanottavaa?

MARNA. Minullako? Kyllä, hyvinkin tärkeää! Sinun mielestäsi me emme koskaan voi olla kyllin huonosti puettuina.

KAIKKI KOLME. Älähän Marna!!!

MARNA. Ei, nyt on kaikki sanottava!

ARVIK (tarkkaavaisesti). Mitä sinä tarkoitat?

ROUVA ARVIK. Ei mitään! Se ei koske sinuun. Kyllä tämä nyt saa riittää!

MARNA. Isää se juuri koskeekin.

ARVIK. Olkaa vaiti ja antakaa Marnan —! Mistä on kysymys?

MARNA. Ottaen sinun toivomuksesi huomioon me kävimme kaikki täällä puettuina kuin moukat. Etenkin äiti. Niin, sellaisena äiti käy vieläkin. Täyttääksensä sinun toiveesi. Ja oikeastaan me muutkin.

ARVIK (rouva Arvikille). Eivätkö lapset ole kyllin somat?

MARNA. Sitä sinä et enää yhtään ymmärrä. Sinusta on tullut talonpoika, isä. Mutta sellaisina me tietysti emme voineet esiintyä kaupungissa. Nimittäin kun olimme siellä yksin tai äidin kanssa. Ja siellähän me melkein aina olimmekin. Silloin me saimme äidin suostumaan...

ROUVA ARVIK. Mitä varten sinä nyt vedät tämän esille —?

ARVIK. Sh! — Te saitte äidin suostumaan —?

MARNA. Että säilytimme paremmat pukumme tädin luona. Kävelypuvut, juhlapuvut...

ARVIK. Tämä on nyt sentään liikaa! Tästä minä en ole kuullut hiiskaustakaan!

MARNA. Ei, siksi ettei kukaan muu sitä tiedä, paitsi me itse. Ja täti.

ARVIK. Tiesinhän minä, että olin kaiken ulkopuolella. Mutta siihen määrään —! (Rouva Arvikille). Ettäs sinäkin pidit yhtä heidän kanssaan!

ROUVA ARVIK. Mitä minä saatoin tehdä? Meidän täytyi auttaa itseämme niin hyvin kuin suinkin. Me emme voi seurata kaikkia sinun oikkujasi. Meidän täytyy pukeutua samalla tavalla kuin muutkin meidän asemassamme. Ja oman aistimme mukaan. Voiko se todellakin loukata sinua, kun se ei maksa sinulle mitään?

ARVIK. Aina sinä vedät sitä virttä, ettei se maksa minulle mitään. Se on vielä uusi loukkaus. Mutta siitä tässä ei nyt olekkaan kysymys.

ROUVA ARVIK. Mistä sitten?

ARVIK (katselee heitä). Jollette te sitä itse ymmärrä, — niin en minäkään huoli sitä sanoa.

ROUVA ARVIK. Sano pois vaan! Koska tässä kerran tehdään tiliä, niin sano pois vaan!

MARNA. Mutta älä syytä yksin äitiä! Me olemme täysikasvuisia, me toisetkin.

ALBERTA. Onko se todellakin niin kovin vaarallista että äiti elää hiukan meidänkin kanssamme? Ethän sinä sitä kuitenkaan tee!

ARVIK (katselee häntä).

ROUVA ARVIK. Ei se minulle ole niinkään helppoa. Täytyyhän minun ottaa lastenkin toivomukset huomioon.

ARVIK. Lastenko vuoksi sinä...? Ei, sehän voi olla aivan yhdentekevää!

KAIKKI. Ei, sano nyt vaan suoraan!

ROUVA ARVIK. Mitä se on? — Vilhelm?

ARVIK (epäröityään hiukan). Lastenko vuoksi sinä - muutit pois minun luotani?

ROUVA ARVIK. Muutin pois? Minäkö?!

ARVIK. Kun Marna meni naimisiin. — — Ethän sinä edes ymmärrä mitä minä tarkoitan?!

ROUVA ARVIK. Ah — sitäkö? Että minä annoin muuttaa vuoteeni Marnan huoneeseen! Toisten viereen. He pyysivät niin hartaasti, ja minä luulin... (lyö kätensä yhteen).

HELENA. No mutta isä?! Valitatko sinä sitäkin?

ALBERTA. Sehän tapahtui vaan siksi, että saisit nukkua rauhassa aamuisin! Ja jotta olisi mukavampi. — Mutta isä —!

HELENA. Sinä tahdot nukkua aamuisin. Ja äidin täytyy nousta varhain ehtiäkseen ensimmäisellä laivalla kaupunkiin. Liikeasioittensa vuoksi.

ALBERTA. Nythän sinä saat nukkua rauhassa. Sinulla on koko kerros hallussasi. Paitsi vierashuoneet.

HELENA. Äidin pukuhuoneen sinä sait; kylpyhuoneen, makuukamarikin on nyt yksin sinun.

ALBERTA. Sen sijaan äiti ja me asumme yhdessä. Ahdasta meillä on, sen voin vakuuttaa. Me olemme aina toistemme jaloissa. Mutta hauskaa se sittenkin on.

MARNA. Isä! Sinähän aina valitit, että äiti kuorsaa.

ARVIK. Sitä minä en ole tehnyt! — Niin, yhden ainoan kerran, kun en saanut nukkua...

ALBERTA. HELENA. MARNA. No mutta —!!

ARVIK (kiivaasti). Te käsitätte kaikki niin sananmukaisesti. Kaikkea sitä mitä sanoa tokaisen, kun te pakoitatte minut niin varhain aamupuurollenne...

ALBERTA. Ja me, jotka juuri iloitsimme sinun puolestasi, kun saimme äidin suostumaan siihen.

HELENA. Sinä osoitat todellakin kovin suurta kiittämättömyyttä äitiä kohtaan.

MARNA. Niin, sitä minäkin arvelen.

ROUVA ARVIK. Se loukkasi minua. Sen myönnän. Mitenkä se on mahdollista, että me niin pitkän yhdyselämän jälkeen emme ymmärrä toisiamme, Vilhelm?

ARVIK. Siinäpä se juuri onkin.

(Hän menee rouva Arvikin ohi katsellen häntä. Sitten toistenkin ohi katsellen heitäkin. Sitten hän poistuu hitaasti vasemmalle).

ALBERTA. Lähdetkö sinä —? No mutta isä —?

(Helena, Arvik poistuu näkyvistä).

KAHDEKSAS KOHTAUS

Kaikki seisovat äänettöminä.

ALBERTA. Hän loukkaantui? (Taaskin äänettömyys).

HELENA. Hän katseli niin kummasti äitiä.

ALBERTA. Meitä muita myöskin.

MARNA. Minä kuulen hänen astuvan käytävässä ja menevän huoneeseensa.

Lähdenkö hänen jälkeensä?

ROUVA ARVIK. Ei, ei!

HELENA. Me teimme varmaan tyhmästi?

ALBERTA. Täytyihän se kerran tulla sanotuksi.

MARNA. Ja se kävi niin luonnollisesti.

ALBERTA. Niin minustakin. Ensiksi aivan vain leikillä.

HELENA. Mutta hän ymmärsi sen toisin.

MARNA. Ei, nyt minun täytyy tulla teidän luoksenne! (Sulkee ikkunan).

ALBERTA (Helenalle). Katsoppas äitiä!

ROUVA ARVIK (seisoo samalla paikalla kuin Arvikin lähtiessä. Hän näyttää olevan liikutettu).

HELENA (rouva Arvikille). Äiti —?

ROUVA ARVIK (katselematta häntä). Niin, lapseni.

HELENA (jälleen Albertalle). Ei taida maksaa vaivaa.

MARNA (tulee. Hänellä on taaskin hattu päässä). Tässä on tapahtunut jotakin, jota me emme ymmärrä.

HELENA. Luuletko todellakin?

ALBERTA. Isä karttaa ikäviä kohtauksia. Siksi sitä on niin vaikea tietää. Mutta...

MARNA. Kuulkaa: mennään isän luo!

ALBERTA. HELENA. Mennään!

MARNA. Niin siitä ei tule sen enempää.

HELENA. Emmekö voisi pyytää häneltä anteeksi?

ROUVA ARVIK (kääntyy heidän puoleensa). Mitä?!

HELENA (huudahtaa samassa). Tuossa hän taaskin on!

KAIKKI (kääntyvät oikealle).

KARL TONNING (seisoo siinä synkkänä, lujana. Hän katselee Albertaa).

HELENA (hyökkää Albertan luo, ikäänkuin tahtoen suojella häntä).

MARNA (tekee samoin).

ROUVA ARVIK (äkkiä aivan tajussaan). Ei askeltakaan edemmäksi! (Hän on pistänyt oikean kätensä taskuun).

KARL TONNING. Tällä kertaa en tottele teidän käskyjänne. (Tulee).

ROUVA ARVIK (astuu häntä vastaan). Pankaa ensin pois revolverinne. Tuohon pöydälle!

KARL TONNING. Sitäkään käskyä en tottele.

ROUVA ARVIK (vimmoissaan). Mitä? —

ALBERTA (riistäytyy irti ja heittäytyy väliin). Äiti, anna minun! —
Menkää kaikki sisään! Antakaa minun —!

ROUVA ARVIK. Mitä sinä sitten aiot —?

ALBERTA (astuu Karl Tonningia vastaan). Antakaa minulle revolverinne!

KARL TONNING (katselee epäröiden häntä).

ALBERTA. Antakaa se tänne!

KARL TONNING (ottaa sen taskustaan. Katselee Albertaa. Laskee sen hänen käteensä).

ALBERTA. Menkää te nyt sisään!

ROUVA ARVIK (astuu verannalle, vasemmalle. Pysähtyy siihen).
Uskaltaisinko?

ALBERTA. Näethän sinä, että uskallat.

ROUVA ARVIK (astuu ovesta sisään).

MARNA. HELENA (astuvat jäljessä sisään oikeanpuolisesta verandaovesta).

ALBERTA. Oletteko ollut täällä jo kauan?

KARL TONNING. Vain vähän aikaa.

ALBERTA. Miksi te menitte piiloon? Miksi te ette tullut näkyviin?

KARL TONNING. Teidän isänne oli täällä.

ALBERTA. Pelkäätekö te isääni?

KARL TONNING. En. Mutta hän on minua vastaan.

ALBERTA. Me olemme kaikki teitä vastaan.

KARL TONNING (kiihkeästi). Mutta puhukaa minun kanssani! Kuunnelkaa minua!

ALBERTA. Millä tavalla te käyttäydyste —?

KARL TONNING. Se meni jo ohitse. Nyt minä taas näen teidät.

ALBERTA (hetken kuluttua). Tuossa on teidän revolverinne!

KARL TONNING (ei käsitä).

ALBERTA. Ottakaa!

KARL TONNING (ottaa sen koneellisesti ja pistää sen taskuunsa, tuijottaen häneen).

ALBERTA. Te käytätte aivan väärä keinoja. Minua ei voi pakoittaa.

KARL TONNING. En minä ole aikonutkaan pakoittaa teitä. En hetkeäkään!

Ei, ei!

ALBERTA. Minä luulen ymmärtäväni, mitä te olette aikonut..?

KARL TONNING (painaa päänsä alas).

ALBERTA. Ei mitään skandaalia! Minä en tahdo skandaalia! Siksi te saatte nyt lähteä pois kaupungista.

KARL TONNING (katsahtaa ylös). Minä en voi.

ALBERTA. Kyllä te voitte! Sillä kahden vuoden perästä... (vaikenee).

KARL TONNING (hyvin kiihkeänä, odottaa).

ALBERTA. Jos te kestätte koetuksen... (vaikenee jälleen).

KARL TONNING (samoin kuin ennenkin).

ALBERTA. Tulen minä teidän luoksenne. Olkaa rauhallinen! Minä tiedän, että te kestätte koetuksen. Minä tiedän, että teidän uskollisuutenne äitiä kohtaan ulottuu minuunkin. Ja silloin minä tulen.

KARL TONNING. Kaksi vuotta! Kaksi vuotta!

ALBERTA. Onko se liikaa?

KARL TONNING. Kaksi päivääkin on liikaa. Te ette ymmärrä minua.

ALBERTA. Sanokaamme sitten: vuosi.

KARL TONNING. Kokonainen vuosi — —!

ALBERTA. Kokonainen vuosi. Niin — — —

KARL TONNING. Saanko kirjoittaa teille? Selittää teille?

ALBERTA. Niin usein kuin haluatte.

KARL TONNING. Ja vastaatteko minulle?

ALBERTA. Joka kirjeeseen.

KARL TONNING. Kiitos! — Silloin kaikki selviytyy. Ja pitääkö minun nyt mennä?

ALBERTA. Niin, lähtekää nyt.

KARL TONNING (seisoo hetken aikaa ja katselee häntä, kiiruhtaa sitten lähemmäksi ja tarttuu hänen käteensä, jota hän suutelee kunnioittavasti, sydämellisesti).

ALBERTA. Voikaa hyvin!

KARL TONNING (kohoaa). Kiitos! — Voikaa hyvin! (Menee).

ALBERTA (seisoo paikoillaan, huumautuneena).

ROUVA ARVIK (tulee, pysähtyy, katselee häntä, kunnes Alberta tointuu ja heittäytyy liikutettuna hänen syliinsä).

MARNA. HELENA (tulevat myös paikalle).

ALBERTA (tointuu. Kun ei kukaan sano mitään, katselee hän toisia. Yhä liikutettuna hän kysyy). Miksi te ette sano mitään? — Teinkö tyhmästi?

HELENA (tulee). Minä tulin vain niin liikutetuksi. (Kääntyy pois).

MARNA (tulee myöskin, mutta kääntyy pois ja jää yksin seisomaan).

ALBERTA (äidilleen). Sinä näytät niin vakavalta, äiti? Minä ajattelin sinua koko ajan, Minä luulin, että sinä iloitsisit siitä.

ROUVA ARVIK. Niin minä iloitsinkin.

ALBERTA. Niin, entäs sitten —?

ROUVA ARVIK. Oi, — se on heittänyt niin omituisen valon minun omaan avioliittooni. Tässä oli jotakin niin kokonaista. Siitä kehittyy varmaan jotain koko elämän ajaksi. (Käy istumaan Hetken äänettömyys).

YHDEKSÄS KOHTAUS

HALL (vasemmalta. Hän näkee heti, että jotakin on tapahtunut. Sitten hän astuu Helenan luo). Onko jotain tapahtunut?

HELENA. On kyllä, mutta —

HALL. Mutta —?

HELENA. Niin, se mikä nyt tapahtui, on vain hyväksi.

ALBERTA. Karl Tønning kävi täällä.

HALL. Siis kuitenkin —! Oliko hän se nuori mies, joka vastikään meni, ei, vaan juoksi laivarantaan?

ALBERTA. Hän se oli.

HALL. Komea mies. No —?

HELENA. Minä kerron sitten myöhemmin.

HALL. Onko jotain muutakin tapahtunut?

HELENA. On, isälle.

HALL. Isällesikö?

HELENA. Tässä tapahtui pieni selvitys. Puhuttiin niin monesta asiasta. Ja sitten hän loukkaantui ja meni huoneeseensa. — Etkö sinäkin arvele, että meidän pitäisi mennä hänen luokseen ja rakentaa rauhaa?

HALL. Ei hän ole siellä.

HELENA. MARNA. On kyllä.

HALL. Ei. Minä näin hänet lähellä laivarantaa. Häinkin kiiruhti sinne. Sillä laiva tuli juuri äsken. Minne hän läksi?

HELENA. Isäkö?

HALL. Niin, palvelija kantoi hänen tavaroitansa. Kahta varsin suurta matkalaukkuja. Ja itsellään hänellä oli käsilaukku kädessä.

MARNA. ALBERTA. HELENA. Isäkö —?

ROUVA ARVIK (kuuntelee. Nousee). Mitä sinä kerrot isästä?

ALBERTA. Isä on matkustanut pois.

HELENA. Laivalla.

ROUVA ARVIK. Kaupunkiin kai?

HELENA. Ei, hänellä oli useampia matkalaukkuja mukanaan.

HALL. Eikö hän ole ilmoittanut mitään? Eikö hän sanonut jäähyväisiä?

KAIKKI (ovat vaiti).

HALL. Aamulla hän todellakin sanoi lähtevänsä matkaan.

ALBERTA. HELENA. MARNA. Minne?

HALL. Minä luulin hänen laskevan leikkiä. Hän sanoi matkustavansa Austraaliaan.

SAMAT. Austraaliaanko?!

HELENA. Isäkö?

MARNA. Eihän isä koskaan matkusta!

ALBERTA. Mutta hänhän pyysi minua mukanaan Lontooseen? Huomispäivänä.
Hänellä oli hauskaa matkaseuraakin, sanoi hän.

HALL. Sanoiko hän niin —? Mainitsiko hän ketään?

ALBERTA. Ei.

HELENA. Hyvät ystävät, näettehän, että hän laski vain leikkiä! Ei isä matkusta. Ei isä lähde pois äidin luota. Sanoohan hän ainakin jäähyväiset. Voitteko ajatellakaan mitään muuta? Tämä on vain pilaa! Pelkkää pilaa! (Purskahtaa itkuun).

ALBERTA. Niin, *me* luulimme sitä pilaksi.

MARNA. Joka ainoa!

HALL. Älkää luulko!

(Äänettömyys).

MARNA. Sitten minä lähden kaupunkiin häntä etsimään. (Purskahtaa itkuun).

ROUVA ARVIK. Ei! Jos hän todellakin tahtoo jättää meidät, niin me emme estä häntä!

MARNA. Kyllä! Täällä on jo ennestäänkin tapahtunut kyllin suuri skandaali. Minä olen sen tuonut mukani. Enempää ei tarvita! (Purskahtaa itkuun).

HALL. Se oli oikein sanottu, Marna! Lähdenkö sinun kanssasi?

MARNA. Minä tahdon olla yksin. Kyllä minä yksinkin tulen toimeen.

HALL. Vaan millä tavalla?

MARNA. Minä menen ensin siihen laivaan, joka lähtee huomenna Lontooseen. Hän sanoi nimenomaan huomenna lähtevänsä.

ALBERTA. Niin.

MARNA. Sillä yölläkin lähtee laiva.

HALL. Sillä hän ei matkusta.

MARNA. Tiedätkö sen varmaan? Aivan varmaan?

HALL. Aivan varmaan.

MARNA. Jollei hän vielä ole siinä laivassa, joka lähtee huomenna tai jollei hän ole jättänyt tavaroitaan sinne, niin käyn kaikissa hotelleissa. Sillä meidän asuntoomme tädin luo hän ei ainakaan mene.

ALBERTA. HELENA. Ei.

MARNA. Joka ainoaan suureen hotelliin. Minä palaan hänen kanssansa. Aivan, aivan varmaan. (Itkee).

ALBERTA. Mutta nyt sinä et pääse laivalla kaupunkiin.

MARNA. Minä ajan pyörällä asemalle. Ja sitten junalla. Ovathan pyörät entisellä paikalla. (Viittaa oikealle).

ALBERTA. Niin. — Enkö saa tulla sinun mukanas?

MARNA. Minä puhun mieluimmin kahden kesken isän kanssa.

HALL. Tietysti.

MARNA. Hyvästi siis, äiti!

ROUVA ARVIK. Tämä ei ole minulle mieleen.

MARNA. Ei, ei. Mutta me lapset voimme tehdä paljon, jota sinä et voi. Rakas äiti! (Suutelee häntä). Hyvästi kaikki.

HELENA. Ei, me saatamme sinua asemalle!

TOISET (paitsi rouva Arvik). Niin! (Poistuvat oikealle Marnan jälkeen).

ALBERTA (mennessään). Näkemiin, äiti!

HALL. HELENA (samoin). Näkemiin asti!

YHDEKSÄS KOHTAUS

ROUVA ARVIK (seisoo jälleen kiihtyneenä).

MARIA (tulee verannalle vasemmalta). Rouva! Pikentti sanoi, että herra on unohtanut parranajokalunsa. Mitäs me nyt teemme?

ROUVA ARVIK (tuumii hetken). Ei, hänellä on toisetkin. Hän otti ne mukaansa.

MARIA. Aivan niin! Ne, jotka rouva lahjoitti hänelle. Vai nekö hän ottikin mukaansa. (Kääntyy mennäkseen).

ROUVA ARVIK. Maria! Hae minun yöpaitani pikkutyttöjen huoneesta. Ja vie se herran huoneeseen.

MARIA. Kyllä, rouva, (Menee).

ROUVA ARVIK (käy istumaan ja purskahtaa itkuun).

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Sama paikka.

ROUVA ARVIK (aamupuvussa. Istuu pöydän ääressä ja lukee ohutta vihkoa, joka on tavattoman komeasti sidottu).

PIKENTTI (tulee vasemmalta). Rouva tahtoi puhua minun kanssani?

ROUVA ARVIK. Kun teillä on aikaa, niin ottakaa pari palvelustytöistä avuksenne ja kantakaa minun vuoteeni herran huoneeseen.

PIKENTTI. Pitääkö meidän kantaa rouvan vuode tuolle puolelle? (Viittaa vasemmalle).

ROUVA ARVIK. Niin.

PIKENTTI. Onko herran vuode sitten kannettava pois?

ROUVA ARVIK. Miksikä niin? — Miksi te sitä kysytte?

PIKENTTI. Enhän minä.

ROUVA ARVIK. Te saatte asettaa minun vuoteeni herran vuoteen viereen.

PIKENTTI. O-oo!

ROUVA ARVIK. Ja kun olette sen tehnyt, voitte tulla palkkaanne hakemaan.

PIKENTTI. Pitääkö minun tulla hakemaan —?

ROUVA ARVIK. Palkkaanne. Niin juuri.

PIKENTTI (poistuu hitaasti ja hyvin ihmeissään vasemmalle).

ROUVA ARVIK (nousee, astuu pari askelta. Käy jälleen istumaan. Jatkaa lukemistaan).

ALBERTA. HELENA (molemmat aamupuvuissa, astuvat esiin oikeanpuolisesta ovesta, hyvin hiljaa. He seisovat hetken aikaa ja katselevat äitiä, joka nyt pyyhkii silmiään. He eivät katso toisiinsa).

ALBERTA (astuessaan portaita alas). Hyvää huomenta, äiti!

ROUVA ARVIK (piiloittaa nopeasti vihkonsa, kääntää päänsä hänen puoleensa). Hyvää huomenta, lapsi!

ALBERTA (suutelee äitiä). Huomenta!

HELENA (tulee sitten, suutelee myöskin häntä).

ALBERTA. Mutta äiti —? Sinä et ole nukkunut yhtään koko yönä?

HELENA. Sinun vuoteesi oli aivan koskematon.

ROUVA ARVIK. Minä makasin isän vuoteessa. — Mutta nukkunut minä en ole.

ALBERTA. Mitä kirjaa sinä luet?

HELENA. Miksi sinä piiloitat sen meiltä?

ROUVA ARVIK (hetken kuluttua). Tässä on isän lauluja.

ALBERTA. Tarkoitatko sävellyksiä?

ROUVA ARVIK. Hänen sävellyksensä ovat pianolla. Ei, nämät ovat hänen runojaan.

HELENA. Onko hän kirjoittanut runojakin?

ROUVA ARVIK. Ainoastaan minulle.

ALBERTA. Milloin?

ROUVA ARVIK. Ensi aikoina. Kun me olimme kihloissa. Ja vielä senkin jälkeen.

HELENA. Etkä sinä koskaan ole näyttänyt niitä meille?

ROUVA ARVIK. Ne ovat yksin minua varten.

(Äänettömyys).

ALBERTA (hellävaroin). Oletko kuullut mitään Marnasta?

ROUVA ARVIK (katsomatta häneen). Minä puhuin juuri Marnan kanssa telefonissa.

MOLEMMAT. No —?

ROUVA ARVIK. Hän *ei* ole löytänyt isää.

MOLEMMAT. Eikö hän ole —?

(Äänettömyys).

ALBERTA. Millainen yö Marnalla on ollut!

ROUVA ARVIK (nyökkää).

HELENA. Mitä hän luulee?

ROUVA ARVIK. Että hän läksi jo yöllä.

ALBERTA. Hall siis erehtyi?

ROUVA ARVIK (ei vastaa).

ALBERTA. Mistäpä hän sen olisi tiennytään? — Sitä minä olen perästäpäinkin ihmetellyt.

HELENA. Mutta isä —? Minä en ymmärrä tätä. Enkä minä voi sitä uskoakaan.

ALBERTA. Minä sanon aivan suoraan: olkoon pilaa tai totta, joka tapauksessa se on hävytöntä isän puolelta.

ROUVA ARVIK (nousee). Ei! Ei, lapsi! Ei ainoatakaan pahaa sanaa isästä!

MOLEMMAT (hyvin ihmeissään).

ALBERTA. Mutta ethän voi tarkoittaa, että hän olisi tehnyt oikein?

ROUVA ARVIK. En minä sitä tarkoitaakaan.

ALBERTA. Mitä sitten

ROUVA ARVIK (ei vastaa).

HELENA. Mitä sitten, rakas äiti?

ROUVA ARVIK. Hän ei ole syypää.

ALBERTA. Kenenkä syytä se sitten olisi?

ROUVA ARVIK (taistellen). Syy on meissä, lapsi!

MOLEMMAT. Meissäkö?

ROUVA ARVIK. Varsinkin minussa. Tietysti! (Purskahtaa itkuun. Käy istumaan).

ALBERTA. Ei, kuinka sinä saatat sellaista sanoa?

ROUVA ARVIK. Oikeastaan koko syy on minun? Oi, minä olen niin kovin ikävöinyt teitä, lapset. Saadakseni sanoa sen teille.

HELENA. Mutta eilen —?

ROUVA ARVIK. Älä puhu siitä! Kokonainen yö on eilisen ja tämän päivän välillä. Enemmänkin! Eilisen ja tämän päivän välillä on kokonainen elämä. Olen ajatuksissani elänyt kaikki uudestaan. Siitä saakka kun me tutuistuiimme toisiimme aina eiliseen asti, jolloin hän läksi meidän luotamme. — Katsoi vain meihin ja läksi. (Itkee).

MOLEMMAT. Mutta äiti! (He polvistuvat hänen kummallekin puolelleen).

HELENA. Kuinka onneton sinä olet, äiti!

ROUVA ARVIK. Niin, minä olen onneton, lapsi. Oi, niin äärettömän onneton! Hän katsoi meihin, ikäänkuin hän olisi tahtonut hankkia todistuksia meitä vastaan! Nuo silmät eivät ole jättäneet minua rauhaan. Ne katsovat minuun nytkin.

ALBERTA. Niin, puhu meille, äiti! Se helpottaa varmaan.

ROUVA ARVIK. Niin minäkin luulen.

HELENA. Etkö tahdo saada mitään vahvistavaa?

ALBERTA. Oletko syönyt?

ROUVA ARVIK. Kiitos, kyllä. Maria on pitänyt minusta huolta. Tietäkää, lapset, kun minä eilen illalla painoin pääni hänen tyynylleen ja tunsin hänet ilmassa, niin, koko olemossani, — niin minä ikäänkuin kasvoin häneen taas kiinni. Minä ajattelin hänen ajatuksillaan. Minä näin meidän elämämme hänen silmillään. Se kävi aivan itsestänsä. Se oli niin helppoa. Sillä samalla tavalla minä näin kaikki ensi aikoinakin. Hän on pysynyt kiinni tuossa tunteessa, minä olen luopunut siitä.

HELENA. Sinäkö, äiti?

ROUVA ARVIK. Minä! Minä!

ALBERTA. Mutta sinä olet ehkä kehittynyt nopeammin kuin hän?

ROUVA ARVIK. Voihan niinkin olla. Mutta se ei selvitä asiaa.

ALBERTA. Te olette niin erilaisia.

HELENA. Niin, kuinka te molemmat oikeastaan —?

ROUVA ARVIK (keskeyttää). Juuri erilaisuus veti meitä puoleensa!

ALBERTA. Kuinka niin?

HELENA. Niin, kuinka te tulitte menneeksi kihloihin?

ROUVA ARVIK. Ei, sitä minä en kerro. Ei, se on pyhää. Mutta minä voin kertoa, kuinka se tapahtui. Minä tulin kotiin pensionista Sveitsistä samoihin aikoihin kuin hän palasi Skotlannista ja otti haltuunsa maatilansa. Minä olin hurja, vallaton tyttö, en osannut hillitä itseäni. Mutta ollessani ensi kertaa hänen kanssansa, valtasi minut aivan uusi tunne. Minä tunsin mieluista tasapainoa ja rauhaa.

ALBERTA. Mitenkä niin?

ROUVA ARVIK. Hän oli niin hieno ja hiljainen. Niin, te ette voi kuvailla mielessänne, millainen hän oli silloin. Aivan pakosta täytyi koettaa päästä samaan tahtiin kuin hänkin. Seurustella tuttavallisesti ja hauskaasti hänen kanssaan, noin kahden kesken. Ja silloin hän aina oli niin hauska, niin vallattoman iloinen, niin, suorastaan lumoava, ettei voinut enää tulla toimeen missään muualla kuin hänen kanssaan.

HELENA. Ja sitten hän oli niin soitannollinen.

ROUVA ARVIK. Niin, soitannollinen! Nykyään hän soittaa enää harvoin. Eikä häntä silloinkaan saanut helpolla soittamaan. Mutta heti paikalla kun hän kosketi pianoon, tuli aivan toinen ääni sekä siihen että minuun. Minun oli niin hyvä olla. Aivan kuin silloinkin kun hän katsoi minuun.

HELENA. Selitäppäs hiukan tarkemmin, äiti.

ROUVA ARVIK. En minä voi. Mutta minä olin itse niin levoton, niin liioiteltu, niin mahdoton. Ja hän niin harmooninen. Minä tunsin itseni niin onnelliseksi hänen luonaan. Niin, vain ajatellessanikin häntä.

ALBERTA. Silloin sinä aloit pitää hänestä oikein toden teolla.

ROUVA ARVIK (innokkaasti). Mutta tiedätkö: minä jaksoin salata tunteeni!

HELENA. Salatako?

ROUVA ARVIK. Se oli vaikeata, sen voitte uskoa.

HELENA. Mutta minkä vuoksi?

ALBERTA. Oi, kyllä minä ymmärrän.

ROUVA ARVIK. Minulla oli vain se tunne, että minun täytyi salata.
Muuten hän ei olisi tullut.

HELENA. Pelkäsikö hän sinua? Vai —?

ROUVA ARVIK. Minä olisin niin helposti voinut karkoittaa hänet luotani.
Hän oli niin arka.

ALBERTA (iloisesti). Mutta hän tuli.

ROUVA ARVIK. Hän tuli.

HELENA. Kerro.

ROUVA ARVIK. Ei sitä! Ei, ei! Mutta minä kerron teille jotakin muuta.
Jotakin, joka teki minut vieläkin onnellisemmaksi.

HELENA. Vieläkin onnellisemmaksiko?

ROUVA ARVIK. En olisi sitä itsekään uskonut. Vaan kumminkin —! Sen vaikutti pieni runo, jonka hän lähetti minulle heti kihlauksemme jälkeen. Hän oli säveltänytkin sen.

HELENA. Emmekö saa kuulla sitä?

ALBERTA. Saammehan toki!

ROUVA ARVIK (katselee heitä ottaessaan vihon esille). Mutta sitten teidän täytyy olla niin hiljaa, ikäänkuin olisin aivan yksin.

MOLEMMAT (hiljaa). Kyllä.

ROUVA ARVIK (lukee).

Nuor' olin hulivili
ja kaikkein suosima.

(Pysähtyy hiukan).

Ois tullut tuhma tili —
vaan silloin saavuit sa.

(Pysähtyy hiukan).

Mi sisin sielu mulla, sen valtas vangitsi. Omakses tahdoin tulla,
niin löysin itseni.

ALBERTA. Kerran vielä, äiti!

HELENA. Niin, vielä kerran!

ROUVA ARVIK. Jos vain voin.

HELENA. Oi kyllä.

ROUVA ARVIK (lukee vielä kerran ja kätkee sitten kasvonsa nenäliinaan).

ALBERTA. Siitä sinä näet, äiti: koko olentosi pyrki hänen luokseen.

ROUVA ARVIK. Minä en aavistanut, että minäkin saatoin olla jotakin hänelle. Siksi te voitte ymmärtää, miltä minusta tuntui, kun sain tuon runon. Nukahtaessani se oli mielessäni, herätessäni ajattelin sitä. Minä tunsin olevani myös jotakin, minä, hänenkin rinnallansa.

HELENA. Etkö voisi lukea vielä muutakin?

ROUVA ARVIK. Kyllä, tämä minun mielestäni on paras kaikista. Se kirjoitettiin Marnan syntymän johdosta. Isä tuli sisään minun luokseni juuri silloin, kun he laskivat lapsen rinnalleni.

HELENA. Lue meille!

ROUVA ARVIK (lukee).

Elämän suurin hetki. Ma tulin, —
kuolemalta sain sun jälleen ja lapsemme. Sen
nostit ensi imennälleen. Sun heikko hymys
virkkoi hellästi, kun minut näit: sen tein sun
tähtesi.

HELENA. "Sen tein sun tähtesi!"

ROUVA ARVIK.

Syvästi elos vihki elämäni sylistäs soiva hento ensi ääni. Mun
pyhä piiri ympäröi, elämän suurin hetki löi.

(Äänettömyys).

ALBERTA. Kiitos, äiti!

ROUVA ARVIK. Mutta kuinka on mahdollista, lapset, että kaksi ihmistä,
joilla on ollut sellainen yhteinen kokemus, jotka ovat toisilleen antaneet
suurinta mitä elämässä on, voivat vieraantua toisistaan?

ALBERTA. Nyt sinä liioittelet, äiti.

HELENA. Vieraantuneet —? Te kaksiko —?

ROUVA ARVIK (hypähtää pystyyn). Sen minä tänä yönä olen oppinut! Minä en ole ymmärtänyt sitä aikaisemmin! Mutta hän ymmärsi sen. Ja *hän* kärsi siitä.

ALBERTA. Hyvä jumala, jos te nyt joskus hiukan kiistelittekkin —

HELENA. Eilen sinä sanoit —

ROUVA ARVIK. Eilen! Eilen! Mitä kaikkea minä en sanonutkaan eilen? Kun en vielä ymmärtänyt koko asiaa. Yöllä hänen tyynynsä kertoi minulle, että olen hyljännyt hänet! Hyljännyt hänet teidän tähtenne, lapset; taloustoimien vuoksi; noiden kurjien liikeasioiden vuoksi. Minä hoidin niitä yhä kasvavalla innolla — sellainen voi aivan nousta päähän —; minä opetin myös Marnaa, hänellä on todellakin suuret taipumukset.

Oi, lapset, minä hylkäsin hänet — eikä se ollut hänelle hyväksi. Hylkäsin hänet kuin vanhan talon, josta me muutamme pois ja suljemme ovet saadessamme uuden. Minä unohdin, että me olimme eläneet ja leikkineet yhdessä.

Mutta hänen ajatuksensa olivat vielä kiinni entisessä. Hän ei voinut unohtaa; sillä hän on runollinen luonne.

ALBERTA. Eikö hän sanonut mitään?

ROUVA ARVIK. Kyllä. Mutta minä en ymmärtänyt häntä.

HELENA. Etkö sinä ymmärtänyt —?!

ROUVA ARVIK. En. Sillä hän ei puhunut suoraan. Hän ei valittanut, ei vaatinut mitään. Hän oli liian hienotunteinen. Hän laski siitä vain leikkiä. Hän keksi kaikenlaista pilaa ja teki jos jonkunlaisia viittauksia, joita minun olisi pitänyt ottaa varteen. Mutta tähän tiedätte millainen minä olen. En voi

syventyä kuin yhteen asiaan kerrallaan, vain siihen, mikä kulloinkin on minulla käsillä ja jonka tahdon saattaa perille.

ALBERTA (hymyillen). Niin.

ROUVA ARVIK. Niin. Hän on sanonut niin paljon, johon minä en ole pannut mitään huomiota, — eilen viimeksi. Mutta vasta yöllä minä täysin tajusin kaikki! Minä luulin, että hän laski vain leikkiä; taikka ettei hän ainakaan tarkoittanut mitään enempää sillä.

HELENA. Hänhän on sellainen.

ROUVA ARVIK. Hän on tullut sellaiseksi! Sen minä nyt huomaan. Hän on tuntenut olevansa yksin ja hyljätty. Silloin hän piiloutui pilkkansa taakse. Ja pisteli jos jollakin tavalla. Me totuimme siihen; me tuskin viitsimme häntä kuunnella. Siten hän turhaan koetti rakentaa siltaa meidän luoksemme. Sillä hän oli joutunut toiselle puolelle.

ALBERTA. Toiselle —?

ROUVA ARVIK. Meidän toiselle puolellemme. Me emme välittäneet hänen sanoistansa. Emme eilenkään, kun hän koetti saada meitä levollisesti ajattelemaan Marnan kohtaloa. Hän oli aivan oikeassa! Meidän ei pidä käsittää sitä traagillisesti. Se oli erehdys, joka nyt on korjattu. Me liioittelemme niin kauheasti, otamme kaikki asiat aina liian kiihkeästi.

Hyvä jumala, miten me voisimme tulla toimeen ilman häntä? Jollei meidän olisi pakko ottaa hänen toivomuksiaan huomioon?

HELENA. Sinä olet varmaan oikeassa, äiti!

ROUVA ARVIK. Me olemme olleet niin varmat ja iloiset, mutta me emme ole ajatelleet, kelle me siitä olemme kiitoksen velassa. Ja kun me toimimme

hänen selkänsä takana... niin me teimme sen siksi, että me emme pelänneet. Mutta mitä te luulette...? Kyllä hän on tiennyt kaikki! Hän on sen tuntenut! Hän ei ole vain tahtonut häiritä meitä ja hän on nauranut meille, kun me luulimme, ettei hän muka aavistanut mitään. Minä olen siitä aivan varma!

ALBERTA (hypähtää ylös). Mitä sinä sanot?

ROUVA ARVIK. Yöllä minä ajattelin meidän eilistä keskusteluamme. Siitä on aivan mahdoton erehtyä. Ehkä hän ei tiennyt mitään meidän puvuistamme, jotka ovat tädin luona, hatuista ja päällysvaatteista. Ehkä hän ei sitä tiennyt. Mutta muut asiat —? Ihan kaikki! Hän tietää paljoa enemmän, kuin mitä me kerroimme. Niin, niin! Minä näen niin selvästi hänen kasvonsa edessäni.

HELENA (hypähtää ylös). Nyt kun sinä sanot —!

ROUVA ARVIK. Kylläpä häntä huvitti, kun me luulimme, ettei hän tiennyt mitään.

ALBERTA. Se olisi aivan hänen kaltaistansa!

ROUVA ARVIK (nousee myöskin). Siitä ei ole epäilystäkään! Ja siksipä sanonkin: onko tuhannen joukossa ainoatakaan, joka tekisi samalla tavalla kuin hän? Joka olisi sellainen? Kuinka hyvä ja hienotunteinen hän on — vaikka hän puhuukin niin paljon —, kun hän yritti uskotella meille, ettei hän tiennyt mitään! Kun hän antoi meidän iloita täysin määrin!

ALBERTA. Jos tämä todellakin on totta —

ROUVA ARVIK. Tottako?

ALBERTA. — silloin me olemme kohdelleet häntä lurjusmaisesti.

ROUVA ARVIK. Täällä me sanomme, että me otamme muka hänen toivomuksensa huomioon... Ei, hän se on ottanut meidän toivomuksemme huomioon!

HELENA (hyvin häpeissään). Mitä kaikkea olenkaan sanonut isälle?

ROUVA ARVIK. Entäs minä? Entäs minä?

ALBERTA. Eikä hän koskaan ole sanonut pahaa sanaa. Ei koskaan mitään loukkaavaa. Vaikka hän tiesi — —

ROUVA ARVIK. Minä olen kaikkeen syypää, minä!

HELENA. Hyvä jumala, äiti, sinähän teit sen ilahduttaaksesi meitä!

ALBERTA. Mehän yllytimme sinua.

ROUVA ARVIK. Minä ajattelen muutakin kuin vain tätä!

HELENA. Vieläkö muuta?

ROUVA ARVIK. Minun liikeasioitani! Kuinka suuressa kiitollisuudenvelassa olen siinäkin suhteessa hänelle! Hänen viisaista neuvoistansa, hänen varoituksistansa. Silloinkin kun hän ei ollut läsnä, ajattelin aina, mitä hän siihen sanoisi. Ja toimin sen mukaan. (Liikutettuna). Enkä minä ole koskaan siitä kiittänyt häntä!

ALBERTA. Se ei ollut oikein tehty, äiti.

ROUVA ARVIK. Mutta kun minä olin niin tottunut siihen, etten ajatellut sitä sen enempää?

HELENA. Mutta sittenkin —!

ROUVA ARVIK. Mutta yksi asia on vieläkin pahempi!

ALBERTA. Vieläkö pahempi?

ROUVA ARVIK. Minä tuskin voin sitä sanoakaan!

HELENA (pelokkaana). Mitä se on?

ROUVA ARVIK. Näitä lauluja, näitä ihania lauluja — nehän olisivat voineet kelvata vaikka koulun lukukirjoihin! — Näitä lauluja en ole, en ole...

MOLEMMAT. Mitä sinä et ole, äiti!

ROUVA ARVIK. En ole lukenut niitä... viiteen... toista vuoteen! Ehkäpä enempiäkin! (Itkee).

HELENA. Siinä sinä todellakin olet tehnyt pahasti, äiti! (Itkee).

ALBERTA. Niin, minunkin täytyy sanoa, että siinä suhteessa sinä et ole tehnyt oikein, äiti! Ei, sitä sinä et ole tehnyt. (Itkee).

ROUVA ARVIK. Oi, — viime yö oli aivan kauhea! Älkää sanoko enää mitään.
(Itkee).

HELENA. Eipä kumma... vaikka hän läksikin pois! (Itkee).

ALBERTA. Kuinka kaunista... ettei hän tehnyt sitä jo paljoa ennemmin!

ROUVA ARVIK. Niin mahdoton kuin minä olen!

HELENA. Oi, emmepä me ole sen parempia yhtään. (Kaikki itkevät).

KOLMAS KOHTAUS

HALL (astuu reippaasti oikealta). Niin, itkekää te vaan!

ALBERTA. Mehän itkemmekin!

HALL. Sillä minä olen niin poissa suunniltani, etten voi sanoa yhtään mitään.

HELENA. Sinäkö?

HALL. Niin, juuri minä. Enemmän kuin kukaan teistä, luullakseni. Hän matkusti todellakin viime yönä.

HELENA (itkien). Se ei ihmetytä meitä lainkaan.

ALBERTA. Ei vähääkään.

HALL. Mitä —?! Mutta ettekö te sitten tiedä —? Hän ei matkustanut yksin.

ALBERTA. Miksipä hän olisikaan lähtenyt yksin?

HALL. Hän läksi yhdessä erään henkilön kanssa, jota hän on ajanut takaa.

HELENA (Hallille). Isäkö?! Isäkö ajaisi ketään takaa?

ALBERTA (Hallille). Isäkö?

HALL. Niin, malttakaahan vain! Minä sain sähkösanoman. Hän tuli laivaan, joka läksi yöllä Englantiin, sillä hän erehtyi laivasta. Ja jäi siihen! Ja matkusti luultavasti yöllä!

HELENA. Onko se sitten niin kummallista?

HALL. Mutta sähkösanomahan on Alvildelta.

ALBERTA. Onko Alvilde matkustanut? Englantiinko — Alvilde?

HALL. Sen minä unohdin kertoa. Minä olen niin kiihoittunut. Hän sai eilen matkarahat Arvikilta.

HELENA. Isähän oli jo kauan ne luvannut hänelle.

HALL. Kyllä. Mutta hän tahtoi matkustaa yhdessä hänen kanssansa: siksi hän antoi ne Alvildelle! Ja sitten Alvilde kiiruhti matkaan ja läksi salassa täältä. Hän ei tahtonut matkustaa yhdessä Arvikin kanssa! Ymmärrätekö te? Mutta hän joutui sittenkin samaan laivaan.

HELENA. En minä huomaa siinä mitään kummaa.

ALBERTA. En minäkään.

ROUVA ARVIK (vihoissaan). Mitä juttuja sinä täällä meille uskottelet?

HALL. Alvilde ei tahtonut millään ehdolla matkustaa hänen kanssaan. Hänellä oli kai siihen syynsä!

HELENA. Hän tahtoi matkustaa yksin. Mitäpä muuta syytä siinä olisi ollut?

ALBERTA. Sitä minäkin olisin halunnut, jos olisin yhtä kokehti kuin Alvilde.

HALL. Mitä?

HELENA. Ja kuinka kiittämätön Alvilde on! Ajatelkaahan, ottaa vastaan matkarahat häneltä, — eikä tahdo kuitenkaan matkustaa hänen kanssaan?

ROUVA ARVIK. Sen minä sanon suoraan, että Alvilde käyttäytyy hyvin kummallisesti. Sen alla piilee varmaan jotakin.

ALBERTA. Hän tahtoi varmaan matkustaa jonkun muun kanssa! Tietysti!

HELENA. Sinäpä sen sanot —?

ALBERTA. Miksi hän livahtaa tiehensä sanomatta meille hyvästi?

HELENA. Sanomatta meille sanaakaan?

HALL. Juuri sen vuoksi! Ettekö te sitä ymmärrä? Jotta Arvik ei tulisi mukaan.

ROUVA ARVIK. Siinä Alvilde ei tehnyt kauniisti.

HELENA. Alvilde on ollutkin niin kummallinen viime aikoina. Niin vähäpuheinen, niin salaperäinen.

ROUVA ARVIK (poistuu toisten luota ja menee oikealle, vaikka toiset innossaan eivät huomaa sitä).

ALBERTA. Alvildella on aina niin paljon hommia. Hän ei ole aivan suora.

HALL. Olipa se odottamatonta, että te hyökkäisitte tämän johdosta minun tyttäreni kimppuun. Kuinka sinäkin, Helena, yhdyt siihen!

HELENA. Yhtä odottamatonta on se, että sinä tulet tänne syyttämään isää.

HALL. Mutta kun minä —

HELENA (antamatta keskeyttää itseään). Täällä me puhuimme juuri kaikki vaan hyvää isästä. Kuinka vähän me olemme ymmärtäneet häntä! Ja kuinka hienotunteinen ja hyvä hän sittenkin on ollut. Vaikka me emme ole tehneet yhtään mitään hänen hyväksensä. Me elimme vain omassa maailmassamme, me huvittelimme hänen selkänsä takana — ja annoimme hänen kulkea täällä yksin ja hyljättynä. Me riistimme äidin häneltä, me emme uskoneet hänelle mitään omista asioistamme, joka kuitenkin on kaikista hauskinda. Ja äiti parka...

ALBERTA. Mutta missä äiti on —?

HELENA (Hallille). Siinä sinä näet! Sinä karkoitit äidin täältä! Hän ei jaksanut kuulla sinun puheitasi!

ALBERTA. Hän on tietysti mennyt sisään. (Menee itse sisään).

HALL. Nyt sinä et tuomitse oikein, Helena. Minähän vain tahdoin, että me pitäisimme varamme, ettei mitään pahaa tapahtuisi...

HELENA. Mitä pahaa?

HALL. Tuossa on Marna!

MARNA (tulee oikealta).

HELENA (hyökkää häntä vastaan. Syleilevät toisiaan. Molemmat itkevät).

MARNA. Onko äiti sisällä? (Viittaa vasemmalle).

HELENA. Kyllä. Hän ei ole nukkunut koko yönä.

MARNA. Sen minä kyllä uskon.

HELENA. Ja millainen yö sinulla on ollut!

MARNA. En olisi tahtonut vaihtaa sitä mihinkään. Sillä sen kautta oma suruni on tullut niin pieneksi.

HALL. Sen kyllä käsitän.

MARNA. Helena, — me emme ole ymmärtäneet isää. Me emme ole oikein kohdelleet isää.

HELENA. Sanotko sinäkin sitä? Me emme ole puhuneet mistään muusta koko aamuna.

MARNA. Äidinkö kanssa?

HELENA. Äidin kanssa.

MARNA. Minun pitää mennä hänen luokseen! (astuu askeleen, kääntyy takaisin). Varokaamme vain, etteivät ihmiset saa vielä enemmän syytä juoruamiseen. Ennestäänkin on yltä kyllin. Ei mitään skandaalia! (Menee sisään).

VIIDES KOHTAUS

HALL. Siinä nyt kuulit, Helena!

HELENA. Mitä?

HALL. Hän sanoo samaa kuin minäkin.

HELENA. Samaa kuin sinä —? Marnako!?

HALL. Että täytyy välttää skandaalia.

HELENA. Luuletko, että Marna skandaalilla tarkoitti samaa kuin sinä?!

HALL. Mitäpä muuta? —

HELENA. Hän on siitä yhtä etäällä kuin Pohjoisnavasta. Se, mitä sinä kerroit, on loukannut meitä syvästi. Isä, joka on jaloin, hienotunteisin kaikista ihmisistä! Hänestä sinä väität — (tulee lähemmäksi). Uskallatko sinä kohdella minua tällä tavalla siksi, että minun on määrä astua pyhään avioliittoon?

HALL. No mutta, Helena. —?

HELENA. Siinä tapauksessa minä en halua sitä ollenkaan. (Purskahtaa itkuun ja juoksee oikealle).

HALL (seisoo hetken aikaa aivan suunniltaan, sanoo sitten). Minä saan varmaan kokea vielä monta yllätystä...

KUODES KOHTAUS

Marna. Alberta tulevat vasemmalta. Jo oven avautuessa kuuluu:

MARNA. Meidän täytyy sanoa, että hän läksi Lontooseen erään englantilaisen ystävän seurassa.

ALBERTA. Ja jos hän matkustaa pitemmälle?

MARNA. Että hän läksi vielä pitemmällekin saman ystävän kanssa.

ALBERTA. Sitä ei kukaan usko. Ei kukaan, joka tuntee isää.

MARNA. Täytyyhän meidän salata sitä jollakin tavalla.

ALBERTA. Ei siitä ole mitään hyötyä. Äiti ei voi teeskennellä. —
(Hallille) Missä on Helena?

HALL. Helenako? — Niin, Helena läksi sisään. (Viittaa oikealle).

MARNA. Ovatko asiat teidänkin välillänne hullusti? — Teidätkö myöskin?

HALL. Ei, kaukana siitä! Ei, ei!

ALBERTA (Hallille). Kuule: äiti tahtoo olla yksin.

HALL. Tietysti.

ALBERTA. Mutta ei sisällä.

Ah. Miksei sisällä?

MARNA. Hän ei tahdo nähdä eikä kuulla laivoja.

HALL. Voi raukkaa!

MARNA. Hän tahtoo olla täällä. Ja siksi meidän täytyy poistua.

ALBERTA. Lähdetään siis! (aikoo mennä oikealle).

MARNA. Ei, mennään ylös. Entisiin huoneisiimme. Sieltä on niin laaja näköalakin.

(Astuu itse ensin oikealle. Toiset jäljessä).

SEITSEMÄS KOHTAUS

ROUVA ARVIK (tulee hitaasti vasemmalta, astuu alas, seisahtuu hetkeksi, käy sitten istumaan). Jollen olisi tätä tehnyt, niin silmäni eivät suinkaan koskaan olisi avautuneet. Minussa on ollut ikäänkuin kaksi ihmistä. Toinen, joka piti kiinni nuoruutemme runoista. Ja toinen, joka pakeni niitä juostakseen koko maailman asioita. Se, joka pysyi kauniisti runojen luona... hän se nyt istuu tässä ja suree.

Vilhelm! Vilhelm! jos tietäisit kuinka syvästi minä suren, niin et olisi lähtenyt pois! Minä en käsitä, kuinka sinä hennoit! En minä voi sitä oikein uskoakaan.

Runot? Missä ne ovat? Tosiaankin, minähän kätkin ne piiloon, kun kuulin jonkun tulevan. Miksi sen tein?

(Nousee, lähtee niitä sisältä hakemaan. Ennenkuin hän pääsee sisään, juoksee Marna oikealta vasemmalle niin kovaa kyytiä kuin suinkin. Ja ennenkuin hän on poissa näkyvistä, tulee Alberta. Ja ennenkuin Alberta on kadonnut, tulee Helena. Ja hänen jäljessään Hall).

ROUVA ARVIK (tulee takaisin vihko kädessä. Hän avaa sen, katsoo ympärilleen, kuivaa silmiään ja alkaa hiljaa hyräillä):

"Nuor' olin hulivili"

(Se ei onnistu heti liikutuksen vuoksi. Mutta hän alkaa uudestaan. Juuri kun se on onnistunut ja hän on hyräillyt pari säettä, tulee Marna isänsä kanssa, ja toiset heidän jäljessään. He pysähtyvät. Sitten toinen toisensa jälkeen hiipii varpaillaan oikealle ja poistuu. Arvik jää yksin jäljelle).

KAHDEKSAS KOHTAUS

ARVIK. Istutko sinä täällä laulamassa?

ROUVA ARVIK (pelästyy kauheasti ja taistelee sitten itkun ja naurun välillä ja huudahtaa vihdoon piiloittaen vihon). Onpas sekin laitaa kun tulet tuolla tavalla! (Nousee).

ARVIK (hymyillen). No, millä tavalla minun olisi pitänyt tulla?

ROUVA ARVIK. Kun et olisi matkustanut, niin ei sinun myöskään olisi tarvinnut palata takaisin!

ARVIK. Niin, niin.

ROUVA ARVIK (suuttuu yhä enemmän). Siinä sinä seisot ja näytät aivan tyytyväiseltä! Ikäänkuin et olisi tehnyt mitään? Etkö sinä itse sitä ymmärrä? Etkö tiedä, että Marna on juossut pitkin kaupunkia hotellista hotelliin ja etsinyt sinua tuodakseen sinut jälleen kotiin? Ajattelehan millainen yö meillä on ollut! Ja millaisessa tuskassa ja epätoivossa me olemme olleet?

ARVIK. Olen pahoillani siitä. Mutta sinä unohdat —

ROUVA ARVIK (kiivaasti). En minä unohda mitään! Kyllä minä tiedän, mitä sinä aiot sanoa! Että syy on yksin meidän. Niin. Mutta mitä se merkitsee, että kostaa pahaa pahalla? Onko se nyt sinun tapaistasi? Emmehän me ole tehneet mitään pahaa. Emme ole edes ajatelleetkaan mitään loukkaavaa sinusta, emme koskaan ole edes tahtoneet loukata sinua eikä tuottaa sinulle häpeää tai peloittaa sinua, jotta sinä meidän tähtemme et olisi saanut nukkua. Me olemme tarkoittaneet vain parasta.

ARVIK. Niin, niin.

ROUVA ARVIK (yhteen kyytiin). Me teimme sen vain säästääksemme sinua, välttääksemme kiistaa ja kaikkea sitä, mikä sinulle on epämieluisia. Olkoon meidän syymme kuinka suuri tahansa — niin tätä me emme kuitenkaan olisi ansainneet.

ARVIK. Ei, ei. Mutta —

ROUVA ARVIK. Ei mitään muttaa! Se, mitä sinä olet meille tehnyt, on anteeksi antamatonta. Me, jotka pidämme sinusta ja olemme niin riippuvaisia sinusta. Pitäisihän sinun toki käsittää, miltä tämä talo näytti ilman sinua. Me emme tienneet enää mitä tehdä! Me pyörimme vain toistemme ympärillä, yksi itki tuolla, toinen täällä, aivankuin olisimme ajelehtineet myrskyisellä merellä. Aivan avuttomina. Ja vastatulessa. Sillä täällä oli myrsky jo nousemassa. Palvelijoidenkin puheista me saatoimme käsittää, mitä ihmiset

tulisivat sanomaan. Häpeä, ja millainen häpeä, kun vanha mies karkaa kotoaan, ja jättää vaimonsa ja perheensä... Sellaista rajuilmaa ei kukaan meistä olisi voinut kestää! Me olimme tottuneet liian hyvään.

ARVIK. Minähän tunnen sinut. Jos jokin asia kiusaa sinua, niin sinun täytyy purkaa se valloilleen. Mutta sinä unohdat...

ROUVA ARVIK. Sinähän unohdat! Sinä unohdat, että sinun lapsesi ovat täysikasvuisia! Ihmiset sanovat, kun vanha aviopari eroaa: "onneksi lapset ovat täysikasvuisia". Mutta minä sanon, se on monta vertaa pahempi. Lapset eivät ymmärrä mitä tapahtuu; tai he ymmärtävät vain puolittain. Mutta täysikasvuiset lapset, he itkevät yhdessä hyljätyn asianomaisen kanssa. He häpeävät, ikäänkuin se olisi tapahtunut heille itselleen. Ja kun he vielä lisäksi rakastavat sekä isää että äitiä, niin he joutuvat sellaisen epätoivon valtaan, että he yhdessä surevat enemmän kuin kukaan yksin.

ARVIK. Mutta hyvä ystävä, rauhoituhan! Sinähän unohdat kokonaan —

ROUVA ARVIK. Mitä minä unohdan? Sanoppa mitä minä unohdan!

ARVIK. Että minä olen tässä. Että minä en olekkaan matkustanut.

ROUVA ARVIK (vaikenee, tointuu). Sinähän oletkin täällä! Sinä et olekkaan lähtenyt! Sinä olet täällä! (Hän purskahtaa sekä nauruun että itkuun). Sehän on totta! Sinä et ole lähtenyt, vaan olet täällä! — Missä minun järkeni on?

Ja kuinka kärsivällinen sinä aina olet. Aina kiltti ja hyvä. Sinä rakas, oma armaani! (Hän syleilee häntä ja pitää hänestä kiinni ja suutelee häntä joka lauseen välissä). Kuinka paha minä taaskin olen ollut sinulle. Ja kuinka iloinen, aivan pyörällä päästäni!

Mutta miten tämä kaikki on tapahtunut? Sano! (Hän suutelee häntä).

ARVIK. Minä palasin takaisin maihin. En voinut lähteä.

ROUVA ARVIK. Sinä et voinut! Sitähän minä juuri ajattelin: voisin antaa pääni pantiksi, ettei hän voi lähteä!

Ja kuitenkin sinulla on niin mahdoton vaimo kuin minä.

ARVIK (katsoo häntä silmiin). Katsoppas, juuri se, että sinä olet niin mahdoton —!

ROUVA ARVIK. Kiitos! Tuhat miljoonaa kertaa!

ARVIK. Vähempi ei tietystikään riitä.

ROUVA ARVIK. Niin, on aivan kauheaa kuinka minä liioittelen. Ja sen ovat lapset perineet minulta.

ARVIK. Ehkäpä he kuitenkin olisivat tinkineet jonkun miljoonan. Ovathan lapset niin paljon täydellisempiä!

ROUVA ARVIK. Sinä veitikka!

(Samassa tulee pikentti ja pari palvelustyttöä oikealta kantaen kukin puoleltaan suurta komeaa rautavuodetta ja vuodevaatteita. He kulkevat vasemmalle. Vuoteen perässä astuvat Marna ja Alberta käsikynkässä. Heidän jäljessään Helena ja Hall käsikynkässä).

ARVIK (syleilee hymyillen vaimoaan. Tarjoo hänelle käsivartensa. He astuvat toisten jäljessä kolmantena parina).

Esirippu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUN UUSI VIINI
KUKKII ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on

the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work

can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for

generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We

do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate.

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.